

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ

ΕΡΥΘΡΟΣ + ΣΤΑΥΡΟΣ

ΝΕΟΤΗΤΟΣ



ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1949

OFFSET ΠΕΧΑΙΒΑΝΙΑ



# ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΕΡΥΘΡΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ ΝΕΟΤΗΤΟΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΜΗΝΙΑΙΑ

Α'. ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1924—1941

Β'. ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΕΤΟΣ Ε'

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1949 • ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 2

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΥΠΟ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: 'Αργεντινής Δημοκρατίας 2 (πρώην Βουλής) ΑΘΗΝΑΙ — Τηλέφ. 33-897

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΣΥΜΦΩΝΩΣ ΑΡΘΡ. 6 Α. Ν. 1092

Διεύθυνσις Περιοδικού: ΚΑΛ. ΧΡ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ (ΚΑΤΣΑΛΙΔΟΥ), Λ. Σγουρού 2

Διεύθυνσις Τυπογραφείου: «ΠΥΡΣΟΣ» Α.Ε. 'Ιερά 'Οδός 61

Τιμή Φύλλου Δρχ. 1.000 - 'Ετησία συνδρομή έσωτ. Δρχ. 8.000, έξωτ. 10 σελ. ή 2 δολ.

## ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ — CONTENTS

|                                                                                                                 |          |                                                                                                            |          |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| Ζωή - Σοφία Παλαιολογίνα, υπό Α.Α.Κ. . . . .                                                                    | Σελ. 1—2 | Zoe — Sophia — Paleologina, by A. A. K. . . . .                                                            | Page 1—2 |
| Τά 'Ομηρικά "Επη, υπό Γ. Κουρμούλη . . . . .                                                                    | 3        | Epos by Homer, by G. Kourmouli . . . . .                                                                   | 3        |
| α) Τά δόντια μας, β) Τά ένδύματα, υπό Στ. Σπεράντσα . . . . .                                                   | 4        | a) Our teeth. b) Our clothes, by St. Sperantz . . . . .                                                    | 4        |
| 'Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, υπό Μ. Νικολαΐδη . . . . .                                                           | 5        | Alexandros Papadiamantes, by M. Nicolaidis . . . . .                                                       | 5        |
| Πρώτες Βοήθειες, υπό Στ. Κανελλή . . . . .                                                                      | 6        | First-aid, by St. Canellis . . . . .                                                                       | 6        |
| α) Νέα Μέθοδος προβλέψεως του καιρού, υπό Πιρίνας Μιχαλοπούλου β) Τό Φθινόπωρο, Ποίημα υπό Γ. Δροσίνη . . . . . | 7        | a) New method to prognosticate the weather, by P. Michalopoulou. b) Autumn, Poem, by G. Drossini . . . . . | 7        |
| 'Η Δόξα τής 'Αράχωβας, υπό Χρ. 'Αγγελομάτη . . . . .                                                            | 8        | The glory of Arachova, by Chr. Angelomatis . . . . .                                                       | 8        |
| Μιά ώραία 'Ερυθροσταυρίτικη γιορτή γιά τόν Ντάβιον, υπό Βασ. Γ. Οικονομίδη . . . . .                            | 9        | A fine J.R.C. fête for H. Davison, by G. Oekonomidis . . . . .                                             | 9        |
| Παραδόσεις: Τό εύλογημένο Σιτάρι, υπό 'Αγγ. Μεταξά . . . . .                                                    | 10       | Legends: The blessed corn, by A. Metaxa . . . . .                                                          | 10       |
| Τά ζώα έχουν Πόλεμο, υπό ΑΝ. ΒΩ. . . . .                                                                        | 11       | Animals in war, by ΑΝ. VO . . . . .                                                                        | 11       |
| Φωτογραφίαί δράσεως . . . . .                                                                                   | 12—13    | Activity in pictures . . . . .                                                                             | 12—13    |
| α) 'Ο Θάνατος του Γενναίου, υπό Νικ. Δημ. β) Πίνδος, Ποίημα υπό Στ. Σπεράντσα . . . . .                         | 14       | a) The braveman's death, by Nic. Demetralis. b) Pindos, Poem, by St. Sperantz . . . . .                    | 14       |
| Οί Μέλισσες και τό Μέλι, υπό Κ. Ζευγά . . . . .                                                                 | 15       | Bees and honey, by G. Zevgas . . . . .                                                                     | 15       |
| 'Η ύγιεινή των σπόρ, υπό Σπ. Αύλωνίτη . . . . .                                                                 | 16       | Hygiene of sports, by Sp. Avlonitis . . . . .                                                              | 16       |
| Τό νησί τής Σαλαμίνας, υπό Π. Καλονάρου . . . . .                                                               | 17       | Salamis Island, by P. Calonaros . . . . .                                                                  | 17       |
| α) Παράξενοι άριθμοί, β) Φθινοπωρινό, Ποίημα, υπό Στ. Σπεράντσα . . . . .                                       | 18       | a) Strange Numbers b) Autumn, Poem, by St. Sperantz . . . . .                                              | 18       |
| Οί πέτρες του Ροδονησιού, υπό Αίνας Βλάχου - Κάσδαγλη . . . . .                                                 | 19       | The Stones of Rodonessi, a tale by Lina Vlachou - Kasdagli . . . . .                                       | 19       |
| Κίνησις Ε.Ε.Σ.Ν. . . . .                                                                                        | 20—24    | G.J.R.C. activity . . . . .                                                                                | 20—24    |
| Μαθητική συνεργασία . . . . .                                                                                   | 25       | Pupils' contribution . . . . .                                                                             | 25       |
| 'Εξώφυλλον: Μουσική Τό άβρό φθινόπωρο υπό Ε. 'Αστεριάδη.                                                        |          | Back-cover: Autumn, music, by X. Asteriades.                                                               |          |

# ΖΩΗ - ΣΟΦΙΑ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΙΝΑ

Η 'Ελληνίς Τσαρίνα τών Ρώσων

ΕΝΑ ΚΟΡΙΤΣΑΚΙ ΠΟΥ ΕΓΙΝΕ ΜΕΓΑΛΗ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ

Εΐδαμε στο προηγούμενο μας σημείωμα πως ή μικρή Παλαιολογίνα Ζωή, κόρη του Δεσπότη του Μορέως Θωμά και ένός από τούς τελευταίους Παλαιολόγους, έπέρασε τά παιδικά και τά πρώτα νεανικά της χρόνια, όρφανή και μόνη, μέσα σε ξενικό περιβάλλον τής Ρώμης, τό όποιον προσπαθούσε να καταστήσει λιγότερο βαρύ και στενόχωρο ή στοργική προσοσία του 'Ελληνος Καρδινάλιου Βησσαρίωνος. Καί αναφέραμε πως ό κληρικός αυτός γιά να έξυπηρετήσει τά μεγάλα του σχέδια, που απέβλεπαν στην οργάνωσι μιās Χριστιανικής Σταυροφορίας γιά την άπελευθέρωσι τής 'Ελλάδος, έσχεδιάσε και την άπελευθέρωσι τής μικρής Παλαιολογίνας με τόν πανίσχυρο τότε Τσάρο τής Ρωσσίας 'Ιβάν τόν Γ'. 'Ετσι ή Ζωή Παλαιολογίνα έγινε την 1 'Ιουνίου του 1472 ή Τσαρίνα τών Ρώσων Σοφία.

Ήταν πολυάριθμη και πολυσύνθετη ή συνοδεία που άκολουθούσε, όλίγες ήμέρες άργότερα, την καινούργια Τσαρίνα τών Ρώσων στο ταξίδι της προς την Μόσχα — όπου και θα συναντούσε γιά πρώτη φορά τόν σύζυγό της — ταξίδι που έκράτησε πέντε όλόκληρους μήνες. 'Αποτελούσαν την συνοδεία αυτή πρώτα, όσοι αύλικοί είχαν μείνει από τά παλαιά Βυζαντινά παλάτια τής Κωνσταντινουπόλεως, του Μυστρά και τής Γλαρέντζας και που εύρισκαν επί τέλους κάποια άμοιβή γιά την μακρά ύπομονή τους, που τούς έκανε να μείνουν κοντά στα ξενιτεμένα και όρφανά Δεσποτόπουλα του Μορέως κατά τά δύσκολα χρόνια τής δυστυχίας των. Ήταν έπειτα ή μεγάλη πρεσβεία τών Ρώσων Βογιάρων, που είχε πείσει τόν Τσάρο 'Ιβάν στη Ρώμη γιά να παραλάβουν την δέξια, που είχε προσφέρει ό Πάπας Σίξτος ό Δ' στην Βατικανή, αλλά και γιά να Παλαιολογίνα γιά να την τιμήσει, αλλά και γιά να της θυμίζει πάντοτε ότι, γιά να μη φανή άχάριστη στο Βατικανό, που την είχε τόσα χρόνια συντηρήσει, έπρεπε να φροντίσει να ένωθι ή Ρωσσία με την Καθολική 'Εκκλησία. 'Αρχηγός τής συνοδείας αυτής ή-ταν ό Παπικός Λεγάτος 'Αντώνιος Μπονούμπρε, 'Επίσκοπος τής 'Ατσία.

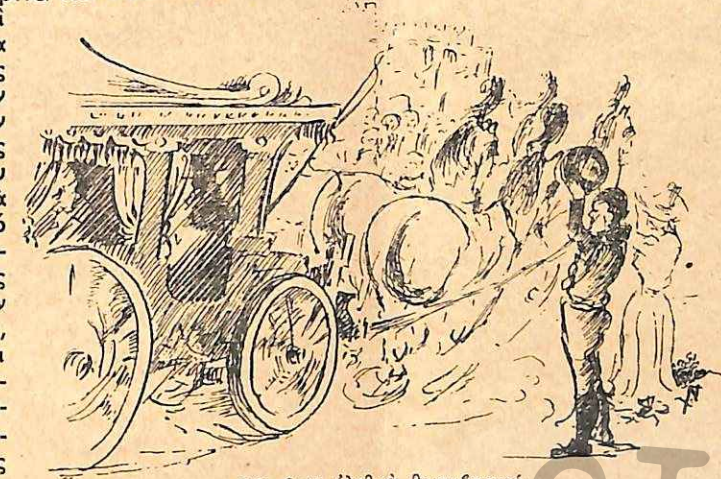
Τό ταξίδι ήταν άληθινά θριαμβευτικό. Στην Σιέννα, την Βολωνία, την Μόδενα, την Νυρεμβέργη και όλες τις άλλες πόλεις τής 'Ιταλίας και τής Γερμανίας, από όπου έπέρασε ή νέα Τσαρίνα Σοφία, οι πρίγκηπες και οι άρχιερείς μαζί με όλες τις άλλες άρχες έδωκαν έξω από τά τείχη γιά να την υποδεχθούν. Καί μεγάλες έορτές με την χαρακτηριστική μεγαλοπρέπεια τής εποχής εκείνης έγινοντο γιά να την τιμήσουν. Στο Λύμπεκ την έπερίμενε ένα πολυτελέστατο καράβι, που είχε σταλή από την Ρωσσία γιά να την παραλάβη και που συνώδευαν τιμητικά άλλα μικρότερα πλοία, έως ότου να φθάσει μετά εί-

κοσι μέρες αρκετά δυσάρεστου ταξιδιού επάνω στη Βαλτική Θάλασσα, στο Ρεβάλ. 'Εκεί ή Σοφία και ή 'Ελληνική άκολουθία της βρέθηκαν γιά πρώτη φορά σε έπαφή με την πραγματική Ρωσική ζωή, που κάτω από μια έντυπωσιακή πολυτέλεια και μεγαλοπρέπεια έκρυβε ακόμη την προγονική βαρβαρότητα. Δεκάδες όλόκληρες αντιπροσώπων του Τσάρου και τής Ρωσικής 'Εκκλησίας την υπεδέχθησαν. Καί εκεί γιά πρώτη φορά ή Σοφία κατάλαβε ότι έπρεπε να διακόψει κάθε σχέση με τό Βατικανό και την καθολική θρησκεία. 'Από παιδάκι ακόμη, σύμφωνα με τις αντίληψεις του πατέρα της Θωμά και άργότερα, στο Ρωμαϊκό περιβάλλον, σύμφωνα με τις συνεχείς οδηγίες του Βησσαρίωνος, είχε συνηθίσει να πιστεύη ότι δεν υπάρχει καμία διαφορά μεταξύ Καθολικισμού και 'Ορθοδοξίας, αφού οι δύο 'Εκκλησίες είχαν ένωθι κατά την Φλωρεντινή Σύνοδο του 1439. 'Ελειτούργηθηκε λοιπόν άμέσως μετά την άφιξή της στο Ρεβάλ κατά τό Καθολικό τυπικό σε μια λειτουργία, που έκανε ό Παπικός Λεγάτος 'Αντώνιος.

Τό γεγονός έγινε άμέσως γνωστό και οι Ρώσοι Μητροπολίτες, που είχαν έρθει γιά να την υποδεχθούν, έπλησίασαν τούς 'Ελληνας του άμέσου περιβάλλοντος τής Σοφίας και τούς έτόνισαν ότι πρέπει να την είδοποιήσουν ότι οι Ρώσοι δεν άνεγνώρισαν ποτέ την ένωση τής Φλωρεντίας, ότι είναι φανατικά άφωτισμένοι στην 'Ορθόδοξη 'Εκκλησία και ότι κάθε έμφάνισις τής νέας Τσαρίνας σαν καθολικής θα έκανε πολύ κακή έντύπωση και θα έδημιουργούσε ίσως δυσάρεστες συνέπειες. Οι 'Ελληνες συνοδοί τής Σοφίας, που είχαν στο βάθος τής ψυχής των ελάχιστη συμπάθεια προς τό Βατικανό, εύρέθηκαν σύμφωνοι και έδωσαν άμέσως τις άναγκαίες συμβουλές στην κυρία των.

Τότε ή Παλαιολογίνα, που μόλις είχε φθάσει τά 16 της χρόνια, έδειξε όλες τις άρετές τής πολιτικότητας και τής ευφυίας, που τής επέτρεψαν άργότερα να παίξει τόσο σημαντικό ρόλο στην ιστορία τής Ρωσσίας. 'Εκάλεσε τό Λεγάτο του Πάπα, του έτόνισε ότι, χωρίς να ξεχνάη την ευγνωμοσύνη, που όφείλει στο Βατικανό, δεν μπορεί πιά από τη στιγμή εκείνη να είναι παρά μόνον 'Ελληνίς πρίγκηπισσα και Βασιλισσα τής Ρωσσίας, με την έλπίδα να συνδυάσει τις δυο αυτές ιδιότητες γιά τόν κοινού έχθρο. 'Ολες νωσύνες και την συντηρήσει ή Ρωσσία με την Καθολική 'Εκκλησία. 'Αρχηγός τής συνοδείας αυτής ή-ταν ό Παπικός Λεγάτος 'Αντώνιος Μπονούμπρε, 'Επίσκοπος τής 'Ατσία.

Τό ταξίδι ήταν άληθινά θριαμβευτικό. Στην Σιέννα, την Βολωνία, την Μόδενα, την Νυρεμβέργη και όλες τις άλλες πόλεις τής 'Ιταλίας και τής Γερμανίας, από όπου έπέρασε ή νέα Τσαρίνα Σοφία, οι πρίγκηπες και οι άρχιερείς μαζί με όλες τις άλλες άρχες έδωκαν έξω από τά τείχη γιά να την υποδεχθούν. Καί μεγάλες έορτές με την χαρακτηριστική μεγαλοπρέπεια τής εποχής εκείνης έγινοντο γιά να την τιμήσουν. Στο Λύμπεκ την έπερίμενε ένα πολυτελέστατο καράβι, που είχε σταλή από την Ρωσσία γιά να την παραλάβη και που συνώδευαν τιμητικά άλλα μικρότερα πλοία, έως ότου να φθάσει μετά εί-



Τό ταξίδι ήταν άληθινά θριαμβευτικό.

1  
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ  
ΔΩΡΕΑ 176082  
ΗΜΕΡΟΜ. 16.8.55  
ΑΡΙΘ. 36199



θήση να φαίνεται όσο το δυνατόν λιγώτερο.

\*\*\*

Είναι περιττό να τονισθεί πόσο διαφορετική ήταν η σύσταση αυτή από τις οδηγίες, που είχε πάρει από το Βατικανό ο άτυχος Έπίσκοπος, τις οδηγίες δηλαδή να μη στη Μόσχα, προηγούμενος της νεαρής Βασιλίσσης, με όλα τα αρχιερατικά του άμφια και κρατώντας το Σταυρό σαν ένα χαιρετισμό του Βατικανού προς την Ρωσσία. Άλλα η Σοφία είχε μάθει ότι οι Ρώσοι αρχιερείς είχαν μηνύσει με τον Μητροπολίτη στο σύζυγό της Τσάρο 'Ιβάν, ότι εάν ο άπεσταλμένος του Πάπα έμπαινε από την μια πόλη στην Μόσχα, ολόκληρος ο Όρθόδοξος κλήρος της πόλεως θα έδινε από την άλλη πόλη. Και η νεαρή Παλαιολογίνα, που δεν είχε καμμία διάθεση να προκαλέσει έπεισδία μόλις θα έφθανε στην καινούργια της πατρίδα, ήταν αλόκληρος στην απόφασί της να μη δημιουργήσει με κανένα τρόπο την εντύπωση ότι ήθελε να συνδυάσει το γάμο της με τις επιθυμίες του Βατικανού.

Έτσι όταν έφθασε στο Νόβγκοροντ, όπου ολόκληρος ο συγκεντρωμένος πληθυσμός της έτοιμασε θριαμβευτική ύποδοχή, έπηγε χωρίς κανένα διαταγμό στη Μητρόπολη και παρηκολούθησε την λειτουργία σαν αληθινή Όρθόδοξη χριστιανή, ενώ ο Λεγάτος του Πάπα, οι άλλοι Καθολικοί ιερείς της συνοδείας και ο Λατίνος πνευματικός της ιδίας της Τσαρίνας έφρόντισαν να έξφανισθούν.

Οι ειδικοί ταχυδρόμοι, οι οποίοι έσπευδαν από πόλι σε πόλι και από χωριό σε χωριό για να αναγγείλουν την άφιξη της νέας Βασιλίσσης, μετέδωσαν σίγουρα και αυτή την χαρακτηριστική της έκδηλωση. Και έτσι η ύποδοχή της έγινε παντού πραγματικά ένθουσιώδης και θριαμβευτική. Κάθε τόσο η συνοδεία της ήταν ύποχρεωμένη να σταματήσει για να μπορέσουν οι αντίπροσωπείες των χωριών και των πόλεων να έμφανισθούν μπροστά της και να της προσφέρουν τα δώρα των, δώρα περισσότερο περιεργά παρὰ πλούσια. Άλλα η είσοδος στην Μόσχα ήταν αληθινός θρίαμβος. Ο Όρθόδοξος κλήρος, όταν έμαθε ότι ο Παπικός Λεγάτος είχε περιορισθεί σχεδόν μαζί με το υπηρετικό προσωπικό και έπερίμενε μόνο την κατάλληλη ευκαιρία για να μπορέσει να εξαγυρίσει στη Ρώμη, όχι μόνο δεν άπομακρύνθηκε από την Μόσχα, όπως είχε άπειλήσει τον Τσάρο, αλλά τουναντίον έπερίμενε ολόκληρος έμπρός στην πόλη της Μόσχας την νύφη για να την εύλογησει και να την οδηγήσει με πομπή και κάτω από τις ένθουσιώδεις έπευφημίες του πλήθους στο Κρεμλίνο. Και ο θρίαμβος έγινε πλήρης όταν στις 2 Νοεμβρίου του 1472 έτελέσθηκε με κάθε έπισημότητα ο πραγματικός πιά γάμος του 'Ιβάν του Γ' και της Σοφίας στο Μητροπολιτικό Ναό της Κοιμήσεως της Θεοτόκου μέσα στο Κρεμλίνο.

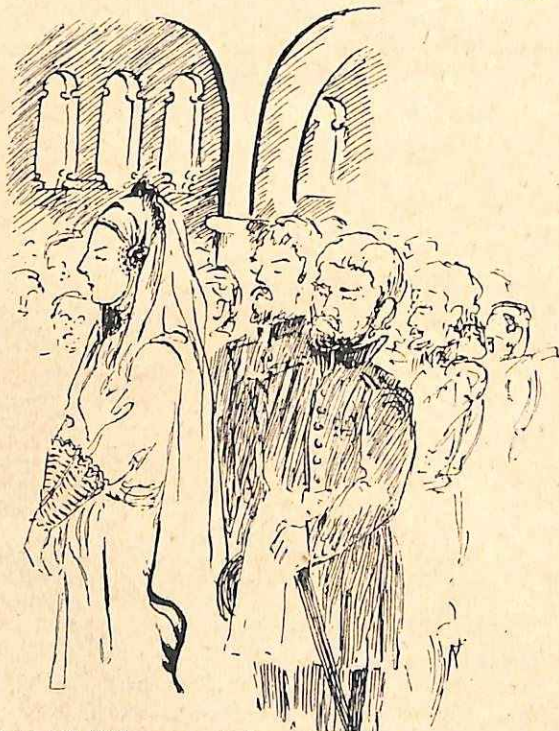
\*\*\*

Έτσι άρχισε η αληθινή λαμπρή δράσις της νέας Βασιλίσσης των Ρώσων. Επί τριάντα ολόκληρα χρόνια η Έλληνίδα αυτή, που ξεκίνησε κοριτσάκι ακόμη σχεδόν ανήλικη για τα πιο περίεργα και σημαντικά πεπρωμένα σε μια άγνωστη και μισοδάρβαρα ακόμη χώρα, έγινε ο έμπνευστής και ο κυριότερος συνεργάτης του 'Ιβάν του Γ', που χαρακτηρίζουν οι Ρώσοι ιστορικοί σαν τον πρώτο και αληθινό δημιουργό του μεγάλου Ρωσικού κράτους. Μπορεί ίσως οι Ρώσοι να προσεπάθησαν από την εποχή εκείνη να στηρίξουν τις φιλοδοξίες των και τις διεκδικήσεις των για την Έλληνική Κωνσταντινούπολη επάνω στο γάμο αυτό με την δικαιολογία ότι η πριγκίπισσα έφερε μαζί της τα δικαιώματά της ως κληρονόμου του Αυτοκρατορικού Οίκου του Βυζαντίου και

τά έμοιράσθηκε με τον σύζυγό της. Από την εποχή πράγματι εκείνη οι Ρώσοι άρχισαν να ονομάζουν την Μόσχα «Τσάριγραδ» ή και την άποκαλούν ακόμη την «Τρίτη Ρώμη», για να την χαρακτηρίζουν έτσι ως διάδοχο της νέας Ρώμης, όπως είχε άποκληθεί άλλοτε η Κωνσταντινούπολις. Ο μέγας πρίγκηψ της Μόσχας έγινε ο «Τσάρος όλης της Όρθοδοξίας» και προσέλαβε από αυτήν ακριβώς την εποχή τον δικέφαλο άετο των Βυζαντινών Βασιλέων σαν έμβλημα της Δυναστείας του.

Όλα αυτά όμως άποτελούσαν μία παραποίηση μόνο της πραγματικότητας. Η αλήθεια είναι ότι δεν ήταν αυτή η μόνη ύπηρεσία, που προσέφερε η Παλαιολογίνα στο σύζυγό της και την καινούργια της πατρίδα. Χωρίς κανένα διαταγμό μπορούμε να βεβαιώσουμε ότι από την εποχή εκείνη άρχίζει να εκπολιτίζεται πραγματικά η Ρωσσία, που έως τότε ήταν πραγματικά μισοδάρβαρα. Πολυάριθμοι ήταν οι διακεκριμένοι Έλληνες, που συνεκentrώθησαν γύρω από την καινούργια Τσαρίνα, είτε γιατί έπηγαν μαζί της στη Ρωσσία, είτε γιατί η ίδια τους μετεκάλεσε και τους έπροστάτευσε άργότερα. Μέσα σ' αυτούς αναφέρονται ο Δημήτριος Ταρχανιώτης, υιός του Γεωργίου Ταρχανιώτου, που ήταν αύλάρχης του πατρός της Παλαιολογίνας Δεσπότη Θωμά, ο Δημήτριος Ράλλης, σπουδαίος στρατιωτικός άρχηγός, που έπαιξε σημαντικό ρόλο στους άγώνες του 'Ιβάν εναντίον των άλλων Ρωσικών ήγεμονιών, ο Θεόδωρος Λάσκαρης, στρατιωτικός άρχηγός και αυτός, ο Μιχαήλ Μάρρουλος Ταρχανιώτης, ο περίφημος στρατιωτικός και ποιητής, που έπαιξε άργότερα σημαντικό ρόλο στην Φλωρεντία της Άναγεννήσεως. Πρό πάντων όμως δεν πρέπει να ξεχάσουμε τον Μάξιμο τον Άγιορείτη, ένα από τους έπιφανέστερους Έλληνες κληρικούς της εποχής εκείνης, ο όποιος πραγματικά άναδιωργάνωσε την Ρωσική Έκκλησία και ήταν ο δημιουργός της μελλοντικής της άκμης. Πολυάριθμοι επίσης ήταν οι Ιταλοί λόγιοι, άρχιτέκτονες, έπιστήμονες και στρατιωτικοί, τους όποιους

(Συνέχεια στη σελ. 10)



Έφθασε στο Νόβγκοροντ. Έπηγε στη Μητρόπολη και παρηκολούθησε τη λειτουργία...



## ΤΑ ΟΜΗΡΙΚΑ ΕΠΗ

### Η ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΣ ΤΟΥ ΟΜΗΡΟΥ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ι. ΚΟΥΡΜΟΥΛΗ, τακτικού Καθηγητού του Πανεπιστημίου Άθηνών.

Όλοι σχεδόν οι άρχαιοι βιογράφοι του Όμηρου μάς παρουσιάζουν τον ποιητή ως τυφλόν και περιπλανώμενον, αϊ δέ πληροφορία περί του τόπου και του χρόνου της γεννήσεώς του είναι συγκεχυμένα και άλληλοσυγκρουόμενα. Πολλοί ήδη από της αρχαιότητας ήμφεσθήσαν κατά καιρούς και αυτήν άκόμη την ύπαρξιν του ποιητού, ύποστηρίζοντες ότι άλλος είναι ο ποιητής της 'Ιλιάδος και άλλος ο της Όδυσσεας. Επίσης πολλοί Έλληνικοί πόλεις του άρχαίου κόσμου διεξεδίκουν ύπερ έαυτών την τιμήν ότι ο μέγας ποιητής κατέλεγε μεταξύ των πολιτών των.

Είναι φανερόν ότι η προσωποποίηση του ποιητού έκαλύφθη συν τω χρόνω με τον πέπλον του θρύλου, όπως συμβαίνει συνήθως με τας μεγάλας εκείνας ανθρώπινες φυσιογνωμίας, αϊ όποια είναι προωρισμένα να θέτουν την σφραγίδα της έπιβολής των εις την εξέλιξιν των πεπρωμένων του λαού των και γενικώς της ανθρωπότητας. Εις την μνήμην των μεταγενεστέρων έξασθενεί σιγά σιγά η ανθρωπινή φύσις της μεγάλης προσωπικότητας και αντικαθίσταται από μίαν νέαν φανταστικήν μορφήν, την υπεράνθρωπον, την ηρωικήν.

Παρ' όλα αυτά αϊ μυθιστορηματικά διηγήσεις των αρχαίων περί της προσωπικότητας και της πατρίδος του Όμηρου είναι ενδιαφέρουσες και διδακτικά, διότι μάς επιτρέπουν να τοποθετήσωμεν τον ποιητή εν τόπω και χρόνω και να σχηματίσωμεν μίαν όπωσδήποτε άσφαλή ιδέα περί των παραγόντων οι όποιοι συνετέλεσαν διά να ένθρονισθεί ούτος εις την ύψηλην και άπρόσιτον κορυφήν του πνεύματος όχι μόνον της Ελλάδος, άλλ' ολόκληρου της ανθρωπότητας. Ο θεός Όμηρος περιγράφει τα «κ λ ε α ν δ ρ ω ν» όχι της εποχής του, αλλά των πρό αυτού αίωνων της σκληρής και τραχείας πάλης κατά την διαδρομήν των όποιων ο Έλληνισμός ήγωνίσθη υπερανθρώπως διά να έδραιώσει την θέσιν και το μέλλον του εις τους ευγενείς χώρους της Έλληνικής πατρίδος.

Τους άγώνες αυτούς διηγείται ο Όμηρος περιπλέκων το θέμα του γύρω από την «μ η ν ι ν» του Άχιλλέως και τας περιπλανήσεις του Όδυσσεως. Χιλιετηρίδες έχουν παρέλθει έκτοτε και όμως ο Έλλην μύσσης της θείας φωνής του αθανάτου άοιδού, εξακολουθεί να δοκιμάζει άπερίγραπτον συγκίνησιν, όταν άισθά-

νεται να άντηχούν μέσα από τους στίχους του ύψιστου των ποιητών, άναμειγμένα με τους γέλωτας των αθανάτων θεών, αϊ πολεμικοί ίαχαι των ύπερ ύπάρξεως της Φυλής άγωνιζόμενων πατέρων του. Έπικοινωνεί άπ' ευθείας με τους προϊστορικούς του προγόνους της παρωχημένης εκείνης εποχής και αντίλαμβάνεται τοιουτοτρόπως εύκολώτερον την αϊωνίαν μοίραν του Έλληνισμού, δηλαδή την άποστολήν του να προμαχή πάντοτε εις τους ίδιους χώρους, αγωνιζόμενος ύπερ ύπάρξεως και έλευθερίας: «εις οίω νός άριστος, άμύνεσθε περί πά τ ρ η ς!»

Δέν ήτο λοιπόν τυφλός ο Όμηρος, όπως τον θέλη η παράδοσις. Ήτο όξυδερκής παρατηρητής του παρόντος, άνυτέρβλητος όμνητής του ένδόξου παρελθόντος και μεγαλοφυής δραματιστής του μέλλοντος, γνήσιος έκπρόσωπος του αθανάτου Έλληνικού πνεύματος, το όποιον διδάσκει έμμονήν και πίστιν εις το ένδοξον παρελθόν, διά να έδραιώσωμεν το παρόν και να έξασφαλίσωμεν το μέλλον. Η τυφλότης δεν ήτο άτομικόν χαρακτηριστικόν του Όμηρου, αλλά γενικόν χαρακτηριστικόν του τύπου των άοιδών των παλαιών εποχών, οι όποιοι έστερημένοι ως έκ του παθήματός των άλλου μέσου ζωής, περιήρχοντο τας πόλεις και τας αύλάς των ευγενών, όπου αντί άμοιβής έτερον κατά τα δείπνα τους συνδαιτημόνας δια της ποιήσεως των. Έκ του συνήθους αυτού τύπου του άοιδού έδημιουργήθη ο θρύλος περί τυφλότητας του Όμηρου, τον όποιον όμως δύναται να διαψεύσει άπό τουτό το έργον του, όπου η λεπτομερής περιγραφή διαφόρων εικώνων έλέγχει ποιητήν άπολαύσαντα διά της όράσεως την ωραιότητα της φύσεως και της τέχνης.

Αϊ διηγήσεις πάλιν περί του τόπου της γεννήσεώς του, όσον και άν είναι διάφοροι και έν πολλοίς άλληλοσυγκρουόμενοι, συμπίπτουν κατά το πλείστον εις τα συμπεράσματα εις τα όποια δύναται να οδηγήσιν η μελέτη του περιεχομένου και της γλώσσης των Όμηρικών έπων. Είτε εις την Κύμην της Αϊολίδος έγεννήθη ούτος, είτε εις την Σμύρνην, είτε εις την Χίον, είτε άλλαχοι εκεί πλησίον, ένα είναι το γεγονός ότι ο τόπος της γεννήσεως και δράσεώς του εύρίσκεται άσφα-

λώς εις τον γεωγραφικόν χώρον ο όποιος περιλαμβάνεται μεταξύ Λέσβου και Χίου και των έναντι Μικρασιατικών παραλίων.

Η γλώσσα της 'Ιλιάδος και της Όδυσσεας είναι κατά θάσιν 'Ιωνική, περιλαμβάνει όμως και πληθος Αϊολικών στοιχείων, τα όποια είναι έπιστημονικώς άποδεδειγμένα ότι ανήκαν εις το άρχικόν λαϊκόν έπος. Επί του γεγονότος αυτού στηρίζεται η κρατούσα σήμερα ως άσφαλής θεωρία, ότι αϊ άρχικά διηγήσεις περί Τρωϊκού πολέμου ανήκον εις τους επί της Λέσβου και της έναντι Μικρασιατικής παραλίας έγκατασταθέντας Αϊολείς, άπηχούν δε άναμνήσεις παλαιότερων περιπετειών των Έλληνικών φύλων. Δέν γνωρίζομεν ακριβώς επί πόσους αιώνας οι Αϊολείς άοιδοί παρέδιδον επί γενεάς εις γενεάν τας ήρωϊκάς αυτές διηγήσεις, διότι τα διάφορα έπη ως έκ της άγνοίας της γραφής δεν κατεγράφησαν. Ένωρίς συνεκίνησαν τους γείτονες των Αϊολέων 'Ιωνας, οι όποιοι όχι μόνον τα παρέλαβον αλλά και τα έκληρονόμησαν, τα διητήρησαν και τα άνέπτυξαν. Τοιουτοτρόπως η έπική διήγησις από Αϊολική κατ' αρχάς έγινε συν τω χρόνω 'Ιωνική, επιχωριάζουσα εις τους περί την Σμύρνην Έλληνικούς τόπους. Οι άοιδοί οι όποιοι έμάνθανον και άπήγγελλον τα έπη αυτά ήσαν περιζήτητοι και κατέλαβον διακεκριμένην κοινωνικήν θέσιν. Κάποτε περί τον Η' αιώνα π. Χ. ήλθε φαίνεται το πλήρωμα του χρόνου, διά να έμφανισθεί ο Έλληνισμός τον πρώτον και μέγιστον ποιητήν του τον Όμηρον. Ο ποιητής θάσει της ως άνωτέρω δημιουργήσεως έπικής ύλης συνέθεσε τα δύο άθάνατα έπη, την 'Ιλιάδα και την Όδύσειαν, τα όποια ένωρίς κατέστησαν κείμενα και έθνικόν άνάγνωσμα των Πανελλήνων και έν συνεχεία ολόκληρου της πολιτισμένης ανθρωπότητας, εξακολουθόντα έκτοτε να διδάσκουν τον κόσμον περί του πνευματικού ύψους, του καλλιτεχνικού αισθήματος, του πατριωτισμού και γενικώς της ψυχικής ευγενείας διά της όποιας ήτο προικισμένος ο Έλληνισμός εύθύς άπό της έμφανίσεως αυτού εις το προσκήνιον της ιστορίας.



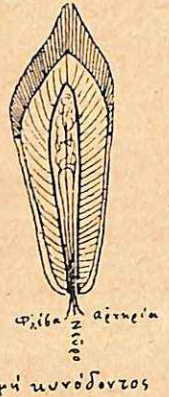


# ΤΑ ΔΟΝΤΙΑ ΜΑΣ

ΣΤΕΛΙΟΥ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ Καθηγητού του Πανεπιστημίου 'Αθηνών

Μιλώντας στο προηγούμενο τεύχος για τη μάσησι, είχαμε τονίσει ότι, για να είναι τὰ δόντια γερά, πρέπει η μάσησις να είναι καλή. Μά και η μάσησις, για να είναι καλή, πρέπει τὰ δόντια να είναι γερά.

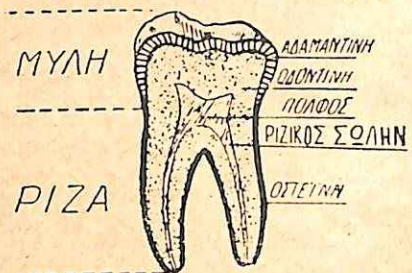
Τὰ δόντια, πού μασούν τις στερεές τροφές και προετοιμάζουν τη χώνευσι, είναι μικρά στερεώτατα όστα, σφηνωμένα μέσα σε κάποιες κοιλότητες των σιγόνων, πού λέγονται φατνία. Σε κάθε δόντι ξεχωρίζουμε 3 μέρη: εκείνο, πού σφηνώνεται στο φατνίο και λέγεται ρίζα, εκείνο, πού εξέχει από τὰ όσλα και λέγεται μύλη ή κορώνη, κι εκείνο, πού αποτελεί τὸ όριο μεταξύ μύλης και ρίζας και λέγεται



αύχην. 'Αν κόψουμε ένα δόντι από πάνω ως κάτω, για να φανή τὸ έσωτερικό, θα παρατηρήσουμε, ότι η κυριώτερη μάζα του αποτελείται από μια όχρη σκληρή ούσια, πού ονομάζεται οδοντίνη. Στη μύλη ή οδοντίνη σκεπάζεται από μια πολύ σκληρή ούσια, πού μοιάζει με γυαλί και λέγεται αδμαντίνη. Στη ρίζα ή οδοντίνη σκεπάζεται από άλλη ούσια, την οστείνη. Στο έσωτερικό του δοντιού υπάρχει μια κοιλότητα, πού κλείνει μέσα τον πόλο, μια ούσια κόκκινη, με αιμόφορα άγγεϊα και με νεύρα, πού μπαίνουν στην κοιλότητα από ένα σωλήνα της ρίζας, τὸ ρινικό σωλήνα.

Τὰ δόντια διαφέρουν μεταξύ των κατά τὸ σχήμα και κατά τὸ μέγεθος, αναλόγως της έργασίας, πού εκτελούν τὸ καθένα. Π. χ. οί τομείς (μέσοι και πλάγιοι) έχουν μύλη, πού μοιάζει με σμίλη (σκαρπέλο), για να αποκόπτουν την τροφή σε κομμάτια. Είναι δόντια μονόριζα, δηλαδή έχουν από μια ρίζα. Οί κυνόδον-

τες έχουν μύλη, πού μοιάζει με κώνο, για να σχίζουν τις τροφές. Είναι κι αυτοί δόντια μονόριζα. Οί προγόμφιοι (μικροί τραπε-



Δόντι κομμένο από πάνω ως κάτω.

ζίτες) έχουν μύλη, πού μοιάζει με κύλινδρο. Κι αυτοί έχουν από μια ρίζα. Τέλος οί γομφίοι (τραπέζιτες) έχουν μύλη, πού μοιάζει με τραπέζι. Αυτοί είναι δόντια πολύριζα, με 2 ή 3 ρίζες. Οί προγόμφιοι και οί γομφίοι συντρέχουν τις στερεές τροφές σαν μυλόπτερες.

## ΤΑ ΕΝΔΥΜΑΤΑ

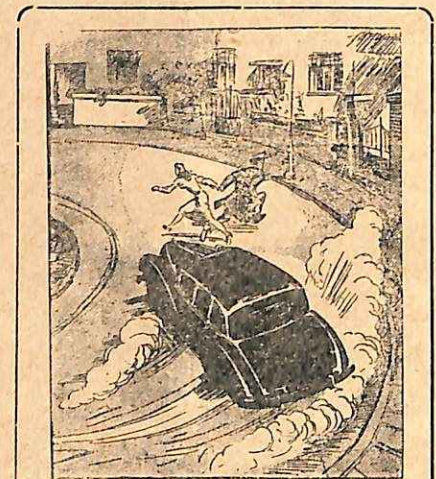
Σύμφωνα μ' εκείνα, πού διδάσκει η 'Ανθρωπολογία, ο άνθρωπος κάποτε, στην πρωτόγονή του κατάσταση, είχε σκεπασμένο τὸ σώμα του με πυκνό τρίχωμα. Σιγά σιγά όμως έχασε τὸ τρίχωμα αυτό. 'Ετσι από τότε δεν έχει πια κατάλληλα φυσικά μέσα, όπως έχουν τὰ θηλαστικά ζώα και τὰ πουλιά, για να έμποδίσουν τη θερμότητα του σώματός του να φεύγει. Γι' αυτό έπενόησε τὰ ένδύματα. Και στην αρχή μὲν έ χρησιμοποίησε δέρματα ζώων, για να σκεπάσει τὸ σώμα του. 'Υστερα, όμως, όσο προχωρούσε στὸν πολιτισμό, ύφανε ύφασματα.

'Αλλά δεν είναι κυρίως τὰ ένδύματα εκείνα, πού διατηρούν την θερμότητα του σώματος. Είναι ο αέρας, πού υπάρχει μεταξύ των διαφόρων ένδυμάτων μας και μάλιστα ανάμεσα στις κλωστές, με τις όποιες τὸ ύφασμα είναι ύφασμένο. Ο αέρας είναι κακός άγωγός της θερμότητας και γι' αυτό δεν αφήνει τη θερμότητα του σώματός μας να διαφεύγει.

Τὸ ποσό των ένδυμάτων μας εξαρτώνται από την εποχή του έτους, από τὸ κλίμα του τόπου πού ζούμε, από την ηλικία, από τὸ επάγγελμα κτλ.

Τὸ χειμώνα λ. χ. τὰ ένδύματά μας είναι βαρύτερα, περισσότερο μάλλινα και με σκοτεινό χρώμα. Τὸ μάλλινο έσώρρουχο, όταν τὸ φορούμε κατάσκα, έμποδίζει και την πολύ γρήγορη εξέτμισι του ιδρώτα και προλαμβάνει τὰ κρυολογήματα. Δεν κά-

νει τὸ ίδιο και τὸ βαμβακερό έσώρρουχο. Τὸ καλοκαίρι τὰ ένδύματα είναι έλαφρά, βαμβακερά ή λινά και μ' ανοιχτὸ χρώμα. Τὸ ποσὸν των ένδυμάτων για τούς γέροντες, τὰ πολὺ μικρά παιδιά και τὰ άσθενικά άτομα πρέπει πάντοτε να είναι μεγάλυ-



ΟΔΗΓΙΑΙ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΠΕΖΟΥΣ

('Από τὸ βιβλίον «Κυκλοφορία - Πεζοί - Αυτοκίνητον» τὸν κ. Α. Μαρκοπούλου και Α. Γεωργουλέα, 'Αξιωματικὸν Τροχαίας). «Μη πιάνετε άγκαλι όταν πρόκειται να περάσετε από τὸ ένα πεζοδρόμιο εἰς τὸ άλλο, διότι όταν φανή ο κίνδυνος ο κάθε ένας έχει διαφορετικό τρόπο προφυλάξεως». Εἰς τὴν εἰκόνα βλέπετε ότι η κυρία οὐτε έγκαταλείπει τὸν κύριο, ἀλλ' οὐτε τὸν ακολουθεῖ.

τερο. Παιδιά από 6 έως 15 χρονῶν, πού είναι γεμάτα υγεία, δεν πρέπει να ντύνονται με βαριά και χοντρά ρούχα, γιατί αὐτὰ κινούνται πολὺ και αναπτύσσουν μεγάλη θερμότητα στο σώμα τους.

Γενικῶς πρέπει να φροντίζουμε τὰ ένδύματα να μὴν είναι τόσο στενά, ώστε να έμποδίζουν τις κινήσεις και την άναπνοή μας. Και καλύτερα να είναι περισσότερα και λεπτότερα, παρά ένα ή δύο χοντρά. 'Ας μὴ συνηθίζουμε να σκεπάζουμε τὸ λαιμό, γιατί έτσι κρυολογούμε εύκολότερα και συχνότερα. Πρέπει τ' άγόρια να σκέπτονται, πὼς κάποτε θα γίνουν στρατιῶτες και να συνηθίζουν στη σκληραγωγία. 'Η κεφαλή να μὲν όσο τὸ δυνατό περισσότερο χρόνο άκάλυπτη, για να τη λούζει ο αέρας και να τη ζωογονή τὸ φῶς.

Τὰ έσώρρουχα άπορροφούν τις ὕλες της δερματικής μας διαπνοής, δηλαδή τὸν ιδρώτα, τὸ λίπος και τὰ νεκρά κύτταρα της επιδερμίδος μας. 'Ετσι λεράνονται και σιγά σιγά γίνονται άδιαπέραστα από τὸν αέρα, πρό πάντων τὰ λινά. 'Ανακτοῦν όμως την ιδιότητά τους, όταν καθαρισθοῦν καλά. Γι' αὐτὸ πρέπει συχνά ν' αλλάζονται, μιά ή δυο φορές την εβδομάδα. Λόγοι όμως υγιεινής και εὐκοσμίας άπαιτοῦν να είναι πάντοτε καθαρά και τὰ έξωτερικά μας ένδύματα. Κάθε μέρα πρέπει ν' άφαιρούνται άπ' αὐτὰ ή σκόνη, οί λεκέδες κτλ. ΣΤ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

Ο «ΑΓΙΟΣ» ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

## ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

Ο ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΟΣ ΠΕΖΟΓΡΑΦΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΜΕΛΗ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ

Συνηθίζουν ν' αποκαλούν τὸν 'Αλέξανδρο Παπαδιαμάντη «ὁ άγιος των 'Ελληνικῶν Γραμμάτων». 'Αληθινός και δίκαιος χαρακτηρισμός, πού ανταποδίνεται άπόλυτα στην πραγματικότητα. Ο Παπαδιαμάντης υπήρξε πράγματι άγιος, στη μεταφορική βέβαια σημασία της λέξεως, όχι μόνον ως συγγραφέας, αλλά και ως άνθρωπος. Και είναι τόσο σπάνιο αὐτό, και τόσο ωραίο και πολύτιμο!

'Απαντώντας ο ίδιος σε κείνους, πού έδειχναν τη δυσφορία τους ή και ειρωνεύονταν και κατεδίκάζαν τη θρησκευτικότητα των διηγημάτων του, έγραψε: «Τὸ ἐπ' έμοι, ένόσω ζῶ και άναπνέω και σωφρονῶ, δεν θα παύσω να ὕμνω μετὰ λατρείας τὸν Χριστόν μου, να περιγράφω μετ' έρωτος την φύσιν και να ζωγραφῶ μετὰ στοργῆς τὰ γνήσια 'Ελληνικά ήθη».

Πόσην τρυφερότητα και δύναμι θρησκευτικοῦ αίσθήματος άναδίνει ή έκφρασις αὐτή! «Δεν θα παύσω να ὕμνω μετὰ λατρείας τὸν Χριστόν μου!» Νομίζει κανείς ότι άκούει την θαρραλέα διακήρυξι πίστεως, πού έκαμναν ένῶπιον των διοικητῶν και βασανιστῶν τους οί πρώτοι άγνοῖ και μεγάλοι Χριστιανοί, πού άψηφούσαν τὸν θάνατο, για να «ὑμνήσουν τὸν Χριστόν» τους!

'Αλλά ο Παπαδιαμάντης προεκτείνει και ολοκληρώνει την έκφρασί του: «Και να ζωγραφῶ μετὰ στοργῆς τὰ γνήσια 'Ελληνικά ήθη». Κοντὰ στὸν Χριστιανό, ο 'Ελλην. Μιά ένότητα άδιάσπαστη, πού άποτελεῖ την βαθύτερη ούσια μιας άληθινῆς μεταχριστιανικῆς 'Ελληνικῆς Τέχνης.

Μέσα στις δύο αὐτές φράσεις ο Παπαδιαμάντης έδωσε όχι μόνον τὸν άκριβέστερο και ούσιαστικώτερο χαρακτηρισμό του δικού του έργου, αλλά και τὸν τελειότερο όρισμό κάθε γνήσιου έργου τέχνης πού παίρνει τη μορφή και την ὁπότητα του από τὸ πνεῦμα και την ψυχή του τόπου αὐτοῦ.

'Υμνος πρὸς τὸν Χριστό — στην πιὸ πλατεία θέβαια σημασία, πού συνταχίζεται μετὰ τὸ βαθύτερο νόημα του Χριστιανισμοῦ. Ζωγράφισμα των 'Ελληνικῶν ήθων — της άληθινῆς δηλαδή 'Ελληνικῆς ζωῆς και ψυχῆς. Και σάν συνεκτικός άξονας ανάμεσα στους δύο αὐτοὺς πόλους, ή Φύσι — «να περιγράψω μετ' έρωτος την Φύσιν» — όχι μόνον ως έργον του Μεγάλου Δημιουργοῦ, αλλά και ως έκφρασι της όμορφίας και άρμονίας της ιερῆς αὐτῆς γῆς μας. 'Ιδού τρεῖς πηγές, από τις όποιες ο 'Ελλην λογοτέχνης πρέπει ν' άντλή τις έμπνεύσεις του, οί τρεῖς ήθικες και πνευματικές άξίες, επάνω στις όποιες πρέπει να θεμελιώνη τὸ λογοτεχνικό του έργο, για να είναι άληθινὸ και ν' ανταποκρίνεται στο νόημα και στην άποστολή της Τέχνης.

\*\*\*

Αὐτὲς τις άρχές ακολουθῆσε πιστὰ σ' ὅλη την ζωή του και τὸ έργο του ο 'Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης. Εἴτε στη μικρή γενετήριά του ζούσε, στη Σκίαθο, όπου γεννήθηκε τὸ 1851 και όπου ξαναγύρισε και πέθανε τὸ 1911, εἴτε μέσα στην καρδιά των 'Αθηνῶν (στοῦ Ψυρρή ή στη Δεξαμενή), όπου έζησε τὰ περισσότερα χρόνια, έμεινε πάντα άπόμερος κι άπόμακρος από την κίνησι και τὸν θόρυβο της κοσμικῆς ζωῆς. Ένας άληθινός «έρημιτης», άγνός και καθαρός, πού ζούσε θεληματικά μίαν άπλή, ήσυχη και ταπεινή ζωή. 'Η σὺν άγαπημένη συντροφιά του ήταν οί άνθρωποι του λαοῦ — ψαράδες, χωρικοί, έργατες — πού τούς συναντούσε σε μικρά λαϊκά καφενεία ή καπηλιὰ, και ή βασικώτερη άπασχόλησί του, τὸ διάβασμα. Τὰ βιβλία,

πού δεν τὰ άποχωρίζονταν ποτέ, ήταν ο 'Ομηρος και ή 'Αγία Γραφή — συμβολική, αλλά και θετική έκδήλωση και αὐτῆς της 'Ελληνο - Χριστιανικῆς ψυχῆς του. 'Ετσι και ή ζωή του κυλούσε πάντα ανάμεσα στην 'Εκκλησία — όπου έκανε έρασιτεχνικά τὸν ψάλτη και βοηθούσε στις ιερές ακολουθίες — και στη δημοσιογραφική και λογοτεχνική του έργασία.

'Απόλυτα ταίριαστέ μετὰ τὴν ζωή του είναι και ή τέχνη του. 'Η ίδια αγάπη στους λαϊκοὺς ανθρώπους — στὸν λαὸ γενικώτερα — ή ίδια άφοσίωσι στην 'Εκκλησία, στη θρησκεία, στην Χριστιανική πίστι, πού χαρακτηρίζουν τη ζωή του, προεκτείνονται και στο δημιουργικό του έργο και τὸ διαποτίζουν και τὸ γονιμοποιῶν ὁλόκληρο.

Μέσα στὰ έκατόν περίπου διηγήματά του ζή γνήσια και αὐτοῦσια ή 'Ελληνική ζωή, σφύζει με τούς πιὸ άληθινούς και ζωντανούς παλμούς της ή Χριστιανική καρδιά, και, σάν πλαίσιο ταίριαστὸ και άντάξιο, τις άγκαλιάζει και τις δύο, με ὅλη της την όμορφιά και τη λάμψι, ή 'Ελληνική Φύσι.

«'Ηθογραφία!»! Θα πούν ίσως μερικοί, άποδιδοντας μειωτικήν έννοια σ' αὐτὸν τὸν όρο. 'Ηθογραφία ναί, αλλά μετὰ την πιὸ πλατεία και πιὸ ὕψηλὴ σημασία της, πού είναι ή μοναδική σημασία και ούσία της τέχνης: ή μετουσίωσις της ζωῆς σε γνήσια μορφή τέχνης, ή άποκαλυπτική έκφρασι του βάθους της ανθρώπινης ψυχῆς.

Δεν ὕπάρχουν άνώτερα και κατώτερα εἶδη τέχνης. 'Υπάρχουν μόνον άνώτεροι και κατώτεροι τεχνίτες. Στὰ χέρια ενός κατωτέρου, ή ήθογραφία είναι μιά άπλή φωτογραφία. Στὰ χέρια ενός άνώτερου τεχνίτη, γίνεται κι αὐτή μιά άνώτερη μορφή τέχνης. Και ο Παπαδιαμάντης είναι, χωρίς άμφιβολία, ένας άνώτερος τεχνίτης.

\*\*\*

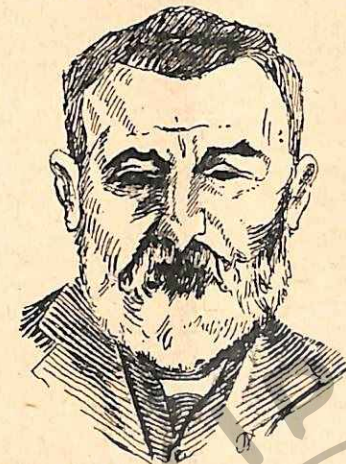
Μ' αὐτὸ τὸ νόημα ο Παπαδιαμάντης μπορεί άσφαλῶς να ονομασθῇ και «έθνικός». 'Από την άποψι αὐτή, είναι ο διδύμος του Διονυσίου Σολωμοῦ.

'Εθνικός ποιητής (έγραψαμε άλλοτε), έθνικός λογοτέχνης (μπορούμε να γενικεύσουμε σήμερα) δεν είναι εκείνος, πού γράφει άπλῶς έργα με πατριωτικό περιεχόμενο. 'Εθνικός λογοτέχνης είναι εκείνος, πού είναι — με την πλατεία και άληθινή σημασία της λέξεως — «έθνικός» όχι στὰ θέματα των έργων του, αλλά στη βαθύτερη λογοτεχνική τους ούσία, στην αὐθόρμητη και γνήσια πνοή τους, στην άμεση και πιστή ανταπόκρισι τους με τὸν παλμό του 'Εθνους.

Και ο Παπαδιαμάντης είναι. Γιατί, όπως και ο Σολωμός, έχει πρώτα-πρώτα ο ίδιος έθνική ψυχή, αλλά και γιατί έχει μετουσιώσει συγχρόνως μέσα του την ίδια την ψυχή του λαοῦ μας και την έχει έκφρασει ζωντανά και γνήσια με την τέχνη του.

Όλα σχεδόν τὰ διηγήματα του Παπαδιαμάντη πλέκονται στο μικρό του νησί, στην άγαπημένη του Σκίαθο. Όμως πόσο άπλώνεται τὸ μικρὸ νησάκι μέσα στὰ διηγήματά αὐτά, πόσο μεγαλώνει! Δεν είναι πια τὸ φωτεινὸ, πράσινο κι ωραῖο νησί άπέναντι στο Πήλιο, με τὸ πολύμορφο βουνό του, τη βαθειά του λίμνη, τὸ μετὰ τὸ πολὺμορφο βουνό του, τὰ ήρεμα άκροίσκιωμένο από πλατάνια ποτάμι του, τὰ ήρεμα άκροίσκισμα και τὰ βραχώδη ακρωτήρια, τις άπειρές έκβολές και τὰ παλιὰ μοναστήρια και τὰ έρημοκκλητήρια, τὰ πεδία πού άπλώνονται στὸν κάμπο, τις έλιές σια, τ' άμπέλια πού άπλώνονται στὸν κάμπο, τις έλιές πού σκεπάζουν τις πλαγιές, τὰ πλατάνια και τὰ πεῦκα πού σκεπάζουν τὸ βουνό, τὰ περιβόλια πού άγκαλιάζουν τὸ χωριό. Κάτω από τὴ μαγική ράβδο της τέχνης

(Συνέχεια στη σελ. 18)









# Η ΔΟΞΑ ΤΗΣ ΑΡΑΧΩΒΑΣ

24 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1826

ΧΡ. ΕΜ. ΑΓΓΕΛΟΜΑΤΗ

Όταν στις 25 Οκτωβρίου του 1826 ο Καραϊσκάκης ξεκινούσε για την εκστρατεία της Ρούμελης, ή Έπαναστάσεις του 21 περνούσε δύσκολες στιγμές. Το Μεσολόγγι είχε πέσει. Την Ακρόπολη των Αθηνών πολιορκούσαν οι Τούρκοι του Κιουταχλή. Και η Στερεά της οποίας Γενικός αρχηγός είχαν τώρα από το ένα στο άλλο άκρο ύποτακτη.

Η εικόνα της Ελλάδας και ιδιαίτερα της Ρούμελης ήταν δραματική. Ποτέ όμως δεν αλήθευσε περισσότερο, όσο τη φορά εκείνη ή κοινή πεποίθηση ότι η πίστις είναι που σώζει και θεμελιώνει. Αφήνοντας ο Καραϊσκάκης στην Έλευσίνα δύναμι αρκετή για να μπορεί να διατηρή τη θέση, ξεκίνησε με 2500 άνδρες. Ήταν μικρή ή δύναμις, ταυτόχρονα όμως, ήταν ό,τι καλύτερο μπορούσε να παρατάξη την ώρα εκείνη ή Έλλάς και όσοι είχαν σωθεί από τη Φρουρά του Μεσολογγίου. Τέσσαρες μήνες διήρκεσε η απουσία του από την Αττική. Τέσσαρες μήνες κατά τους οποίους ο ένας θρίαμβος διεδέχθη τον άλλο. Όταν στις 23 Φεβρουαρίου 1827 έγυρσε στην Έλευσίνα από τον Αμβρακικό κόλπο εις τας Αθήνας πουθενά άλλο δεν έκυματιζε Τουρκική σημαία, εκτός από τα παράλια φρούρια της

Βόνιτσας, του Μεσολογγίου και της Ναυπάκτου. Μάταια ο Κιουταχλής εξακολουθώντας την πολιορκία της Ακροπόλεως προσπάθησε, ταυτόχρονα, ν' αναχαιτίσει την πορεία του Έλληνα πολέμαρχου, στέλλοντας έναντιόν του τον Όμερ πασά της Εύβοίας και νέες δυνάμεις από Άλβανούς, υπό όνομαστους αρχηγούς όπως ο Μουσταφά μπέης και ο Κεχαγιάμπεης. Τρεις νίκες, στην Αράχωβα, στο Τουρκοχώρι και στο Δίστομο εκόσμησαν την Ιστορία της Έπαναστάσεως με δόξα και έστόλιναν το όνομα του Καραϊσκάκη με φήμη. Από τις τρεις όμως αυτές νίκες, ή νίκη της Αράχωβας είναι ή ένδοξότερη και ή πιο όνομαστή.

## ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΡΑΧΩΒΑ

Στο δρόμο του προς τη νίκη και τη δόξα έπέρασαν από τα Κουντουριώτικα Καλύβια και την Κάζαν και έφθασε στη Δομβραίνα τη φρουρά της οποίας άρχισε να πολιορκή. Γρήγορα όμως χάρις στην έμφυτη διορατικότητα του αληθινού στρατηγού άντελήφθηκε πώς ήταν μάταιη ή πολιορκία της Δομβραίνας και ότι θάπρεπε να συμπυκνώσει τις δυνάμεις του και να προκαταλάβει τα χωριά που ήσαν στο δρόμο που θ' έκοιτο, ήσαν αυτά τα χωριά, το Δίστομο και ή Αράχωβα σίς χαμηλότερες κλιτύες του Παρνασσού. Ο Μουσταφά μπέης προερχόμενος από την Αταλάντη όπου είχε διαλύσει

την εκστρατεία των Μακεδόνων όπλαρχηγών, ένωθεις δέ και μετόν Κεχαγιάμπεη που είχε στείλει ο Κιουταχλής απέφασε να περάσει στα Σάλα να γιά να βοηθήσει τους εκεί πολιορκημένους Τούρκους από τον Γ. Δουβού-

νιώτη και τον Νάκο Πανουργιά. Με τον σκοπό αυτό ήλθε μ' όλο του το στρατό στη Δαύλεια, την ίδια ακριβώς ήμέρα που έφθανε και ο Καραϊσκάκης (18 Νοεμβρίου) στο Δίστομο. Ο Μουσταφά μπέης έμεινε στο μοναστήρι της Ίερουσαλήμ επάνω από τη Δαύλεια, εκεί δέ μιλώντας τη νύχτα με τους αξιωματικούς του ανέφερε ότι θά περνούσε την επομένη από την Αράχωβα γιά να πάει στα Σάλα. Μιλούσαν άρβανίτικα, τα οποία ήξευρε ένας από τους καλογήρους — δυστυχώς ή Ιστορία δεν δίδωσε το όνομα του καλού αυτού Έλληνα — ο οποίος άψηφώντας κάθε κίνδυνο και το χιόνι που του έκλεινε τον δρόμο, έσπευσε στο Δίστομο να ειδοποιήσει τον Έλληνα πολέμαρχο. Πλησιάζαν μεσάνυχτα όταν έλαβε την είδηση ο Καραϊσκάκης κι άμέσως έστειλε τον Γαρθικιώτη Γρίβα και το Γεώργιο Βαία με πεντακοσίους στρατιώτες να καταλάβουν την Αράχωβα και να χτυπήσουν τους Άλβανούς και τους Τούρκους αν έπιχειρούσαν να περάσουν από την Αράχωβα. Συγχρόνως έστειλε καρπούλια γιά να τον ειδοποιήσουν από που και πότε θά περνούσαν οι έχθροι γιά να κινηθή έναντιόν τους.

## Η ΕΝΔΟΞΟΣ ΜΑΧΗ

Την επομένη το πρωί (19 Νοεμβρίου) οι Άλβανοι διηρέθησαν σε δύο και το μὲν πεζικόν πέρασε από ένα στενό που από το μοναστήρι ώδηγούσε στην Αράχωβα, το δὲ ἱππικόν και τα φορτηγά έπήραν την δόδο του Ζεμενού. Μόλις τα καρπούλια ειδοποίησαν τον Καραϊσκάκη γιά τον δρόμο που έπήραν οι Άλβανοι έστειλε έπικουρία υπό τον Χριστόδουλο Χατζηπέτρου στην Αράχωβα, από ένα μονοπάτι, αυτός δέ ο ίδιος έπί κεφαλής οκτακοσίων στρατιωτών χωρίς άποσκευές, στο γελέκι όπως έλεγαν τότε, εκινήθη προς τον Ζεμενόν, από τον οποίον έπέρασαν ήδη οι έχθροι.

Την δύναμι των Τούρκων αποτελούσαν δυό χιλιάδες περίπου έκλεκτοι άνδρες με όνομαστους αρχηγούς όπως τον Μουσταφά μπέη, τον αδελφό του Καρυοφίλμπεη, τον Έλμάζμπεη και Κεχαγιάμπεη. Είτε όμως διότι έπερίμεναν να συναντήσουν την έλληνική δύναμι, είτε διότι δεν εύρισκοντο σε καλή τάξη δεν ήμπορέσαν ν' άντιέξουν και έτράπησαν σε φυγή προς το μέρος των Σαλώνων. Συνήντησαν τον Γ. Δουβουνιώτη, τον Νάκο Πανουργιά και τον Σουλιάτην Γιαννούτην Πανομάραν που τους έκλειναν τον δρόμο. Μη μπορώντας να προχωρήσουν και καταδιωκόμενοι από τον Καραϊσκάκη έστρά-

(Συνέχεια στη σελ. 11)

# ΜΙΑ ΩΡΑΙΑ ΕΡΥΘΡΟΣΤΑΥΡΙΤΙΚΗ ΓΙΟΡΤΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΝΤΑΒΙΣΟΝ

ΒΑΣ. Γ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗ Έπιθεωρ. Δημ. Σχολείων

Και λέγοντας αυτά ο Δάσκαλος πήγε στην έδρα του, την άνοιξε και παίρνοντας από μέσα μία μεγάλη εικόνα την κρέμασε στον άντικρυνό τοίχο, ενώ τα βλέμματα των παιδιών και του κόσμου ήσαν στραμμένα σ' αυτή.

— Νά ο Ντάβισον, παιδιά μου! είπε χαμηλόφωνα κι έδειξε την εικόνα.

Σώπασε γιά μερικές στιγμές τώρα ο Δάσκαλος και σε λίγο είπε:

— Ποιός Έρυθροσταυρίτης θέλει να πάη στον κήπο μας, να κόψη λίγα κλαδιά δάφνης διαλεχτά και να τα φέρη να στεφανώσωμε τον έξαιρετικό αυτόν άνθρωπο. που έμας τους Έρυθροσταυρίτες μ' έχει παιδιά του;

Στην στιγμή πετάχτηκαν όλα τα παιδιά. Όλα τους ήθελαν να στεφανώσουν το Ντάβισον.

— Με συγκινεί ή προθυμία σας, είπε ο Δάσκαλος, μ' απ' όλους σας μου χρειάζεται ένας. Είχαμε τουτόν τον καιρό καμμία έξαιρετική πράξη που να έκαμε κανένας από σας; Κανένας Έρυθροσταυρίτης;

Πολλά μάτια γύρισαν και είδαν κάποιο παιδί, που όπως το κοιτάζαν έγινε κατακόκκινος. Ο Δάσκαλος κατάλαβε και φώναξε:

— Ανέστης Βρετός! Έσύ, παιδί μου, θά π'ας να κόψης δάφνη. Οι συμμαθητές σου κι εγώ αναγνωρίζομε κάποια έξαιρετική πράξη που έκανες. Δεν μ'ας την είπες ο ίδιος, μ'α τη μάθαμε. Κοπιάξες ένα μήνα πηγαίνοντας τακτικά στο σπίτι του συμμαθητή σου Ζουρντού, που χτύπησε το πόδι του και το έκανες άλλα γ'ες, αφού στο χωριό μας δεν υπάρχει γιατρός. Με ό,τι έκαμες δείκτηκες αληθινός Έρυθροσταυρίτης. Σο' αξίζει να στεφανώση την εικόνα.

Ακράτητα χειροκροτήματα εξέσπασαν σ' όλη την αίθουσα από τα λόγια τούτα και το παιδί ξεχώρισε από τ' άλλα και τράβηξε στο σχολικό κήπο. Ύστερα ο Δάσκαλος συμπλήρωσε όσα ήθελε να πη γιά το Ντάβισον.

Είπε π'ως με την πρωτοβουλία του ο έξαιρετικός αυτός Αμερικανός πολίτης έγινε άφορμή να έχη σήμερα ή Έρυθροσταυρίτικη όργάνωσις 38 έκατομμύρια παιδιά και μέλη σε όλα τα μέρη του κόσμου.

Σε διάφορες χώρες του κόσμου σήμερα είναι εξαπλωμένες οι αρχές του Έρυθρού Σταυρού Νεότητος και στα σχολεία τους κάνουν θαύματα οι Έρυθροσταυρίτικες ομάδες τους. Έχουν βιβλιοθήκες σχολικές, φαρμακεία, φτιάνουν παιγνίδια, καλλιεργούν σχολικούς κήπους, βοηθούν σε φιλανθρωπικούς σκοπούς, όργανώνουν γιορτές και γενικά κάνουν το καλό στον πλησίον τους, όπως θέλει και ο Χριστός μας.

Όση ώρα μιλούσε ο Δάσκαλος άναπνοή δεν έβγαν οι Πευκοχωρίτες από το στόμα τους. Άκουγαν όλοι μ' ευλάβεια και ιερή συγκίνηση.

Στο άναμεταξύ γύρισε κι ο Ανέστης με το στεφάνι το δάφνινο. Στην αίθουσα απλώθηκε βαθειά σιωπή.

Π'ως όμως θά μ'ορέσει να ανέβωσει σε μία καρέκλα, τούτοις; Γιά τούτο τον άνέβωσαν σε μία καρέκλα. Την ίδια ώρα άκούστηκε να τραγουδιέται απ' τα παιδιά ο ύμνος των Έρυθροσταυριτών και ο Ανέστης γεμάτος περηφάνεια και χαρά, άπλωσε τα χέρια του και τύλιξε με τη δάφνη τον Ντάβισον.

Την ώρα που ο κόσμος ήθελε να φύγη και πήγαινε να σφίξη το χέρι του Δασκάλου γιά να τον συγχαρή πολλοί άκούστηκαν να λένε:

— Είναι αδύνατο κάθε φορά που έρχόμαστε στο σχολείο σε Έρυθροσταυρίτικη γιορτή, να μη φύγωμε καλύτεροι από ό,τι ήρθαμε.



HENRY P. DAVISON

Απ' τα όρθάνοιχτα παράθυρα το λεπτό αεράκι έμπαινε στο σχολείο και κουνούσε τις κόκκινες Έρυθροσταυρίτικες σημαιούλες, που ήσαν άραδιασμένες στους τοίχους.

Στην είσοδο άλλες πάλι σημαίες, μ'α γαλάζιες αυτές και λίγο μεγαλύτερες από τις πρώτες κυμάτιζαν καθώς φυσούσε το αεράκι, που έρχόταν από το βορεινό φεγγίτη.

— Μήπως σήμερα έχουν καμμία γιορτή οι Έρυθροσταυρίτες; Γιάτί οι έτοιμασίες αυτές; Ρώτησε ένας μεσόκοπος χωρικός δυό άλλους, που ήσαν εκεί και κοιτάζαν από το παράθυρο τη σχολική αίθουσα.

— Βέβαια έχουν. Το ξέρομε από το Δάσκαλο, που παράγγειλε να μαζευτούν και οι γονείς, έπικύρωσαν εκείνοι. Από τότε, που πάτησε το πόδι του στο χωριό μας ο Δάσκαλος αυτός, το Πευκοχώρι ξαναγεννήθηκε. Κοιτάτε στο περιβόλι, στην αυλή, τί νοικοκυρυσούν! Τί πάστρα στο σχολικό κτίριο!

Όταν αυτός που μιλούσε σώπασε, άρχισε να μιλή ο δεύτερος και ύστερα ο τρίτος χωρικός. Όλοι τους μιλούσαν μ' ένθουσιαστικά λόγια γιά το Δάσκαλό τους, τον έξαιρετικό αυτόν άνθρωπο, όπως τον παράσταναν. Και θά μιλούσαν ποιός ξέρει πόσα ακόμα, αν την ώρα εκείνη από το άντικρυνό δρομάκι δέ φαινόταν να ξεπροβάλλη μία ανθρώπινη γραμμή, που ξετυλιγόταν σ'α μακρουλό φίδι. Ύστερα άκούστηκε και περπάτημα στο πλακόστρωτο, τράκ! τράκ!

Ήταν τα παιδιά του σχολείου με τα περιβραχιόνια του Έρυθρού Σταυρού στο άριστερό μπράτσο, που τα συνόδευε ο Δάσκαλος τους ένας ψηλός καλοκαμωμένος άντρας με το ίδιο και αυτός περιβραχιόνιο. Ο Δάσκαλος λεγόταν Ξυντάς. Μ'α στους χωριανούς άρεσε να τον φωνάζουν κύριο Θεμιστοκλή, το μικρό του όνομα.

Πίσω απ' τη γραμμή των παιδιών συνέχεια, άρχισε να άραδιάζεται άλλος κόσμος. Ήταν γέροι, άντρες, νέοι και γυναίκες, ντυμένοι όλοι τ'α γιορτινά τους φορέματα, που έφευγαν από την έκκλησία κι έρχονταν στο σχολείο μαζί με τα παιδιά, να παρευρεθούν στη γιορτή.

Ήσυχια, ήσυχια και πολιτισμένα άφησε τόπο ο κόσμος να μ'οπν πρώτα τα παιδάκια. Ύστερα άρχισαν να μπαίνουν οι γυναίκες, έπειτα οι γεροντότεροι και τελευταίοι οι νέοι.

Σε λίγο που γέμισε ή αίθουσα, ο Δάσκαλος φώναξε προσοχή και την ίδια στιγμή ξη παιδάκια, τιμητική συνοδεία, ξεχώρισαν από τη γραμμή και με βήμα στρατιωτικό πήγαν στο γραφείο γιά να γυρίσουν με τη γαλανόλευκη.

Ο κόσμος και τα παιδιά στ' άντίκρυσμά της νιώθουν συγκίνηση, στέκονται και χαιρετούν άμλητοι.

Ύστερα ο Δάσκαλος άνεβαίνει στο βήμα.

Ο λόγος του άπευθύνεται στα παιδάκια:

— Έρυθροσταυρίτες! Φορούμε το περιβραχιόνιο του Έρυθρού Σταυρού. Είμαστε στρατιώτες μ'ας ιδέας. Δουλεύουμε σύμφωνα με το πνεύμα και το νόημα της. Και όμως! Δεν έτυχε ως τώρα να γνωρίσωμε τον πατέρα μας, τον μεγάλο Ντάβισον. Είναι ο άνθρωπος εκείνος που στα 1919 με την πρωτοβουλία του ίδρυσε την ένδεσμο των Συλλόγων των Έρυθρών Σταυρών που σύνδεσμο των Συλλόγων αυτόν είναι να βελτιώσωμε την υγεία μας, να προλαμβάνωμε τις ασθένειες των άλλων και να καλλιεργώμε το πνεύμα της άμοιβαίας βοήθειας των λαών.







Υπό ΑΓΓ. ΜΕΤΑΞΑ

Ήσαν ὁ Χριστὸς ζοῦσε στὸν κόσμον, ἀγάποῦσε τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῶα, τὰ πουλιά καὶ τὰ ψάρια. Ὅ,τι δηλαδὴ φυτρώνει ἢ κατοικεῖ στὴν γῆρά, πετάει στὸν ἀέρα καὶ ζῇ στὴ θάλασσα. Μὰ ἰδιαίτερη ἀγάπη ὁ Θεάνθρωπος ἔτρεφε γιὰ τοὺς σπόρους. Αὐτοὺς τοὺς μικροὺς-μικροὺς κόκκους μὲ τὴ μεγάλη δύναμι. Αὐτὰ τὰ μικροσκοπικὰ σπορολογήματα ἀπὸ τὰ ὁποῖα ξεφυτρώνουν λογῆς-λογῆς φυτὰ ποὺ σπολίζουν τὶς ἐκτάσεις τῆς γῆς μας καὶ προσφέρουν τόσες καὶ τόσες ὑπηρεσίες στὸν ἄνθρωπο!... Ὅλα αὐτὰ μὲ τὰ ὁποῖα διακονεῖται τὸ φυτικὸ βασίλειο!

Ἔτσι μιά μέρα κάλεσε κοντὰ του τοὺς σπόρους. Ἦθελε νὰ τοὺς γνωρίσει καὶ νὰ σφυγμομετρήσῃ καθενὸς τὴν ἀξία καὶ τὴν ἀφοσίωσιν τοὺς στὸ δημιουργό του.

Πρῶτο καὶ καλύτερο ἔφτασε κοντὰ στὸ Χριστὸ τὸ σιτάρι.

— Εἶμαι στὶς διαταγές σου, Χριστέ μου, τοῦ εἶπε. Δὲν χρειάζεται τίποτε, τοῦ ἀπήντησε ὁ Χριστός. Ἦθελα μόνο νὰ δοκιμάσω τὴν ἀγάπην τῶν σπόρων. Ἦ προθυμία ἡ δική σου μ' ἔχει συγκινήσει. Σοῦ δίνω τὴν εὐχή μου. Ἀπὸ τώρα καὶ στὸ ἐξῆς θὰ εἶσαι ὁ εὐλογημένος σπόρος, καὶ τὸ φυτὸ σου τὸ πιὸ ἀγαπημένο τοῦ κόσμου! Ἀπὸ τὸ δικό σου ἀλεύρι οἱ γυναῖκες θὰ ζυμώνουν τὸ πρόσοφο καὶ μ' αὐτὸ ὁ παπᾶς θὰ κἀνῃ τὴ λειτουργία τοῦ στήν ἐκκλησία!...

Ἐφυγε τὸ εὐλογημένο σιτάρι καὶ σὲ λίγο μπροστὰ στὸ Χριστὸ παρουσιάστηκε τ' ἀραποσίτι.

Τὸ εὐλόγησε κι αὐτό.

Μὲ τὴ σειρά τους ἦλθαν καὶ τὰ ἄλλα σπορολογήματα:

Τὸ φασόλι, ἡ φακὴ, τὸ κριθάρι, τὸ ρεβύθι... Καθὲν ἀπ' αὐτὰ πῆρε κι ἀπὸ μιά εὐχή.

\*\*\*

Φαίνεται ὅμως — ὅπως τοὐλάχιστον ἱσχυρίζονται στὴν Αἰτωλία — πὼς τὸ σιτάρι καὶ γι' ἄλλο λόγο εὐλογήθηκε ἀπὸ τὸ Χριστό.

Ὅταν ὁ Θεάνθρωπος γύριζε τὸν κόσμον πέρασε μιά μέρα ἀπὸ ἓνα χωράφι σπαρμένο σιτάρι.

Μόλις τὸν εἶδε τὸ σιτάρι, ἔσκυψε καὶ προσκύνησε. . .

— Σ' εὐχαριστῶ, Χριστέ μου, τοῦ εἶπε, γιὰ τὴν μεγάλη τιμὴ ποὺ μοῦ ἔκαμες!

Ὁ Χριστὸς τὸ εὐλόγησε καὶ ἀπὸ τότε ἡ λειτουργία γίνεται μὲ πρόσφορο φτιασμένο ἀπὸ σιταρίσιο ἀλεύρι.

## ΖΩΗ - ΣΟΦΙΑ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΙΝΑ

(Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 2)

ἐμάζεψε στὴ Μόσχα ἡ Τσαρίνα καὶ ποὺ ἔπαιξαν καὶ αὐτοὶ σημαντικὸ ρόλο στὴν ἀναδιοργάνωσιν τῆς Ρωσσίας.

Ἀκόμη σημαντικώτερος ὅμως ἦταν ἀσφαλῶς ὁ ρόλος τῆς ἴδιας τῆς Σοφίας μὲ τὴν προσωπικὴ ἐπίδρασί της ἐπάνω στὸ σύζυγό της. Χάρης στὴν ἐπίδρασιν αὐτῆς ὁ Ἰβάν ἐπροχώρησε ἀποφασιστικώτερα στὸν πόλεμον ἐναντίον τῶν Μογγόλων τῆς λεγομένης «χρυσῆς ὁρδῆς», τὴν ὁποίαν καὶ κατῴρθησε νὰ διαλύσῃ. Χάρης στὴν ἐπίδρασιν αὐτῆς, ποὺ ἀναγνωρίζουν ὅλοι οἱ Ρῶσοι ἱστορικοί, ὁ Ἰβάν ἐπολέμησε νικηφόρως τοὺς Ταρταροβουλγάρους τοῦ Καζάν καὶ τοὺς Λιθουανούς καὶ κατὰφερε ἔτσι νὰ κἀνῃ ἀληθινὰ μεγάλη καὶ δυνατὴ τὴν Αὐτοκρατορίαν του.

Οἱ πληροφορίες ὅμως, ποὺ ἔχουμε, δὲν μᾶς ἐπιτρέπουν νὰ πιστεύουμε ὅτι ἦταν πραγματικὰ εὐτυχισμένη ἡ ζωὴ τῆς Ἑλληνίδος Τσαρίνας, ποὺ προσέφερε τόσες σημαντικὲς ὑπηρεσίες στὴ Ρωσσία. Ἡ δυσπιστία, ποὺ ἔτρεφε ἀπέναντί της ἡ μητέρα τοῦ Τσάρου καὶ ποὺ ἐγίνετο πολὺ γρήγορα πραγματικὴ ἐχθρότης, ἡ δυσφορία, ποὺ ἔδειχναν πανίσχυροι Βογιάροι τῆς Αὐλῆς τοῦ Τσάρου, γιὰ τὴν ἡ Τσαρίνα ἤθελε νὰ μεταβάλῃ τὴν ζωὴ τῆς Αὐλῆς αὐτῆς, νὰ καταργήσῃ πολλὰ βάρβαρα ἔθιμα καὶ νὰ τὴν κἀνῃ πολυτιμωμένη, ἡ ἀδυναμία τῶν μισοβαρβάρων αὐτῶν νὰ δώσουν στὴν ἐξωτερικὴ μόνον ἐμφάνισιν τῆς προσπαθείας των γιὰ τὴν ἀπομίμησιν τῆς Βυζαντινῆς μεγαλοπρεπειᾶς περισσότερο πραγματικὸ περιεχόμενο: ὅλα αὐτὰ ἐδημιούργησαν γύρω ἀπὸ τὴν Σοφίαν ἓνα περιβάλλον δυσπιστίας καὶ ἐχθρότητος, ποὺ συχνὰ κατὰφερε νὰ κἀνῃ δύσκολες τὶς σχέσεις της καὶ μὲ αὐτὸν ἀκόμη τὸν σύζυγό της. Ὁλόκληρο σύστημα ἀπὸ κατασκοπεῖα εἶχε ὀργανωθῇ γύρω της γιὰ νὰ τὴν ἐξανγκάσῃ νὰ ἀπομακρύνῃ βαθμιαίᾳ ὅλους τοὺς Ἑλλήνας αὐλικούς καὶ συμβούλους της καὶ νὰ μείνῃ ἔτσι μόνῃ στὴ διάθεσιν τοῦ Ρωσικοῦ της περιβάλλοντος. Μποροῦμε νὰ φαντασθοῦμε τὴν βαρεὴ ψυχικὴ ἀγωνία μέσα στὴν ὁποίαν ἔζησε κατὰ τὰ τριάντα αὐτὰ χρόνια τῆς παραμονῆς της στὴν Μόσχα ἡ Ἑλληνὶς πριγκίπισσα. Καὶ ὅταν ἀπέθανε στὶς 7 Ἀπριλίου τοῦ 1503 ἡ Ζωὴ - Σοφία Παλαιολογίνα ἀσφαλῶς θὰ εἶχε κρατήσῃ τὸ βαθὺ παράπονον τῆς ξενητεμένης Ἑλληνίδος, ποὺ δὲν μπόρεσε νὰ πραγματοποιήσῃ τὸν μεγαλῆτερον σκοπὸ τῆς ζωῆς της, τὴν ἀπελευθέρωσιν δηλαδὴ τῆς μακρυνῆς της πατρίδος, ὅσο κι ἂν προσέφερε ἀληθινὰ ἀνεκτιμήτους ὑπηρεσίας στὴν καινούργια της πατρίδα.

A. A. K.

## ΠΑΛΑΙΟΙ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΜΥΘΟΙ

### Τὰ ζῶα ἔχουν πόλεμον

Ἐνα λιοντάρι, βασιλεὺς σὲ κάποιο δάσος πέρα, τὰ ζῶα στὸ παλάτι του προσκάλεσε μιά μέρα, καὶ στὴ γραπτὴ τὴν πρόσκλησιν, ποὺ σ' ὅλα εἶχε στείλει, ἔγραφε κάτι σοβαρὸ πὼς θὰ τοὺς ἀναγγεῖλῃ.



Κι ὅλα τοὺς μὲ προθυμία, στὴ φωνὴ τοῦ στρατηλάτη, πρὶν περάσῃ ὥρα μιά μαζεῦτηκαν στὸ παλάτι, ἀφοῦ κρέμασαν πρῶτα μ' ἐπιμέλεια πολλή γύρω στὸ λαιμὸ καρότα, γιὰ ἐπίσημη στολὴ!

Τὸ τρανὸ λιοντάρι πάλι ἐφοροῦσε σκουλαρίκια, ἓνα στέμμα στὸ κεφάλι ἀπὸ μάσκες καὶ ραδίκια, ἓνα νύχι στὸ λαιμὸ του, εἶχε ἀκούα κρεμασμένο, μὴ τυγὸν καὶ βασκαθῇ καὶ στὸ χέρι, σὲ καλὸ του ἓνα κόκκαλο γλυμμένο ἐκράτοῦσε γιὰ σπαθί!

Κι ἀφοῦ τὰ ζῶα κάθησαν ὁλόγυρα στὸ θρόνον του, τοὺς εἶπε μὲ τὸν ἄγριο συνηθισμένον τόνον του:

— Αὐριο θάχῃ πόλεμον ἡ ἐκλεκτὴ φυλὴ μας μὲ τὰ παληόζωα, ποὺ ζοῦν στὸ δάσος τὸ ἀντικρὺ μας.

Σήμερα τοὺς τὸν κήρυξα. Τάχω μεγάλο ἄχτι, ποὺ πάντα μὲ κατηγοροῦν, μὲ λένε πουλοσφάχτη, καὶ ξεδοντιάρι μ' εἶπανε καὶ γέρο καὶ φαφούτη, καθὼς καὶ βραχνοκόκορα καὶ τρεμουλοξεκούτη!...

— Ἀλήθεια;! Ὅλα τὰ θηρία ξεφώνισαν μαζί.

— Ὡς αὐριο βράδυ ἀπ' τοὺς ἐχθροὺς κανέναν δὲ θὰ ζῇ.

— Ὡ, ναί, σοῦ τ' ὀρκιζόμαστε.

Κι ἂν δὲν τοὺς φάμε ὅλους τοὺς, θηρία νὰ μὴ λεγῶ (μαστε!)

— Μπράβο! εἶπε τὸ λιοντάρι μὲ βασιλικὸ καμάρι.

Ὅσο γιὰ σᾶς, ἀγαπητὰ θηρία μου σαρκοβόρα, γνωρίζω τὴν ἀξίαν σας. Ὅμως ἂς δοῦμε τώρα καὶ τ' ἄλλα ζῶα, τὰ μικρά, τ' ἀδύνατα καὶ ἡμερα, ποὺ καὶ αὐτὰ τὰ κάλεσα κ' ἦρθαν δωπέρα σήμερα, μήπως στὴ μάχῃ θὰ μποροῦν νὰ κάνουν κάποιο θέλημα. Ἀμαχὰ εἶναι, μὰ μπορεῖ νὰ μᾶς φανοῦν ὠφέλιμα.

### Ἡ ΔΟΞΑ ΤΗΣ ΑΡΑΧΩΒΑΣ

(Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελίδα 8)

φησαν πρὸς τὸ μέρος τοῦ Παρανασσοῦ κι ἐσυγκεντρώθηκαν ὅλοι μὲ τὶς ἀποσκευές καὶ τὰ ζῶα των σ' ἓνα λόφο, πρόχειρα ὠχυρωμένο ἐπ' ἀπὸ τὴν Ἀράχωβα. Ἀπὸ τὴν ἡμέραν αὐτὴ θ' ἀρχίζε σειρά πολεμικῶν γεγονότων ποὺ θὰ καθιστοῦσαν ἀδύνατον τὴ διαφυγὴ τῶν Τουρκαλβανῶν καὶ ἀναδείκνυναν τὸν Καραϊσκάκη ἓνα ἀπὸ τὰ στρατηγικώτερα κεφάλαια τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος. Ὁ Ἕλληνας ἀρχηγὸς ἀπέκλεισε κάθε πέρασμα καὶ ἀπέκρουσε κάθε προσπάθεια τοῦ Κιουταχῆ νὰ ἐνισχύσῃ τοὺς κινδυνεύοντας. Τὸ δὲ χειρότερον οἱ βροχὲς τῆς 22ας, 23ης καὶ 24ης Νοεμβρίου καὶ τὸ χιόνι ποὺ ἀκολούθησε τοὺς ἔφερε σὲ ἀπελπισία. Οἱ Ἀλβανοὶ ἐπρότειναν στὸν Καραϊ-

σκάκη νὰ τοὺς ἐπιτρέψῃ τὴν ἀναχώρησιν. Κι ἐδέχθη μὲν αὐτὸς ἐξήτησεν ὅμως νὰ τοὺς παραδώσῃν τὰ ὅπλα τους, τὰ Σάλωνα καὶ τὴ Λεθάδεια καὶ νὰ τοὺς ἀφήσῃν ὁμήρους τοὺς δυὸ κυριωτέρους ἀρχηγούς των, τὸ Μουσταφάμπεη καὶ τὸν Κεχαγιάμπεη. Οἱ Ἀλβανοὶ ἐθεώρησαν βαρεῖς τοὺς ὁρους καὶ δὲν τοὺς ἐδέχθησαν, ἐλπίζοντες ἐξ ἄλλου, πάντα ὅτι θὰ κατάρθωνεν ὁ Κιουταχῆς νὰ τοὺς βοηθήσῃ. Ἐν τῷ μεταξύ, στὶς 22 ἐπληρώθη ὁ Μουσταφά μπεης γιὰ τὴν ἀπώλειαν ἀκόμη περισσότερων τοὺς παγιδευμένων ἐχθρῶν. Πολλοὶ ἀπέθανον τότε ἀπὸ τὴν ὑγγρασία, τὴν πείναν, τὸ χιόνι, ποὺ ἦταν τόσο στὶς 24 Νοεμβρίου ὥστε νὰ κινδυνεύουν νὰ βρεθοῦν θαμμένοι



— Παράξενο θὰ μᾶς φανῇ, μουρμούρισε τ' ἄσκέρι. — Παράξενο; Γελίσατε, εἰπ' ἓνα περισσότερον.

— Εἶμαι μικρό, ἀλλ' ὅμως

ἐγὼ μπορῶ τῆς στρατιᾶς νὰ εἶμαι ὁ ταχυδρόμος.

— Κ' ἐγώ, εἰπ' ἓνας πῆθος, μπρὸς στῶν ἐχθρῶν τὰ

(βλέμματα

μαζί μὲ τοὺς συντρόφους μου θὰ κἀνω τόσες τοῦμπες

καὶ τόσα κοροϊδεύματα

κι ἀστεῖα παληταίστικα καὶ κωμικὲς ἀρλουμπες,

ποῦ ἀπ' τὰ γέλια οἱ ἐχθροὶ μεμιάς θὰ σπαρταρᾶνε,

θὰ πέφτουν κάτω ἀνήμποροι καὶ... δὲ θὰ πολεμᾶνε.

— Κ' ἐγώ, εἰπ' ἓνας γαῖδαρος ζυγώνοντας μὲ φούρια,

μαζί μὲ ἄλλα ἑκατὸ καλλίφωνα γαϊδούρια

θὰ ψάλλω τὸ πολεμικὸ τῆς μάχης ἐμβατήριον,

γιὰ νὰ σᾶς δίνω φόρα!

— Ἀκούς ἐκεῖ τὸν κύριον...

ἔξεφωνισαν τὰ θηρία. Σωθήκαμε πιά τώρα...

Ὅλα τὸν περιφρόνησαν τὸ γαῖδαρον τὸ φίλον,

καὶ μόνο ποὺ δὲν ἔφαγε ὁ κακομοῖρης ξύλον...

Κι ὅμως. Στῆς μάχης τὴν ἀρχὴν σὰ δύσκολα φαινόν-

(τουςαν

τὰ πράγματα, κ' οἱ φίλοι μας μὲ τὸ στανιὸ κρατιόντου-

(σαν.

Ὅταν ἐξήλθον στὸ λιοντάρι

ψιθυρίζει μιά ἀλεπού:

— Βασιλεῖ μου, κ' οἱ γαῖδαροι

ἔχουν δίκην ποῦ καὶ ποῦ.

Πές τους νὰ μᾶς τραγουδήσουν

κ' ἴσως νὰ μᾶς ὠφελήσουν.

Κι ὁ μονάρχης: Γαῖδαράκοι,

πῆτε μας τὸ τραγουδάκι.



Καὶ βγάζουν κάτι ὀγκανιτὰ οἱ γαῖδαρέλοι τότες,

ποὺ τέτοιον τρόπον τοῦ ἐχθροῦ ἐπῆραν οἱ στρατιῶτες,

καὶ τέτοια τοὺς ἐπιάσανε κρύα τρεμουλάκια ρίγη,

ποὺ τίς οὐρὲς κατέβασαν καὶ... ὅπου φύγη-φύγη!

Κ' εἶπα ὅλα τὰ θηρία: Γιὰ δὲς κάποτε τί βγαίνει

ἀπὸ 'κεῖνον ποὺ κανεὶς τίποτε δὲν προσμένει!

Αἰν. Β.Ω.

ζωντανοί. Γι' αὐτὸ στὴν ἀπελπισία τοὺς ἀπεφάσισαν νὰ φύγουν μὲ κάθε τρόπο πρὸς τὴ μὸνὴ τῆς Ἱερουσαλὴμ. Ξεκίνησαν τὸ ἀπόγευμα τῆς 23ης Νοεμβρίου καὶ στὴν ἀρχὴν, εἰπεῖν δὴ τὸ κρῦο εἶχεν ἀναγκάσει καὶ τοὺς περισσότερους Ἑλλήνας νὰ καταφύγουν ὅτ' σπῆται τῆς Ἀράχωβας, μπόρεσαν νὰ προχωρήσουν λίγο, σπέρνοντας τὸν δρόμον μὲ νεκρούς. Σὲ λίγο ὅμως ποὺ ἐγγνώσθη ἡ ἀποτυχία τῶν Τουρκαλβανῶν, πολυάριθμοι Ἕλληνες ἀρχισαν νὰ τοὺς ἀκολουθοῦν καὶ μέσα στὸ χιόνι ἀρχισεν ἓνα ἀληθινὸ ἀνθρωποκυνηγι.

Ἀπὸ τοὺς δυὸ χιλιάδες Ἀλβανούς καὶ Τούρκους μόνον τριακόσιοι ἐσώθησαν καὶ αὐτοὶ ὄχι ὅλεις. Τέσσαρες ἀρχηγοὶ των ἐξαντλήσαν. Ὁ Κεχαγιάμπεης συνελήφθη ζωντανός. Αὐτὴ ἦταν ἡ νίκη τῆς Ἀράχωβας.

ΧΡ. ΑΓΓΕΛΟΜΑΤΗΣ



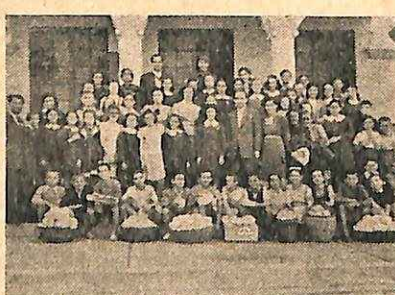
Ἐρ/ται τοῦ Δημ. Σχολ. Μεταξά- των Κεφαλληνίας καθαρίζουν τὸ δασύλιον τοῦ Σχολείου.

Juniors of Elem. School Metaxa-Cefalonia cleaning the grove near their school.



Ἐρ/ται τοῦ 7ου Δημ. Σχολ. Λαρίσης περιφράσσουν μὲ πασά- λους τὸν σχολ. κήπον.

Juniors of the 7th Elem. School Larissa making the hedge of their school garden.



Ε.Ε.Σ.Ν. Ζωσιμαίας Παιδ. Ἀκαδημίας Ἰωαννίνων κατὰ τὴν ἐπίσκεψίν των εἰς τὸ Στρ.Νοσ)μεῖον.

Juniors of the Pedagogical Academy Jannina visited the Military Hospital and distributed various gifts.

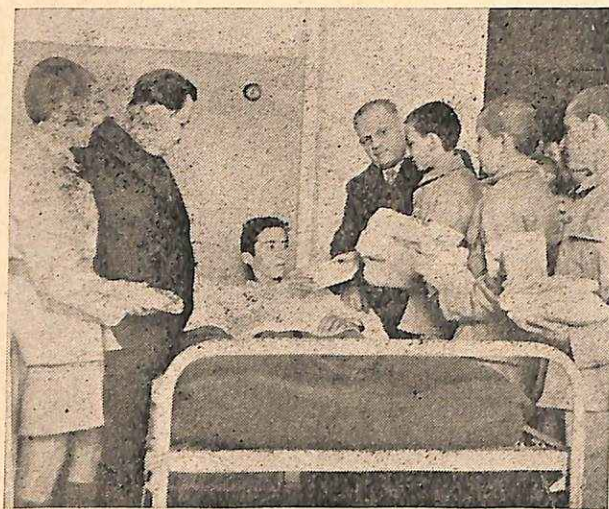


# ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΙΝΗΣΙΝ ΤΟΥ Ε.Ε.Σ.Ν.

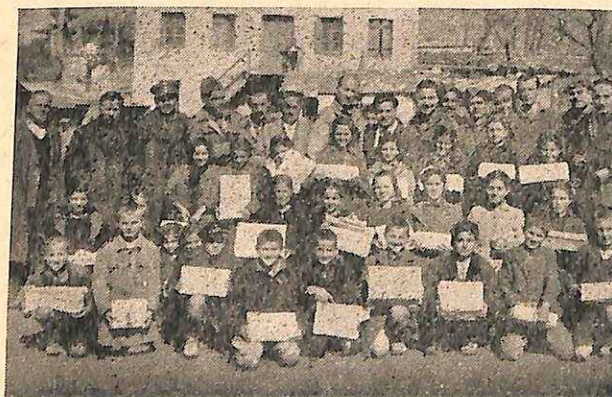


Εἰς τὴν φωτογραφίαν τὴν ὁποίαν ἀναδημοσιεύομε ἀπὸ τὸ Περιοδικὸ τοῦ Ὀκτωβρίου 1949 τοῦ Ἀμερικανικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ Νεότητος «American Junior Red Cross News» ἡ Ἑλληνοπούλα Ἄννα Νάκου βοηθεῖ εἰς τὸ γέμισμα τῶν κουτιῶν σχολικῶν δώρων Ἀμερικανοπαίδων.

HER TURN NOW.— Anna Nackos tells her school mates about the gift boxes she received in Greece, Now she packs boxes herself.



Ἐρυθροσταυρίται Ἰωαννίνων διανέμουν τὰ δῶρα τῶν Ἐρυθροσταυριτῶν Ἀθηνῶν εἰς τραυματίας. Juniors in Janina distributing the gifts sent by Juniors of Athens for the wounded



Διανομὴ τῶν δώρων τῶν σχολείων Λεβαδείας εἰς τὰ παιδιὰ τοῦ Δημ. Σχολ. Καρπενησίου.

Distribution of the gifts sent by the Juniors of Lebadia to the children of the Elem. School in Karpenese.



Ἐρ/σαι τοῦ Ἀρσακείου Γυμν. Ἀθηνῶν ἀγόρασαν μὲ χρήματα τοῦ ταμείου τῶν διάφορα εἶδη, τὰ ὁποῖα ἔβαλαν εἰς λαχνὸν ὑπὲρ τῶν μαχομένων. Girl Juniors of Arsakeion high school Athens organized a bazaar in behalf of the poor families of servicemen.



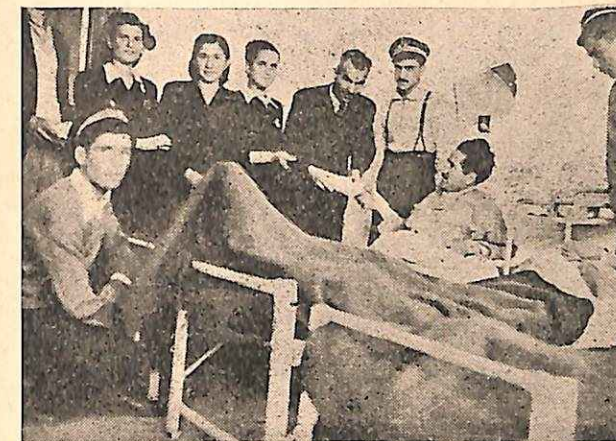
Ἐρ/ται τοῦ Β' Δημ. Σχολ. Ξάνθης μὲ δῶρα διὰ τοὺς τραυματίας.

Juniors of the 2nd Elem. School Xanthi with gifts for the wounded.



Ε.Ε.Σ.Ν. Γυμν. Θηλ. Τριπόλεως εἰς τὸ Στρ. Νοσ/μεῖον ὅπου διένειμαν διάφορα δῶρα.

Juniors of the High School for Girls Tripolis visited the Military Hospital and distributed various gifts.



Ε.Ε.Σ.Ν. Πυθαγορείου Γυμν. Σάμου εἰς τὸ Στρ/κὸν Νοσοκομεῖον ὅπου διένειμαν διάφορα δῶρα. Juniors of the High School for Samos visited the Military Hospital and distributed various gifts.



Ἐρ/ται τοῦ Δημ. Σχολ. Μικροχωρίου Δράμας εἰς τὸν σχολ. κήπον.

Juniors of the Elem. School Microchorion Drama in their school garden.



Ε.Ε.Σ.Ν. Γυμν. Θηλ. Καβάλλας ἐτοιμάζουν λεύκωμα.

Juniors of High School for girls Cavala preparing a school correspondence album.



Ἀπὸ τὴν συγκέντρωσιν τῶν Ἐκπαιδευτικῶν Α' καὶ Β' Περιφέρειας εἰς Πειραιᾶ, κατὰ τὴν ὁποίαν ἀντηλλάγησαν γνώμαι διὰ τὸ πρόγραμμα δράσεως τοῦ Ε.Ε.Σ.Ν. κατὰ τὸ νέον σχολ. ἔτος. Εἰς τὴν φωτογραφίαν ὁ Γεν. Γραμματεὺς τοῦ Ε.Ε.Σ.Ν. κ. Χρ. Παπαδόπουλος εἰσηγοῦμενος ἐπὶ τοῦ προγράμματος καὶ εἰς τὴν πρώτην σειρὰν ὁ Γεν. Ἐπιθεωρητὴς κ. Γ. Μιχαλόπουλος καὶ οἱ Ἐπιθεωρηταὶ κ. κ. Μιχαηλίδης καὶ Λέκας.

From the meeting of the Educators First and Second District Piraeus at which views were exchanged for the Greek Junior Red Cross programme of activity during the new school year. In the picture Mr. Chr. Papadopoulos, Secretary General G. J. R. C. addressing the audience and in the first row the General Inspectors Mr. Michalopoulos and the Schol Inspectors Mr. Michailides and Mr. Lecas.



Ἐρ/ται τοῦ Δημ. Σχολ. Κάτω Σιατίστης φυτεύουν δένδρα.

Juniors of the Elem. School Kato Siatista planting trees.



Ἐρ/ται τοῦ Δ' Δημ. Σχολ. Ἀμαλιάδος κατὰ τὴν ἐπίσκεψίν των εἰς τὸ Στρ. Νοσοκομεῖον.

Juniors of the Elem. School Amalias at a field Hospital.





Ήταν Νοέμβριος του 1940.

Ο μικρός, αλλά γενναίος Έλληνικός στρατός, ώπλισμένος με την απόφαση της υπερτάτης θυσίας, αφού κατώρθωσε να συντηρήσει τις σιδηρόφρακτες μεραρχίες των Άλπινιστών του έγχθρου, που είχαν εισβάλει στα ιερά έδάφη της πατρίδος μας, άρχισε την επίθεσή του.

Ο ύπουλος έχθρος εγκατέλειπε τώρα τις όχυρές του θέσεις, τη μία ύστερ' από την άλλη, ενώ ο κόσμος δλόκληρος, με κομμένη την ανάπνοή και περίφοβος μπροστά στις δυνάμεις της βίας εκείνης της εποχής, παρακολουθούσε με θαυμασμό και συγκίνηση τον άγώνα του μικρού Δαβίδ κατά του γίγαντα Γολιάθ.

Ο στρατός μας προχωρώντας από την Πίνδο και το Σμόλικα κατεδίωκε αδιάκοπα τον έχθρό. Και αφού έλευθερώσε την Κόνιτσα, συνέχισε την επίθεσή του προς τα ύψωματα της Μελισσόπετρας, που αποτελούσαν τα τελευταία στηρίγματα του έχθρικού μετώπου μέσα στο Έλληνικό έδαφος.

Η προχώρησι των τμημάτων μας όμως ήταν τώρα δύσκολη. Ο μικρός κάμπος που απλώνεται πέρα από την Κόνιτσα προς τα ύψωματα του Σανοβού έφλεγόταν δλόκληρος. Οι δίδες των έχθρικών πυροβόλων έπεφταν σαν βροχή στη μικρή πεδιάδα και το κροτάλισμα των πολυβόλων έσκόρπιζε δλόγυρα την καταστροφή και το θάνατο.

Οι στρατιώτες μας άφηφώντας τη φωτιά και το σίδερο έπροχωρούσαν διαρκώς. Ήξεραν ότι ο έχθρος αγωνιζόταν να κρατήσει τα ύψωματα εκείνα για να καλύψει την ύποχωρησι άλλων τμημάτων του και προσπαθούσαν με κάθε τρόπο να ματαιώσουν τους σκοπούς του.

Η μάχη συνεχιζόταν από δύο μέρες με αφάνταστο πείσμα. Ο έχθρος είχε περιορίσει στα τελευταία ύψωματα, που έδέσποζαν στη μικρή πεδιάδα.

Διπλές σειρές συρματοπλεγμάτων, χαρακώματα, πολυβολεία και σκέπαστρα έκαναν το απότομο βουνό κάστρο άπαρτο. Τα τμήματά μας είχαν καθηλωθώ. Κάθε προσπάθειά των για να προχωρήσει θα ήταν άσκοπη σπατάλη ανδρών και αίματος.

Μόνο, αν θα ήταν δυνατό να σκαρφαλώσουν από την ανατολική πλευρά, που την έκαναν απάτητη βράχοι πανύψηλοι και απότομοι, κάτι θα μπορούσε να γίνει. Τότε θα έξουδετερώνονταν τα έχθρικά πολυβολεία. Τού σημείου εκείνου και η προέλασι θα συνεχιζόταν. Τού σημείου εκείνου και η προέλασι θα συνεχιζόταν. Τού σημείου εκείνου και η προέλασι θα συνεχιζόταν.

Και οι άετοι δέν άργησαν να βρεθούν και μάλιστα πολλοί. Τόσοι, που ο ταγματάρχης αναγκάστηκε να διαλέξει με κλήρο. Πέντε άντρες με έπικεφαλής τó λοχία Μαργαρίτη, θα έκαναν τó έγχείρημα.

## Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΓΕΝΝΑΙΟΥ

ΝΙΚ. Γ. ΔΗΜΗΤΡΟΚΑΛΛΗ

Ή χαρά ήταν ζωγραφισμένη στα πρόσωπα των γενναίων παλληκαριών για την τιμή που τους έλαχε, ενώ η θλίψη εκείνων που δέν τους ευνόησε ο κλήρος ήταν δλοφάνερη.

Ώπλισμένοι με χειροβομβίδες και πιστόλια μόνο και με μία κουλούρα σχοινί, οι πέντε άντρες έπλησίασαν τη νύχτα τη ρίζα των βράχων. Και τά χαράματα, σκεπασμένοι από τó σκοτάδι της νύχτας και την δμίχλη της αύγης βρέθηκαν στην κορυφή του γκρεμού. Όταν έφτασαν επάνω, ώρμησαν με τις χειροβομβίδες κατά των έχθρικών πολυβολείων. Και οι έχθροί, αϊφνιδισμένοι, όσοι γλύτωσαν, εγκατέλειψαν τις θέσεις και τά πολυβόλα των, των οποίων οι κάννες έστράφησαν τώρα έναντίον των.

Με τις λάμψεις των εκρήξεων των χειροβομβίδων άρχισε και η επίθεσι των δικών μας. Και ήταν τόσο όρμητική, που με την ανατολή του ήλιου τά Έλληνικά τμήματα βρίσκονταν στην κορυφή του ύψωματος, και η μεγάλη λαγκαδιά του Σαραντάπορου ποταμού αντιβούιζε από την άθανατη έλληνική πολεμική ιαχή:

—Άέρα!

Όταν ο ταγματάρχης εκάλεσε τους πέντε ήρωικούς στρατιώτες του να τους συγχαρή, παρουσιάστηκαν μόνο τέσσερες. Ο γενναίος λοχίας έλειπε.

Είχε εξαγοράσει με τη ζωή του τη νίκη, πέφτοντας ήρωικά στην προσπάθειά του εκείνη, ποτίζοντας τους βράχους του βουνού με τó τίμιο αίμα του.

Η λύπη αξιωματικών και στρατιωτών ήταν βαθεία. Γιατί ο λοχίας Μαργαρίτης ήταν σέ όλους τους άντρες και τους αξιωματικούς της μονάδος του άγαπητός για την καλωσύνη και τη σεμνότητά του.

Την άλλη μέρα η ήμερησία διαταγή του Συντάγματος ανέφερε πρότασι «προαγωγής του λοχίου Μαργαρίτου Χρήστου επ' άνδραγαθία και την άπονομήν εις αυτόν του Πολεμικού Σταυρού διά την μέχρις αυτοθυσίας εκτέλεσιν του καθήκοντός του».

\*\*\*

Τό απόγεμα της ίδιας ήμέρας τόν έθάψαμε εκεί επάνω, στο ύψωμα της Μελισσόπετρας, στο ίδιο μέρος που έπεσε τó σεμνό Έλληνόπουλο, υπερασπιστής και φύλακας, όπως και τόσοι άλλοι, των ιερών χωμάτων της αιώνας Πατρίδος μας.

### ΣΤΕΛΙΟΥ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

#### ΠΙΝΔΟΣ

Τών προγόνων βλαστοί, μ' άτσαλένια κορμιά  
του πολέμου περνώντας τη φρίκη,  
της καρδιάς μας τη φλόγα τη φέραμε μία  
ως εκεί, που μας πρόσμενε η Νίκη.

Με τη λόγχη χαράξαμε άδρό στα βουνά  
τ' όνομά μας — γαλάζιο λουλούδι —,  
να τó πάρη ως στα πέρατα ο θρύλος ξανά,  
στούς λαούς να τó κάνει τραγούδι.

Προσταγή στη φυλή μας, σάν νόμος βαρείας,  
τó παλιό ν' αναστήσουμε θάμα.  
Νά'ναι αιώνια σέ τούτη τη γή η Λευτεριά  
κάποιας μοίρας όρίζει τó τάμα.

Μάννα Έλλάδα, δική σου μία σάλπιγγα ήχει  
λές άκόμα στής Πίνδου μία κόχη,  
στούς λαούς να θυμίζει γεμάτο ψυχή  
τó τρανό που ξεστόμισες «Όχι».

(Βραβείον 'Ακαδημίας 'Αθηνών 1945).



Ο άνθρωπος, «τó λογικόν ζών» κατώρθωσε να έξημερώσει ένα σημαντικό αριθμό ζών για τις ανάγκες του. Κανένα ζών δέν εγεννήθηκε «οίκιακό» όπως λέμε, αλλ' ήταν έλεύθερο στη φύσι. Άγελάδες, άλογα, καμήλες, έλέφαντες, πρόβατα, χοίροι, γίδες, κότες, πάπιες, χήνες, κουνέλια, σκυλιά, γάτες, μαϊμούδες, πουλιά κλπ. κλπ. έγιναν από έλεύθερα, χρήσιμα στόν άνθρωπο ζώα.

Από τó βασιλείον όμως των εντόμων μόνον 2 είδη κατώρθωσε να εκμεταλλευθώ ο άνθρωπος. Τή μέλισσα και τόν μεταξοσκώληκα. Υπάρχουν πολλά είδη μελισσών, αλλά ένα μόνον εύρεθί από τόν άνθρωπο κατάλληλο για εκμετάλλευσιν.

Η οικιακή μέλισσα. Θα έξερετε βέβαια όλοι, ότι όλα σχεδόν τά λουλούδια περιέχουν ένα γλυκό υγρό, που λέγεται νέκταρ. Άλλά τó νέκταρ αυτό περιέχεται σέ τόσο έλάχιστη ποσότητα σέ κάθε άνθος ώστε ο άνθρωπος χωρίς βοήθεια δέν θα μπορούσε να τó μαζέψη. Για να πάρει μια ιδέα της προσπάθειας, που χρειάζεται, φθάνει να σάς πώ ότι μία μέλισσα για να μαζέψη 1 όκά μέλι πρέπει να κάνει περίπου 200.000 ταξίδια από τη φωλιά της στα λουλούδια και να επισκεφθώ τούλάχιστον 1.000.000 λουλούδια για να μαζέψη τó ποσόν. Ο μέσος όρος κάθε ταξιδιού υπολογίζεται σέ 3 - 4 χιλιόμετρα. Για να μαζέψη λοιπόν μία μέλισσα 50 δράμια μέλι πρέπει να κάνει πτήσεις μήκους όσο η περιφέρεια της γής.

Είμαι βέβαιος πώς όσοι με διαβάσετε θα έξερετε πώς τó μέλι και τó κερί τó κάνουν οι μέλισσες. Και όμως όσοι άκόμη τις είδατε, άμφιβάλλω αν έξερετε πώς δουλεύουν και πώς παράγουν τó μέλι και τó κερί που εμείς τούς τó παίρνουμε.

Άλλά τί είναι η μέλισσα; Η μέλισσα είναι ένα έντομο. Τó χρώμα της είναι ξανθοκίτρινο και τó σώμα της είναι σκεπασμένο με τρίχες. Τά φτερά της είναι διαφανή σαν ζελατίνα και γι' αυτό τή μέλισσα την κατατάσσουμε στα ύμενωπτερα έντομα.

Όι μέλισσες ζούν κοπαδιαστά σέ φωλιές που λέγονται κυψέλες και μέσα στις κυψέλες ζούν 3 είδων μέλισσες. 1) Οι βασίλισσες ή καλλίτερα μητέρες. Αυτές είναι μεγαλύτερες απ' όλες, ιδίως η κοιλιά τους και υπάρχει μόνον μία σέ κάθε κοπάδι μελισσών (30.000 — 50.000 μέλισσες). Τó κοπάδι λέγεται μελισσι. Η βασίλισσα είναι η μητέρα. Προορισμός της είναι να γεννάει αύτά στά κελιά της κηρήθρας που ετοιμάζουν οι εργάτιδες.

Η ιστορία ότι η βασίλισσα κυβερνά και διευθύνει τά πάντα δέν είναι πραγματική. Η βασίλισσα, η μητέρα, είναι τó μόνον έντομο μέσα στη κυψέλη που γεννά και γι' αυτό την περιποιούνται εξαιρετικά. Ό,τι κάνουν οι μέλισσες τó κάνουν οδηγούμενες από τά

## Οι Μέλισσες και τó Μέλι

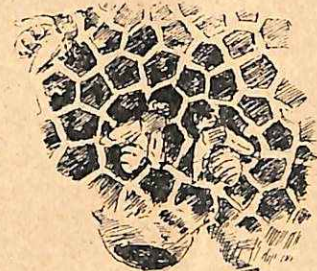
Κώστα Ζευγά

ένστικτα διαιωνίσεως και συντηρήσεως. Χωρίς βασίλισσα τó μελισσι διαλύεται και καταστρέφεται και γι' αυτό όταν γεράση η βασίλισσα ή έλαττώση τις γέννες της ή πάθη κάτι, οι μέλισσες φροντίζουν να την αντικαταστήσουν. Αυτό δέν είναι δύσκολη δουλειά. Ετοιμάζουν ιδιαίτερο κутпарο πιό μεγάλο από τά συνηθισμένα. Εκεί γεννά, η βασίλισσα εν αύγώ, όπως συνηθώς, και οι εργάτιδες τρέφουν τó σκουλικάκι που θα βγη απ' τ' αύγώ με ιδιαίτερη τροφή και επίμελεια. Λόγω αυτής της ιδιαίτερης τροφής και του μεγάλου κελιού, απ' τó σκουλικάκι θα βγη σέ 16 μέρες καινούργια βασίλισσα και η παλιά θα θανατωθώ από τις εργάτιδες ή την καινούργια βασίλισσα.

Κάθε βασίλισσα γεννά από 500 έως 3.000 αύγά την ήμερα αναλόγως της εποχής και μπορεί να ζήση ως πέντε χρόνια. Από τ' αύγά αναλόγως του μεγέθους τού κελιού και της τροφής βγαίνουν βασίλισσες, εργάτιδες ή κηφήνες.

Τη βασίλισσα την τρέφουν, την αγαπούν και την περιποιούνται έντελώς ιδιαίτερα οι εργάτιδες.

2) Οι εργάτιδες: Οι εργάτιδες είναι θηλυκές στείρες μέλισσες. Αυτές άποτελούν τόν κύριο πληθυσμό τού



μελισσιού. Όπως είπαμε πιό πάνω η βασίλισσα γεννά στις κηρήθρες που ετοιμάζουν οι μέλισσες και σέ κάθε κελί άφνει και ένα αύγώ που δέν είναι μεγαλύτερο από τη μύτη της καρφίτσας. Από τ' αύγώ αυτό σέ τρεις μέρες θα βγη ένα σκουλικάκι που τó τρέφουν οι μέλισσες επί 6 μέρες με γύρι που μαζεύουν από τ' άνθη. Σέ άλλες 12 μέρες τó σκουλικάκι μεταμορφώνεται και γίνεται μέλισσα και είναι έτοιμη για δουλειά. Δηλαδή από τó αύγώ ως τή μέλισσα χρειάζονται 21 μέρες. Η εργάτις ζή από 6 βδομάδες ως 6 μήνες αναλόγως της εποχής. Στην εποχή της άνοθοφίας και της έντατικής δουλειάς ζούν μόνον 35 - 40 μέρες.

Η εργάτις δέν γεννά αύγά. Ο προορισμός της είναι α) να τρέφη τή βασίλισσα, β) να τρέφη τά σκουληκάρια που προορίζονται να γίνουν βασίλισσες, εργάτιδες ή κηφήνες, γ) να μαζέψη από τά λουλούδια νέκταρ, να τó ζευη από τά λουλούδια νέκταρ, να τó μεταβάλλη σέ μέλι και να τ' αποθηκεύη στις κηρήθρες για τó χειμώνα. δ) να φτιάχνη κηρήθρες από κερί που τó παράγει τó σώμα της, ε) να προστατεύη την κυψέλη της, που είναι τó σπίτι της, από έχθρους, στ) να κρατά την καθαριότητα της κυψέλης, ζ) να επισκευάζη τις ζημιές κλπ. κλπ. δηλαδή όλες οι δουλειές τού μελισσιού είναι στη ράχη της.

Κατά τó Μάιο, Ιούνιο και Ιούλιο οι εργάτιδες δουλεύουν συνεχώς απ' την ανατολή ως τη δύσι του ήλιου. Βγαίνουν απ' την κυψέλη τρέχουν απ' ανθος σέ ανθος ρουφούν τó νέκταρ, μαζεύουν και φορτώνονται στα πόδια τους γύρι

και τρέχουν βιαστικές και λαχανιασμένες πίσω στη κυψέλη να ξεφορτώσουν για να ξαναβούν με την ίδια πάντα όρμη και προθυμία άσταμάτητα ως που να σκετείνισή ή ως που να πέσουν νεκρές απ' την κόυρασι. Η κάθε μία έχει τή δουλειά της. Οι πρωτόγαλτες τις πρώτες 12 μέρες της ζωής τους τις περνάν μέσα στην κυψέλη, τή σκοτεινή και άσχολούνται με τó να θερμάνουν τó γόνυ, να κάνουν άέρα για να εξατμισθώ τó νερό από τó μέλι ή αν κάνουν πολύ ζέστη να μη λυώση τó κερί, να καθαρίσουν, να μπαλώσουν τις τρύπες κλπ. Η βασίς λοιπόν τού μελισσιού είναι η εργάτις.

Η εργάτις έχει στο άκρο της κοιλίας της ένα κεντρί. Όταν βρεθί μπρός σέ πολύ σοβαρό κίνδυνο τότε βυθίζει τó κεντρί της στο σώμα τού έχθρου της και απ' την άκρη τού κεντρίου χύνει δηλητήριο (μυρμηκικόν οξύ) που προκαλεί έρεθισμό, διόγκωσι, κνισμό και πόνο. Στην άκρη όμως τού κεντρίου υπάρχει ένα άγκίστρι, που δέν άφίνει ποιά τó κεντρί να βγη και όταν η μέλισσα θέλει να φύγη άποσπώνεται τά έντερα της στο κεντρί και θανατώνεται. Γι' αυτό και η μέλισσα δέν τó χρησιμοποίη παρα σέ μεγάλο κίνδυνο. Όταν μας τσιμπήση μέλισσα πρέπει να βάλουμε άμέσως τó κεντρί και να βάσουμε στο μέρος ένα βαμβάκι ποτισμένο με άμμωνία. Ό,τι κάνει η εργάτις τó κάνει από ένστικτο και μόνον και δέν έκτελει κανενός διαταγή. Υπάρχει όμως ένας τρόπος συνεννοήσεως μεταξύ τους, που ρυθμίζει τά πάντα και ποτέ δέν υπάρχουν καυγάδες και διαφωνίες.

3) Οι κηφήνες: Και ποιάς δέν έχει μεταχειριστή αύτή τη λέξη όταν θέλη να χαρακτηρίση έναν άκαμάτη! Κάθε μέλισσι έχει και τούς άκαμάτες του που είναι περίπου τó 10 - 30 τοίς εκατόν τού πληθυσμού. Όταν τις κηρήθρες τις κάνουν μόνες τους οι μέλισσες τó ποσοστό είναι μεγαλύτερο εν συγκρίσει με τούς κηφήνες των τεχνικών κηρήθρων.

Όταν γεννήση η βασίλισσα εν αύγώ σέ μεγαλύτερο κελί από τών εργάτιδων από τ' αύγώ αυτό βγαίνει κηφήνας. Οι κηφήνες είναι άρσενικές μέλισσες που δέν κάνουν τίποτα στη ζωή τους παρά τρών και πίνουν εις βάρος των εργάτιδων. Και όσο καιρό υπάρχει άφθονη τροφή δέν τούς πειράζουν οι μέλισσες. Όταν όμως αρχίζει και περιορίζεται η άνοθοφία τó φθινόπωρο τούς σκοτώνουν. Έτσι οι κηφήνες ζούν από την άνοιξη ως τó φθινόπωρο μόνον.

Οι κηφήνες είναι πολύ χονδρότεροι από τις εργάτιδες. Έχουν υπολογίσει ότι πρέπει να δουλεύουν 6 μέλισσες για να ζήση ένας κηφήνας. Φαντασθήτε λοιπόν τί ζημία είναι στο μελισσι όταν υπάρχουν 3 - 4.000 κηφήνες. Οι κηφήνες δέν έχουν κεντρί όπως οι εργάτιδες.







# ή 'Υγιεινή των Σπόρων

Το 'Εθνικόν 'Εκπαιδευτήριον των 'Αναβρύτων.

ΣΠ. ΑΥΛΩΝΙΤΗ

Όταν στο προηγούμενο φύλλο έγραφα για τα καταστροφικά αποτελέσματα που δημιουργεί το ποδόσφαιρο στην παιδική ηλικία, δεν είχαμε υπ' όψει ότι θα δικαιοθούμε τόσο σύντομα και μάλιστα από μία πηγή που είναι η πιο έγκυρη και η πιο θετική σ' αυτά τα ζητήματα.

Πρόκειται για το νέο 'Εθνικό 'Εκπαιδευτήριο των 'Αναβρύτων, που βρίσκεται μεταξύ 'Αμαρουσίου και Κηφισιάς και που δέχεται τώρα τελευταία τους εύτυχους συμμαθητάς του Διαδόχου Κωνσταντίνου και του πρίγκηπος Καρόλου, υιού του αδελφού της Βασιλίσσης Φρειδερίκης.

Στο βασιμείο αυτό καινούργιο εκπαιδευτήριο που λειτουργεί στις εύρωχρες αίθουσες της επαύλεως του κτήματος Συγγρού, σ' ένα ύψωμα με υπέροχη θέα, τριγυρισμένο από πεύκα, φοιτούν τριάντα μόνο μαθηταί που προέρχονται από όλες τις κοινωνικές τάξεις και είναι πάντα υπότροφοι του 'Εθνικού 'Ιδρύματος.

Το εκπαιδευτήριο αυτό, που λειτουργεί σαν τέλειο οικοτροφείο — όλα τα παιδιά τρών και κοιμούνται μέσα υπό την άμεση επίβλεψη του διδακτικού προσωπικού — διευθύνεται από τον 'Αγγλο παιδαγωγό του Διαδόχου κ. Γιάγκ.

Εκείνο όμως που έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για μας, είναι το πνεύμα με το όποιον εκπαιδεύεται ο αυριανός Βασιλεύς της 'Ελλάδος μαζί με τα άλλα 'Ελληνόπουλα, με τα οποία μαζί τρώει, μαζί παίζει και μαζί κοιμάται.

Για το πνεύμα αυτό, δηλαδή τον τρόπο εκπαιδεύσεως, ολόκληρο το διδακτικό προσωπικό του 'Εθνικού 'Εκπαιδευτηρίου 'Αναβρύτων έχει μετεκπαιδευθεί επί ένα χρόνο, σε ειδικά εκπαιδευτήρια της 'Αγγλίας, για να έμποτισθ από την ιδέα με την οποία πρέπει να λειτουργήσει αυτό το ίδρυμα.

Λοιπόν, να το σημείον που μας ενδιαφέρει έμας ιδιαίτερα: Όλα τα παιχνίδια θα επιτρέπονται στο 'Εθνικό 'Εκπαιδευτήριο, εκτός από το ποδόσφαιρο που με τις κλωτσιές, τα σπρωξίματα, τις τρικλοποδιές και το δξύτατο έριστικό πνεύμα που αναπτύσσει, προξενεί κακό αντί καλό στα παιδιά. Και νομίζω πως ειδικότεροι για μία τέτοια απόφασι από τους 'Αγγλους δεν υπάρχουν, γιατί αυτοί είναι οι δημιουργοί του φούτμπολ και οι δάσκαλοί του και ξέρουν πολύ καλά τις συνέπειες που έχει στην παιδική ηλικία τόσο στο σώμα όσο και στο πνεύμα.

Όταν λοιπόν έρχονται οι ίδιοι οι 'Αγγλοι και μας λέν ότι δεν πρέπει να χρησιμοποιείται το ποδόσφαιρο μεταξύ των παιγνιδιών για τα παιδιά, έμεις που ξέρουμε ότι είμαστε πιο θερμόαιμοι από αυτούς και ό χαρακτήρας μας πιο απότομος, πρέπει να το απαγορεύουμε με κάθε τρόπο, ιδίως στα δημοτικά σχολεία και στις πρώτες, τουλάχιστον, γυμνασιακές τάξεις.

Όσο για σπόρ και παιχνίδια υπάρχουν άφθονα άλλα, για όλα τα παιδιά. Είπαμε αρκετά από αυτά και την προηγούμενη φορά και θα ξαναπούμε πάλι με τη σειρά, πως μπορεί και πρέπει να γυμνάζεται ένα παιδί, χωρίς υπερβολές, και τι πρέπει να αποφεύγει, αν θέλει ν' αποκτήσει γερό κορμί.

Τώρα θα θέλαμε να συνεχίσουμε για το 'Εθνικό 'Εκπαιδευτήριο και να πούμε μερικά λόγια για το σύστημα της εκπαιδεύσεως που ακολουθεί το 'Ιδρυμα αυτό, γιατί αξίζει να το προσέξει κανείς ιδιαίτερα.

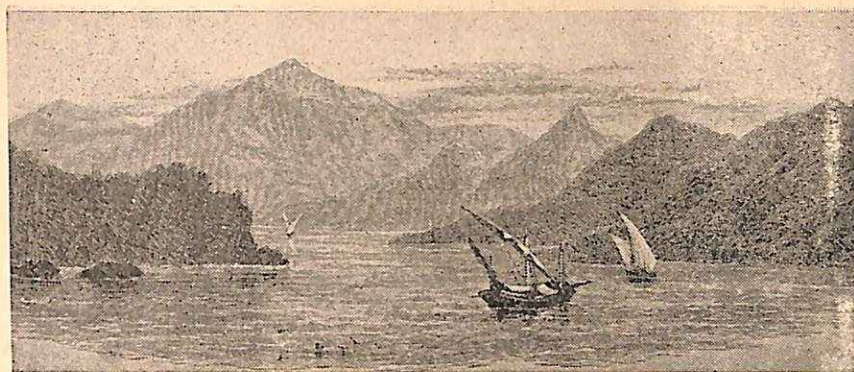
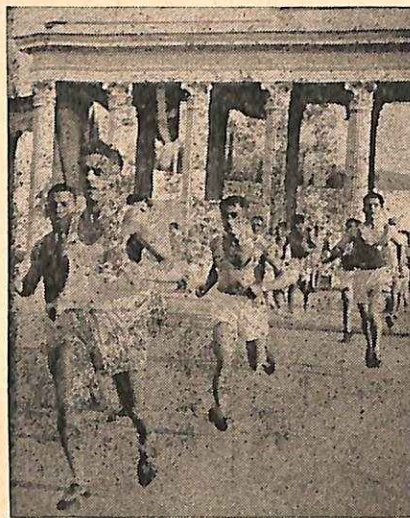
Το σύστημά του, λοιπόν, είναι ένας επιτυχημένος και αρμονικός συνδυασμός του αρχαίου Σπαρτιατικού πνεύματος, ως προς την σωματική άγωγή και του 'Αθηναϊκού των προγόνων μας, ως προς την πνευματική και ψυχική ανάπτυξη του παιδιού.

Ιδιαίτερος στην σωματική άγωγή για την σκληραγώγησι και την σωματική υγεία και ρώμη των παιδιών, το 'Εκπαιδευτήριο του Διαδόχου και

των εύτυχων συμμαθητών του, καταβάλλει έντελως ξεχωριστή προσοχή, σύμφωνα με τας αντίληψεις και τας παραγγέλματα των αρχαίων 'Ελλήνων και ιδίως του: «Νούς υγής εν σώματι υγίει».

Το 'Εθνικό Λύκειο των 'Αναβρύτων είναι ένα από τα πρωτότυπα έργα του υπό την προεδρίαν του Βασιλέως 'Εθνικού 'Ιδρύματος. Είναι ένα πρότυπο εκπαιδευτήριο με τρεις μόνον τάξεις τετάρτη και έκτη Δημοτικού και πρώτη Γυμνασίου και δέκα μαθητάς σε κάθε τάξη. Η γελαστή περιοχή των 'Αναβρύτων με την άπλοχωριά και το πεύκο της, το άφθονο νερό και τη δεξαμενή της, τα καρποφόρα δένδρα και τ' ανθοκήπιά της, τον καθαρό αέρα και το θαυμάσιο κλίμα της είναι ό,τι χρειάζεται για την φυσική άγωγή των παιδιών.

Μακάρι να μπορούσαν μία μέρα όλα τα σχολεία μας, να λειτουργούσαν σε τέτοιες περιοχές, με όμοια μέσα και με τον ίδιο τρόπο.



Παλαιότερα άποψις του κόλπου και της νήσου Σαλαμίνας.

Το νησί της Σαλαμίνας είναι το πιο μεγάλο του Σαρωνικού και τ' όνομα του είναι Φοινικικής καταγωγής. Σαλαμίς σημαίνει «Τόπος ειρήνης», στη γλώσσα των Φοινίκων, οι όποιοι κατά πολύ αρχαίους χρόνους, φαίνεται, είχαν στο νησί αυτό τα όρμητήριά τους. Οι αρχαίοι 'Ελληνες απέδιδαν το όνομα της Σαλαμίνας σε μία από τις δώδεκα θυγατέρες του 'Ασώπου, ποταμού και της Φλιασίας μυθικού βασιλέως, που ό Ποσειδών έγκατέστησε στο νησί αυτό. Έτσι ή νήσος Σαλαμίς έπληρε τ' όνομα της βασιλοπούλας νόμφης της αρχαίας έλληνικής μυθολογίας.

\*\*\*

Η μυθολογία αναφέρει ακόμη ότι ό Τελαμών, ένας από τους γιους του βασιλέως της Αίγινας Αίακου, διωγμένος από τον πατέρα του, κατέφυγε στη νήσο Σαλαμίνα, κοντά στο θείο του Κεχρέα, όπου έπληρε γυναίκα του την Γλαύκη. Παιδί του Τελαμώνος και της Γλαύκης ήτο ό Αίας ό Τελαμώνειος, ξακουσμένος όμηρικός ήρωας, που έλαβε μέρος στην έκατορταία της Τρωάδος ως ήγέμων της Σαλαμίνας με 12 πλοία.

\*\*\*

Όμως ή καθαυτή ιστορία της Σαλαμίνας αρχίζει αργότερα, από το έτος 632 π. Χ., όταν το νησί έγινε το μήλον της έριδος μεταξύ των Μεγαρέων και των 'Αθηναίων. Υστερα από μακρό και φοινικό πόλεμο, οι Μεγαρείς παίρνουν τη Σαλαμίνα και οι 'Αθηναίοι, κουρασμένοι πιά κλείνουν ειρήνη. Φοβισμένοι για μελλοντικά δεινά ενός άλλου πολέμου, όχι μόνον δεν θέλουν ν' ακούσουν πιά λέξι, αλλά και ψηφίζουν νόμο στας 'Αθήνας με άπειλη θανατικής ποινής εναντίον κάθε πολίτου, που θα τολμούσε ν' ανακινήσει άφορμές πολέμου με τους Μεγαρείς για το νησί της Σαλαμίνας.

Μά ένας 'Αθηναίος από μεγάλη οικογένεια, που είχε καταγωγή από τη Σαλαμίνα δεν μπορούσε ν' άνεχθι μία τέτοια ντροπή. Καί, για να βρη τρόπο να παραβη το νόμο εκείνο βάινε στο νοι του ένα έξυπνο σχέδιο: Βγαίνει στην αγορά των 'Αθηνών έξαλλος, κάνοντας τον τρελλό και άπαγγέλει στίχους: «Έρχομαι, λέγει, από την άγαπημένη Σαλαμίνα. Όμως δεν σάς φέρνω άπ' εκεί λόγια, αλλά τραγούδια θα σάς πώ». Καί το τραγούδι του τελειώνε με το παρα-

κάτω πολεμικό σύνθημα, που έμεινε περίφημο στην ιστορία: «Ίομεν ές Σαλαμίνα... Έμπρός όλοι για τη Σαλαμίνα, το άγαπημένο μας νησί, άς πολεμήσουμε σαν άνδρες, για να ξεπλύνουμε τη μεγάλη μας ντροπή»!

Αυτός ό δήθεν τρελλός ήταν ό Σόλων, ό μέγας νομοθέτης των 'Αθηνών αργότερα. Καί με τον έξυπνον αυτόν τρόπο κατώρθωσε να κάμη τους 'Αθηναίους ν' άφίσουν την ήτοπαθή τους στάσι κατά μέρος και να πολεμήσουν με ψυχή. Έτσι οι 'Αθηναίοι πήραν από τους Μεγαρείς τη Σαλαμίνα, ή όποια έκατόν είκονισι χρόνια αργότερα, τους έδόξασε πάλι και με το παραπάνω μάλιστα, γιατί έγινε ό κόλπος της τάφος των Περσών (480 π. Χ. 27 — 28 Σεπτεμβρίου).

Η αρχαία πόλις της Σαλαμίνας της κλασικής έποχής εύρίσκετο επάνω στη χερσόνησο του σημερινού χωριού 'Αμπελάκι, κοντά στο καρνάγιο του Καμινιού.

\*\*\*

Έξ χιλιόμετρα περίπου από την κωμόπολι της Κούλουρης και πρωτεύουσα της Σαλαμίνας, προς τα Β.Δ. του νησιού, και ακριβώς άπέναντι στο Μεγάλο Πεύκο της Μεγαρίδος, βρίσκεται το περίφημο μοναστήρι της Φανερωμένης, του όποιου είναι θαυμαστή ή ιστορία της ιδρύσεως, όσον είναι σπουδαίος και ό ρόλος, που έπαιξε στα χρόνια του 'Ιερου 'Αγώνος μας. Για να θβάση κανείς ως εκεί δεν χρειάζεται παρά 20 λεπτά της ώρας με το αυτοκίνητο. Μά ό δρόμος, στην αρχή τουλάχιστον, είναι άπίστευτα άθλιος άπ την κωμόπολι της Κούλουρης ως εκεί.

\*\*\*

Το μοναστήρι της Φανερωμένης, σύμφωνα προς τα σωζόμενα εκεί έγγραφα και το μικρό βιβλιαράκι, που μας προσφέρουν κατόπιν αι εύσεβείς μοναχοί, ιδρύθη κατά το έτος 1670, από τον εύλαθι Μεγαρίτην Λάμπρον Κανέλλον, νεωργόν το επάγγελμα, ό όποιος, στο μέρος αυτό, εύρηκε μίαν αρχαίαν εικόνα της Παναγίας, που υπάρχει και σήμερα μέσα στο μικρό παρεκκλήσιο της Μονής.

Ό αγαθός αυτός και εύλαθής Χριστιανός έγινε μοναχός και, από Λάμπρος, ονομάσθη Λαυρέντιος. Έπεισής μοναχοί έγιναν και ή θεοσεβής σύζυγός του, καθώς και ό υιός του, που τον διεδέχθη ύστερα ως ήγούμενος. Το μοναστήρι απέκτησε μεγάλη

ΓΙΑ ΝΑ ΓΝΩΡΙΣΩΜΕ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

## ΤΟ ΝΗΣΙ ΤΗΣ ΣΑΛΑΜΙΝΟΣ

ΠΕΤΡΟΥ Π. ΚΑΛΟΝΑΡΟΥ

περιουσία και άνεγνωρίσθη ύστερα ως «Σταυροπηγιάκον», δηλαδή ήταν υπό την άμεση εξάρτησι του Οίκου-μενικού Πατριαρχείου.

\*\*\*

Επί ήγουμένου του 'Ιωακείμ Κανέλλου, υιού του ίδρυτου, το «Καθολικόν» της μονής, δηλ. ή κυρίως εκκλησία, έκοσμήθη με πλήθος τοιχογραφίας και πολλές άλλες ιερές εικόνες εξαιρετού τέχνης, καμωμένες από τον Γεώργιον Μάρκου από το 'Αργος και τον 'Αθηναίον Νικόλαον Μπενιζέλον, ζωγράφους λαμπρούς, που ήκμασαν κατά τα τέλη του 17ου και στας αρχάς του 18ου αιώνος. Η εικονογράφηση αυτή έτελείωσε το 1735, διατηρείται δε πολύ καλά έως σήμερα και θαυμάζεται από τους ειδικούς ξένους και 'Ελληνες βυζαντινολόγους, όχι μόνον για το πλήθος των θεμάτων — είναι εν όλω παραπάνω από 4 χιλιάδες πρόσωπα αγίων και φυσιογνωμίες γενικώς — αλλά και για τη διάταξί τους, το χρώμα, την άρμονία και την τέχνη τους. Μαρτυρεί δε το σύνολόν τους ότι ή βυζαντινή παράδοσις επέζησεν ακόμη και κατά τους σκοτεινούς χρόνους της Τουρκοκρατίας έως σήμερα στην 'Ελλάδα, την κοιτίδα της τέχνης.

\*\*\*

Αλλά και αρχιτεκτονικώς ακόμη ό ναός της Μονής Φανερωμένης, ό όποιος έκτίσθη επάνω στα θεμέλια άλλης παλαιότερας εκκλησίας και με υλικά αρχαίου ελληνικού ναού, παρουσιάζει σπουδαίον ενδιαφέρον, γιατί, αν και σχετικώς νέος, είναι εν τούτοις ένα από τα ωραιότερα δείγματα «τρικλίτου καμαροσκεπούς βασιλικής μετά τρούλου», όπως λέγεται στη γλώσσα των ειδικών. Ανεξαρτήτως όμως της τέχνης του ναού, ή μονή Φανερωμένης είναι ένα άληθινό παλλάδιον της 'Αττικής και ιστορικό μνημείο του 'Ιερου 'Αγώνος μας, κατά την διάρκεια του όποιου υπήρξε καταφύγιον χιλιάδων 'Ελλήνων και προμαχών του 'Εθνους, ένδοξος και άπάτητος από τους Τούρκους.



Άποψις της Μονής της Φανερωμένης.



ΣΤΟΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ

### Λόγια σοφών

Η μόρφωσις είναι στόλισμα για τους εύτυχούντας και καταφύγιο για τους δυστυχούντας.

Η εύτυχία της ζωής σου εξαρτάται από την ποιότητα των σκέψεών σου.

Ο κακός άνθρωπος και όταν εύτυχι είναι δυστυχής.

Μένετε όσο μπορείτε περισσότερο στο υπαιθρο.

Ο ήλιος και ό άέρας δίνουν υγεία και χαρούμενη διάθεσι.

— Η δεύτερη πράξι, παιδιά, γίνεται ύστερα από τρία χρόνια.

— Μπά;! 'Αμ' τότε πάμε να φύγωμε, καλέ μπαμπά... [(ΑΝ. ΒΩ)]



## ΠΑΡΑΞΕΝΟΙ ΑΡΙΘΜΟΙ ΚΑΙ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ

Στά παλιά χρόνια υπήρχαν άνθρωποι, που έχαναν τον καιρό τους να ανακαλύψουν τα μυστήρια του κόσμου τούτου με τους αριθμούς, να προμαντεύσουν τα μέλλοντα, να βρούν θησαυρούς, ή να εξασφαλίσουν την αιώνια νεότητα. Ήταν οι λεγόμενοι αριθμομάντεις και καθθαλισταί, οι οποίοι ξεχώριζαν τους αριθμούς σε «καλούς» και «κακούς» και τους έσυσχέτιζαν με τη χρονολογία της γεννησεώς των, το έτος, το μήνα ή την ημέρα της εβδομάδος και προσπαθούσαν έτσι να μαντεύσουν και να βγάλουν διάφορα συμπεράσματα.

Η αρχική αιτία των αντιλήψεων αυτών οφείλεται στο γεγονός ότι μερικοί αριθμοί είναι αληθινά περιέργοι και μπορεί κανείς με αυτούς να κάνει πράξεις αριθμητικές, που δίδουν τα πιο παράξενα αποτελέσματα. Είναι άπειρα τα παραδείγματα που μπορεί κανείς να βρει σε ειδικά βιβλία, συλλογές δηλαδή τέτοιων αριθμητικών πράξεων, που αρχίζουν από τις πιο απλές και φθάνουν τις πιο αφάνταστα πολύπλοκες.

Σας δίδω εδώ μερικά πολύ απλά αριθμητικά παιχνίδια, που βρήκα μέσα σε διάφορες τέτοιες συλλογές αριθμητικών πράξεων και προβλημάτων.

**Παράδειγμα πρώτον:** Πάρτε τους 9 μονοψηφίους αριθμούς, αρχίζοντας από το 1, 2, 3 κλπ. και πολλαπλασιάστε τους επί 9 προσθέτοντας στον καθένα τους αριθμούς

2, 3, 4 κλπ. Το αποτέλεσμα θα είναι αριθμοί αποτελούμενοι από άσους:

$$\begin{aligned} 1 \times 9 + 2 &= 11 \\ 12 \times 9 + 3 &= 111 \\ 123 \times 9 + 4 &= 1111 \\ 1234 \times 9 + 5 &= 11111 \\ 12345 \times 9 + 6 &= 111111 \\ 123456 \times 9 + 7 &= 1111111 \\ 1234567 \times 9 + 8 &= 11111111 \\ 12345678 \times 9 + 9 &= 111111111 \end{aligned}$$

**Παράδειγμα δεύτερον:** "Αν πάρωμε τώρα τους ίδιους αριθμούς κατά τον ίδιο τρόπο και τους πολλαπλασιάσωμεν επί 8, προσθέτοντας τους αριθμούς 1, 2, 3 κλπ. στον κάθε αριθμό, το αποτέλεσμα θα είναι διαφορετικό αλλά πολύ περίεργο επίσης, γιατί θα βρούμε τους έννέα πρώτους αριθμούς κατά σειράν αντίστροφον:

$$\begin{aligned} 1 \times 8 + 1 &= 9 \\ 12 \times 8 + 2 &= 98 \\ 123 \times 8 + 3 &= 987 \\ 1234 \times 8 + 4 &= 9876 \\ 12345 \times 8 + 5 &= 98765 \\ 123456 \times 8 + 6 &= 987654 \\ 1234567 \times 8 + 7 &= 9876543 \\ 12345678 \times 8 + 8 &= 98765432 \\ 123456789 \times 8 + 9 &= 987654321 \end{aligned}$$

**Παράδειγμα τρίτον:** "Αν πολλαπλασιάσωμε τον αριθμό 37 επί τους αριθμούς της αριθμητικής προόδου 3, 6, 9, 12, 15, 18, 21, 24 και 27 (δηλ. τα πολλαπλάσια του 3), τα γινόμενα που θα βρούμε θ' αποτελούνται από αριθμούς τριψηφίους από το 1 μέχρι το 9 με όμοια ψηφία πάν-

τοτε, το δε άθροισμα των τριών αυτών ψηφίων θα είναι πάντοτε ίσον προς τον κάθε πολλαπλασιαστήν:

|     |     |     |     |     |     |     |     |     |
|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|
| 37  | 37  | 37  | 37  | 37  | 37  | 37  | 37  | 37  |
| 3   | 6   | 9   | 12  | 15  | 18  | 21  | 24  | 27  |
| 111 | 222 | 333 | 444 | 555 | 666 | 777 | 888 | 999 |

**Παράδειγμα τέταρτον:** "Ας πολλαπλασιάσωμε τώρα τον αριθμό 73, δηλαδή το 37 αντίστροφο, με τους ίδιους αριθμούς. Θα βρούμε γινόμενα, που λήγουν με τα 9 πρώτα αριθμητικά ψηφία, αντίστροφα όμως, δηλ. 9, 8, 7, 6 κλπ.:

|      |      |      |      |      |
|------|------|------|------|------|
| 73   | 73   | 73   | 73   | 73   |
| 3    | 6    | 9    | 12   | 15   |
| 219  | 438  | 657  | 876  | 1095 |
| 18   | 21   | 24   | 27   |      |
| 73   | 73   | 73   | 73   |      |
| 1314 | 1533 | 1752 | 1921 |      |

"Όλα αυτά τα παραδείγματα των παραπάνω αριθμών δίδουν αποτελέσματα αληθινά περιέργα όπως βλέπουμε και σχεδόν θαυμαστά. "Αλλά πέραν τούτου δεν υπάρχει τίποτε το απόκρυφο στην αριθμητική και στους αριθμούς. Είναι όλα αυτά απλά αποτελέσματα πράξεων αριθμητικών παράξενα εκ πρώτης όψεως, αλλά χωρίς καμιά άλλη συνέπεια ή απόκρυψη σημασία, όπως ισχυρίζονται οι αριθμομάντεις.



## ΟΙ ΠΕΤΡΕΣ ΤΟΥ ΡΟΔΟΝΗΣΙΟΥ

"Όταν άρχισαν να χτίζουν την "Αγία - Σοφία" στην Πόλη, "Αγγελος Κυρίου άνοιξε τις πτερυγές του και πέταξε πάνω από στεριές και θάλασσες να φέρη το μήνυμα. Τ' άκουσαν τα κύματα, τα δέντρα του λόγγου και τ' άμπελια και το ξαναείπαν:

Χτίζουν εκκλησιά στην Πόλη  
Νά την προσκυνήσουν όλοι.  
Με κολόνες και ψηφιά  
Χτίζουν την "Αγία - Σοφία."  
Ξύπινα, πέτρα, μέσ στη γη  
Πρίν να ζημερώση η αύγη.  
Ξύπινα μάρμαρο απ' την Πάρο  
Με το κύμα θα σε πάρω.  
Πρωτομάστορας προσμένει  
Και χαρά στην που προφταίνει  
Μέσ στην εκκλησιά, στην Πόλη  
Θά την καμαρώνουν όλοι.

Μεμιάς λοιπόν ξύπνησαν όλες οι πέτρες, στη Ρούμελη και στο Μωριά και στη Μικρασία και στη Μακεδονία και στα νησιά. Τα βουνά σκίστηκαν, άνοιξαν στα δύο, και βγήκαν από μέσα τ' άσπρα και τα κόκκινα μάρμαρα. "Όσες πέτρες ήταν στα ψηλώματα, κατακύλησαν ως το γιαλό, κι από κεί τις πήρε το κύμα, σαν σά ήταν ελαφρά ξύλα, κι όλοι οι άνεμοι μαζεύτηκαν γιά να τις σπρώξουν κατά την Πόλη.

Τελευταία πέρασε ο "Αγγελος του Θεού κι από το Ροδονήσι. "Εκεί, στην κορφή του λόφου, ήταν τρεις μεγάλες μεγάλες πέτρες. Την πρώτη μέρα που έπλασε ο Θεός τον κόσμο, είχαν γεννηθή κι αυτές μ' ένα ωραίο πράσινο χρώμα, αλλά μ' όλο που ήταν καλές και φρόνιμες πέτρες, έκείνη την πρώτη μέρα θύμωσαν με το Θεό, επειδή τις έρριξε στην έρημιά. "Από το θυμό τους κιτρίνισαν και το ωραίο τους πράσινο χρώμα χάθηκε, και τότε ο Θεός είπε:

— Θά ξαναβρῆτε τ' ωραίο χρώμα που σάς έδωσα, όταν θα δώ πώς σάς αξίζει.

Όυτε θυμόνταν πιά οι τρεις πέτρες πόσα χρόνια είχαν περάσει από τότε. Στην ρίζα τους φώλιαζαν τώρα οι πετροπέρδικες και ανάβρυζε η μοναδική πηγή του νησιού. Στον όλοιο τους ξεκουράζονταν το καλοκαίρι οι θεριστάδες. Μά πάντα περιμεναν πότε να δείξουν την αξία τους και να ξαναγίνουν πράσινες και ωραίες όπως πρώτα.

"Όταν άκουσαν το μήνυμα του

"Αγγέλου, οι Τρεις Πέτρες ταραχτήκαν.

— Τώρα θα δείξουμε τί αξίζουμε, φώναξε η πιο μικρή και μισοξεριζώθηκε από το χώμα.

— Θά δῆτε πού έμεις θα είμαστε οι πιο όμορφες από όλες, είπε κι η μεσαία κι έλαμψε.

— Πώς θ' αφήσουμε το νησί μας έτσι; Έκανε η μεγάλη. Καί τούτη η πετροπέρδικα, τώρα θα κλωσάση τ' αυγά της στη ρίζα μου.

— "Όλες οι πέτρες του κόσμου ξεκίνησαν, φώναξε πάλι η μικρή και κύλησαν λίγο πιο κάτω.

— Από μας θα φτιάξουν τις κολόνες του δεσποτικού θρόνου, θα το δῆτε, είπε κι η δεύτερη κι έτοιμάσθηκε να πάη ξωπίσω τις.

Μά οι άνθρωποι του νησιού είχαν δει τις μεγάλες πέτρες που σάλευσαν, και βγήκαν τρομαγμένοι από τα σπίτια τους.

— Βοήθα, Παναγιά μου! Θά μας κάνουν λιώμα κι θράχοι.

— "Αχ! χαθήκαμε! φώναζαν οι γυναίκες κι έτρεχαν να φύγουν με τα παιδιά στην αγκαλιά.

— Είδατε τί κάνατε; είπε αυστηρά η μεγάλη Πέτρα. Θέλετε να σκοτώσετε τον κόσμο;

— "Όχι, όχι, έκανε η μικρή τρομαγμένη. Δε θέλωμε. Μά τώρα πώς να γυρίσουμε πίσω;

— "Όχι, είπε κι η δεύτερη. Μά ο "Αγγελος μας πρόσταξε, πρέπει να πάμε.

— Θά πάμε βέβαια, είπε η μεγάλη. Μά θα κατεβούμε σιγά σιγά γιά να φέρουμε γύρα το χωριό και να μην το πειράζουμε. Καί θα ξεκινήσουμε το θράδι, να μη μας βλέπουν οι άνθρωποι και τρομάζουν.

Κάτω στο χωριό, οι άνθρωποι άρχισαν να παίρνουν θάρρος. Δυο νέοι ανέθηκαν ως τις τρεις Πέτρες.

— Μπα, σαν να κουνήθηκαν λίγο, είπαν. Μά στέριωσαν παρακάτω. Δεν είναι τίποτα.

Και το βράδυ έπεσαν να κοιμηθούν ήσυχοι.

"Όταν έσβησαν τα λυχνάρια του χωριού, άρχισαν κι οι Τρεις Πέτρες να κατακυλούν τον κατήφορο. "Από τη θάλασσα, οι άλλες πέτρες που περνούσαν κοπαδιαστά τους φώναζαν:

— Γρήγορα! Γρήγορα! "Αργήσατε!

Μά εκείνες κατέβαιναν σιγά σιγά γιά να μην τις πάρει η φάρα" άφη-

σαν τις περδικοφωλιές και την πηγή, πέρασαν γύρω από το χωριό οι πέρδικες δέν ξύπνησαν, τα σκυλιά δε γαύγισαν, γιατί ο "Αγγελος είχε στάξει γλυκόν ύπνο στα μάτια τους.

"Εφτασαν τέλος στ' άσπρα χαλίκια του γιαλού, και στάθηκαν κοντά κοντά οι δυο μικρές, που είχαν κατέβει πρώτες, κι η μεγάλη από πάνω τους" μά την ίδια στιγμή χάραξε η αύγη κι ο "Αγγελος πέρασε ξανά σαν άστραπη και διαλάλησε:

Με κολόνες και ψηφιά  
Στέριωσαν η "Αγία - Σοφία.  
Γλυκοχάραξε κι η Αύγη  
Κρύψου μάρμαρο στη γη.  
Κι έσū πέτρα στ' άκρογιαλί  
Ρίζωσε, κοιμήσου πάλι.

Κι άμέσως οι Τρεις Πέτρες του Ροδονήσιού ρίζωσαν κι έμειναν άσάλευτες, άκρη άκρη στο γιαλό.

— "Αλοίμονό μας, φώναξε η μικρή. Τώρα πώς θα δείξουμε τί αξίζουμε;

— "Αλοίμονό μας, αναστέναξε κι η δεύτερη, ποτέ δε θα ξαναβρούμε τ' ωραίο μας πράσινο χρώμα.

— "Αλοίμονό μας, είπε η μεγάλη, τώρα δε θάχουμε πιά συντροφιά το νερό ούτε τους θεριστάδες.

Μά δέν πρόφθασαν ν' αποτελειώσουν τα λόγια τους, κι ο ούρανός γεμίσε σύννεφα κι έπιασε μία δυνατή βροχή, σαν τον κατακλυσμό του Νώε. "Εβρεξε ένα μερόνυχτο, κι όταν έπαψε και βγήκαν οι χωριάτες από τα σπίτια τους, είδαν εκεί στο γιαλό τρεις πέτρες καταπράσινες, σαν άνοιξιάντικο χλωρό χορτάρι" έτρεξαν να τις δουν κι από κοντά και στη ρίζα τους ανάβρυξε γλυκό νερό.

"Ετρίβαν τα μάτια τους οι Ροδονήσιώτες, κι οι παράδες ευλόγούσαν το Θεό που τους χάρισε το γλυκό δροσερό νεράκι, σχεδόν μέσ στη θάλασσα.

Χρόνια και χρόνια στέκουν οι Τρεις Πέτρες στο γιαλό του Ροδονήσιου. Οι θαλασσινοί τις άγαπούν, κι έρχονται ξένοι από μακριά να δουν το πράσινο χρώμα τους και να πιούν το νεράκι που θρέχει στη ρίζα τους κι είναι άγιασμένο.

Κι έτσι τελείωσε καλά το παραμύθι. Κι η γιαγιά στην πολυθρόνα άποκοιμήθη.

ΑΙΝΑ ΒΛΑΧΟΥ - ΚΑΣΔΑΓΛΗ

## ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

(Συνέχεια από τη σελ. 5)

του Παπαδιαμάντη το σχήμα του μικρού νησιού αλλάζει, ή έκτασί του πολλαπλασιάζεται, και χωρίς να χάη τη φωτεινή και πράσινη όμορφιά του, παίρνει τη μορφή της "Ελλάδος — γίνεται ένας κόσμος όλόκληρος, ο κόσμος ο "Ελληνικός.

Κι οι άλλοι και ταπεινοί ήρωές του, οι αγαθοί παπάδες, οι άνοικτοκαρδοί ναυτικοί, οι άγνοι άργότες, οι θεοφοβούμενες γυναίκες, όλοι αυτοί δέν είναι πιά ντόπιοι Σκιαθίτες, αλλά "Ελληνες, ζωντανοί κι αληθινοί "Ελληνες, που το χέρι του τεχνίτη τους άποτράβηξε από την "Ελληνική ζωή και τους έσπασε γνήσια πρότυπα της "Ελληνικής ψυχής.

Γι' αυτό και τα θέματά του δέν είναι πολύπλοκες και πολυσύνθετες ιστορίες με περιπετειώδη έπεισόδια και σκοτεινά αισθήματα και σκέψεις, αλλά απλά και αληθινά κομμάτια ζωής — της "Ελληνικής ζωής —, κάποτε και χωρίς κανένα μύθο, χωρίς υπόθεση, με ένα μονάχα κοινό περιστατικό, μιάν έκδρομή, ένα γάμο, ένα προσκύνημα, μιά θρησκευτική τελετή, μιά παιδική ανάμνησι, μιά περιγραφή έξοχης ή θάλασσας, πιδως πάντα με το φώς και τη διαύγεια της "Ελληνικής σκέψης, με την απλότητα και την άγνότητα της "Ελληνικής ψυχής, των αισθημάτων και των ιδανικών της, των διαθέσεων και των πόθων της, της θρησκευτικής της γαλήνης και πίστewς, των ήθικών και πνευματικών της γνωρισμάτων. Καί όλα αυτά δροσερά και γαλήνια, φωτεινά και διαυγή, ειρηνικά και χαρούμενα, πλαισιωμένα μέσα σε μιά θαυμαστή φυσιολατρεία, ζωγραφισμένα με αλήθεια και δύναμι, με άνώτερη ποιητική πνοή, με ζωτάνια εικόνων και λαμπρότητα περιγραφής, με σπινθηροβόλο πνεύμα και ψυχολογική διεισδυτικότητα με γλώσσα τόσο γοητευτική, πού, κι άν είναι καθαρεύουσα, έχει τόσο έντονα τα στοιχεία της ζων-

τανής γλώσσας του λαού και διαπνέεται από μιά τέτοια δημιουργική πνοή, που έναρμονίζεται άπόλυτα με τη μορφή και την ούσία του όλου έργου, και παίρνει απ' αυτό, αλλά και του δίνει, όμορφα και δύναμη.

\*\*\*

Αυτός είναι, σ' ένα γενικό χαρακτηρισμό, ο "Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης. Θρησκευτικός και "Εθνικός μαζί. "Ελλην και Χριστιανός. Καί γι' αυτό ακριβώς, σαν φυσικό έπακόλουθο και έπιστέγασμα των βασικών αυτών γνωρισμάτων του, είναι και ένας γνήσιος, έξαιρετικός, ίσως και μεγάλος — ο μεγαλύτερος πάντως "Ελλην — τεχνίτης του λόγου.

ΜΕΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ

ΣΤΕΛΙΟΥ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

## ΦΘΙΝΟΠΩΡΙΝΟ

Βουίζει απ' τα γλυκόλαλα κουδούνια ή λαγκαδιά. Κοπάδια απ' τα ψηλά βουνά γυρνούν στα χειμαδιά. Κυλούν τ' ανάρια σύννεφα στις κορυφές σαν άχνη. Φθινόπωρο. Κι ο γεωργός γερά το άλέτρι άδράχνει.

Στον κήπο κίτρινα θροούν τα φύλλα. Στα κλαδιά, που άναρριγούν, άνοίγεται πονετική ή καρδιά. Κάπου ένα φύλλο ξεκολλά να λικνιστή. Μά πέφτει μέσ στα νερά, ραγίζοντας της στέρνας τον καθρέφτη.

"Όλη την έγνοια των καιρών ή στέγη λές και κλει. Κι ένw τα ξύλα ο γέροντας σωρείάζει στην αύλη, το παραμύθι της καλής γιαγιάς άργοσιμώνει, γιά να φωλιάση στου παλιού σπιτιού το παραγώνι.

Σταλάζουν οι δῖρες μελιχρές στη δύσι. Νοσταλγοί του ώραιου χειμώνα ακούμπησαν οι πόθοι στη φραγή. Μά έμέ, από μέρες, τρισάδες άνησυχίες παιδεύουν και λαχταρώ γιά τα πουλιά, που τώρα ταξιδεύουν.



## ΤΑ 30 ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΡΥΘΡΩΝ ΣΤΑΥΡΩΝ 1919 - 1949

Τὸν Μάϊον 1949 ἡ "Ενωσις τῶν Ἐρυθρῶν Σταυρῶν συνεπλήρωσε 30 χρόνια ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς της. Ἰδρυτὴς τῆς Ἐνώσεως εἶναι ὁ Ἑρρίκος Ντάβισον, Πρόεδρος τότε τῆς Πολεμικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἀμερικανικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ.

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς 30ῆς ἑπετείου ὁ Γεν. Γραμματεὺς τῆς Ἐνώσεως κ. Ντὲ Ρουζέ γράφει εἰς τὸ περιοδικὸν ὁ Ἐρυθρὸς Σταυρὸς εἰς τὸν κόσμον:

» Ἡ Ἐνωσις ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς της ἔθεσε ὡς σκοπὸν νὰ συμβάλῃ ἐνεργῶς εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν Ἐρυθρῶν Σταυρῶν τῶν διαφόρων Ἐθνῶν καὶ νὰ διευκολύνῃ τὴν μεταξὺ τῶν συνεργασίαν. Προσεπάθησε νὰ συντονίσῃ τὴν ἐθελοντικὴν προσπάθειαν τῶν Ἐρυθρῶν Σταυρῶν τῶν διαφόρων Ἐθνῶν, διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς υγείας, τὴν πρόληψιν τῶν ἀσθενειῶν καὶ τὴν ἐλάττωσιν τοῦ πόνου καὶ τῆς δυστυχίας.

Ἄνω τῶν 100 ἑκατομμυρίων ἄνθρωποι, συνεχίζει ὁ κ. Ντὲ Ρουζέ, εἰς τὰ 68 Κράτη τοῦ κόσμου τὰ ὁποῖα εἶναι μέλη τῆς Ἐνώσεως ἐργάζονται διὰ τὰ ἰδανικά αὐτὰ καὶ ἡ Ἐνωσις θὰ καταβάλῃ κάθε προσπάθειαν καὶ εἰς τὸ μέλλον ὅπως καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν γιὰ νὰ θέσῃ εἰς ἐφαρμογὴν τὰ ἐπιγραμματικά λόγια τοῦ ἱδρυτοῦ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ: Ἑρρίκου Ντυνὰν «ὅτι ἡ ἐνίσχυσις τῆς ἰδέας τῆς ἀλληλεγγύης μεταξὺ τῶν Ἐθνῶν σημαίνει σταυροφορίαν κατὰ τοῦ πολέμου».

Ὅλος ὁ κόσμος κατανοεῖ σήμερα τὴ σπουδαιότητα τοῦ ἔργου αὐτοῦ.

## ΚΙΝΗΣΙΣ Ε.Σ.Σ.Ν.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ κ.κ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ  
ΜΕΣΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΜΙΑ ΩΡΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΙΚΗ

Τὰ λαμπρὰ ἀποτελέσματα τῆς δράσεως τῶν Ἐρυθροσταυριτῶν μαθητῶν ὅλων τῶν σχολειῶν τῆς χώρας μας μαρτυροῦν τὸ στοργικὸν ἐνδιαφέρον σας διὰ τὸ ἔργον τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ Νεότητος.

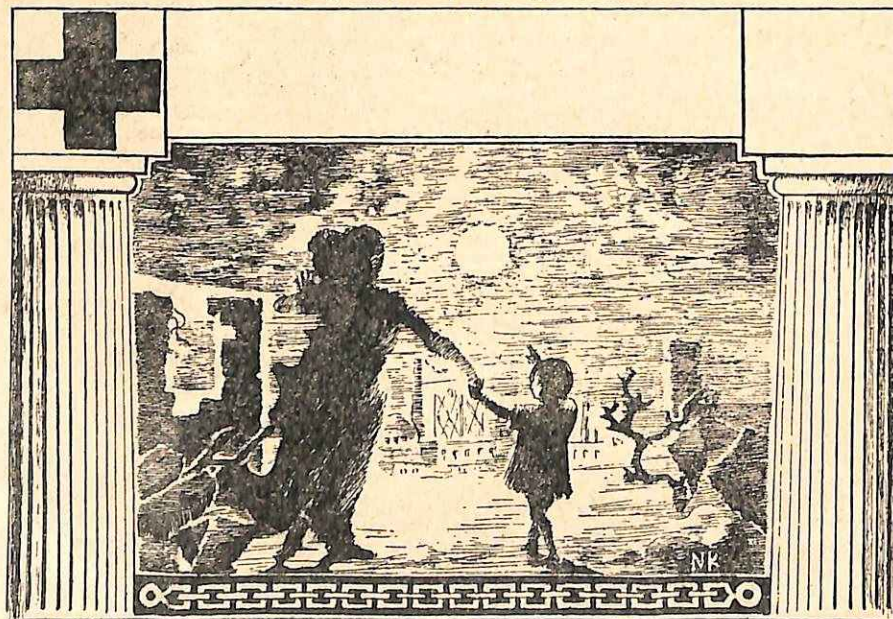
Ἡ τιμητικὴ θέσις, τὴν ὁποῖαν οὗτος κατέχει μεταξὺ τῶν Ἐρυθρῶν Σταυρῶν Νοότητος ὅλου τοῦ κόσμου εἶναι ἔργον ἰδικόν σας.

Πανηγυρικὴν ἀναγνώρισιν τούτου ἀποτελεῖ τὸ περιεχόμενον τῶν ἐπιστολῶν τῆς ἐν Γενεύῃ Ἐνώσεως τῶν Ἐρυθρῶν Σταυρῶν καὶ ἄλλων Ἐρυθρῶν Σταυρῶν Νεότητος μετὰ τὰς εὐμενεῖς διὰ τὴν ἀποτελεσματικὴν σας ἐργασίαν κρίσεις καὶ τὸ ἀπὸ 29-7-1949 ἔγγραφο τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ Γ.Ε.Σ., τὸ ὁποῖον ἀπευθύνει διὰ τῆς Ἐφορείας τοῦ Ε.Ε.Σ.Ν. συγχαρητήρια καὶ εὐχαριστίας «πρὸς τοὺς ἀξιους παντὸς ἐπαίνου συνεργάτας τῆς κ.κ. Ἐκπαιδευτικούς».

Ἡ ἔκθεσις πεπραγμένων τοῦ λήξαντος σχολικοῦ ἔτους, πλουσίᾳ εἰς ἀποτελέσματα, εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς δραστηριότητος τοῦ Ε.Ε.Σ.Ν. δίδει τὸ μέτρον τῆς ἀξιοσημειώτου συμβολῆς, καὶ πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτὴν, τῶν Ἐρυθροσταυριτῶν μαθητῶν σας εἰς τὴν ἀνασυγκρότησιν τοῦ ἔθνους.

Σεμνυόμενος δι' ὑμᾶς τοὺς ἐκλεκτοὺς καὶ ἐνθουσιάζεις συνεργάτας τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ Νεότητος, σὰς ἀπευθύνει, ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τοῦ νέου σχολικοῦ ἔτους, τοὺς ἐγκαρδίους χαιρετισμούς του, μετὰ τὴν θερμὴν παράκλησιν ὅπως μετὰ νέον δημιουργικὸν παλμὸν καὶ αὐξανόμενον ἐνδιαφέρον συνεχίσετε τὴν πολύτιμον μετ' αὐτοῦ συνεργασίαν σας, μετὰ τὴν ἀκράδαντον πεποίθησιν ὅτι καλλιτέρας ἡμέρας ἀνατέλλουν διὰ τὴν φιλότιμον μας Πατρίδα.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 1-11-1949  
Ο ΕΛΛ. ΕΡ. ΣΤΑΥΡΟΣ  
ΝΕΟΤΗΤΟΣ



Τὸ βραβευθὲν σχέδιον.

καὶ εὐχεται ἡ ὥραία του αὐτὴ νίκη νὰ εἶναι ἡ ἀφετηρία μιᾶς εὐτυχοῦς δι' αὐτὸν σταδιοδρομίας.

## ΛΕΥΚΩΜΑΤΑ ΣΧΟΛ. ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ

Εἰς τὰ Γραφεῖα μας ὑπάρχουν λευκώματα τοῦ Ἀμερικανικοῦ καὶ Καναδικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ Νεότητος μεταφρασμένα.

Ὅσα σχολεῖα ἐπιθυμοῦν νὰ ἀρχίσουν ἐπικοινωνίαν μετὰ σχολεῖα τῶν χωρῶν τούτων παρακαλοῦμεν νὰ γράψουν νὰ τοὺς στείλωμε.

Μὲ τὴν εὐκαιρίαν αὐτὴ παρακαλοῦμε ὅπως τὰ λευκώματα ποὺ ἐτοιμάζουν κάθε χρόνο οἱ Ἕλληνες Ἐρυθροσταυρίται καλὸν εἶναι νὰ ἀρχίσουν νὰ ἐτοιμάζονται ἀπὸ τώρα γιὰ νὰ εἶναι ἐτοιμα τὸν προσεχῆ Ἀπρίλιον.

Εἶναι καλὸν νὰ συνηθίσωμε νὰ μὴ ἀφίνωμε τὴν τελευταία περίοδο ἐργασίας ποὺ μπορεῖ νὰ γίνῃ μετὰ ἄνεσις ἐνωρίτερον.

Τὰ ἀποτελέσματα τοῦ Διαγωνισμοῦ Λευκωμάτων Σχολικῆς Ἀλληλογραφίας σχολ. ἔτους 1948-49 θὰ δημοσιευθοῦν εἰς τὸ ἐπόμενο τεῦχος.

Τὰ βραβεῖα θὰ εἶναι ὥραία ἀναμνηστικά διπλώματα.

## ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΟΥ ΛΑΜΒΑΝΟΜΕ

Α'. Ἀπόσπασμα ἐπιστολῆς τῆς ἐν Γενεύῃ Ἐνώσεως τῶν Ἐρυθρῶν Σταυρῶν τὴν ὁποῖαν μᾶς ἀπέστειλε ἐξ ἀφορμῆς τῆς βραβεύσεως τοῦ Γραμματοσήμου.

Γενεύη, 27 Σεπτεμβρίου 1949.

Εἴμεθα πολὺ εὐτυχεῖς διότι ἡ Ἐπιτροπὴ προέκρινε τὸ θαυμάσιον σχέδιον τὸ φιλοτεχνήθην ὑπὸ Ἐρυθρο-

## ΔΡΑΣΙΣ ΟΜΑΔΩΝ Ε.Ε.Σ.Ν.

### ΔΩΡΕΑΙ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΔΙΑ ΝΟΣΟ- ΚΟΜΕΙΑ ΚΑΙ ΑΝΤΑΡΤΟΠΛΗΚΤΑ

Τὰ κάτωθι σχολεῖα μᾶς ἀπέστειλαν δέματα διὰ Νοσοκομεῖα καὶ ἀνταρτοπληκτὰ παιδιὰ:

1) Τὸ 8ον Δημ. Σχολ. Α' Π. Ἀθηνῶν 22 δέμ., 2) τὸ 19ον Δημ. Σχ. Γ' Π. Ἀθηνῶν 27 δέμ., 3) τὸ Δημ. Σχ. Χιονάτων Κεφαλληνίας 1 χαρτόδεμα, 4) τὸ 20ὸν Δημ. Σχ. Β' Π.



Ὁ Ἐρυθροσταυρίτης Νικόλαος Γκουβούσης ποὺ ἐβραβεύθη. Τὸ ἐπαθλὸν του θὰ εἶναι, ὅπως ἀναγγεῖλαμε καὶ στὸ Περιοδικὸ τοῦ Φεβρουαρίου, ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ Νεότητος μιᾶς ξένης χώρας.

Ἀθηνῶν 25 δέμ., 5) τὸ 7ον Γυμν. ἀρρ. Ἀθηνῶν 1 χαρτόδεμα, 6) τὸ Γυμν. Π. Φαλήρου 100 δέμ., 7) τὸ 8ον Δημ. Σχ. Γ' Π. Ἀθηνῶν 7 δέμ., 8) ἡ Πρὸτ. Δημ. Ἐμπορ. Σχ. Ἀθηνῶν 51 δέμ., 9) τὸ 2ον Γυμν. ἀρρ. Ἀθηνῶν 22 κοῦτες σιγάρα, 113 μεγ. κυτ. σιγάρα, 109 μικρὰ κυτ. σιγάρα, 14 κυτ. σπύρα. 10) τὸ Γυμν. Καλλιθέας 4 σάκ. μεταχ. ἱματισμοῦ, 11) ἡ 18. Σχ. Χατζήμητη Ν. Φιλαδελφείας 6 χαρτοκιβ. μεταχ. ἱματισμοῦ, 12) ἡ 18. Σχ. Σολωμὸς 5 μικρὰ δέμ., 13) τὸ 3ον Δημ. Σχ. Βαθῆος Σάμου 1 χαρτοκιβ. σταφίδα, 14) τὸ 7ον Γυμν. ἀρρ. Ἀθηνῶν 13 χαρτοκιβ. μεταχ. ἱματισμοῦ, 5 σάκκους μεταχ. ἱματισμοῦ, 15) τὸ Δημ. Σχ. Ὀλύμπων Χίου 4 πουλόβερ καινουργῇ, 4 κάσκες καινουργ., 4 ζεύγη κάλτσες, 16) τὸ Γυμν. Παλ. Φαλήρου 132 δέμ. μεταχ. ἱματισμοῦ, 17) τὸ Γυμν. Παράρτημα Σπάτων 104 τεμ. μεταχ. ἱματισμοῦ, 18) ἡ Πρὸτ. Δημ. Ἐμπορ. Ἀθηνῶν 7 δέμ. μεταχειρ. ἱματισμοῦ, 19) τὸ Κολλέγιον Ἀθηνῶν 12 χαρτοκιβ. μετὰ σχολ. βιβλία, γραφικὴ ὕλη καὶ περιοδικά.

Τὰ κάτωθι Σχολεῖα μᾶς ἀπέστειλαν δέματα μετὰ χαμομήλι καὶ ἄλλα φαρμακευτικά φυτὰ ποὺ ἐμάζεψαν καὶ ἀπεξήραναν οἱ Ἐρυθροσταυρίται μας:

1) Τὸ Δημ. Σχ. Ἀδάμαντος Μήλου, 2) τὸ Δημ. Σχ. Ἄνω Κώμης

Κοζάνης, 3) τὸ Β' Δημ. Σχ. Αἰγίνης, 4) τὸ Γυμν. Λουτρῶν Αἰδηψοῦ, 5) τὸ Δημ. Σχ. Ἀνεμοχωρίου Ὀλυμπίας, 6) τὸ Δημ. Σχ. Ἀσκούφου Χαλκίδος, 7) τὸ Δημ. Σχολ. Ἀναρράχης Ἐορδαίας, 8) τὸ Δημ. Σχολ. Γκουμαίων Φωκίδος, 9) τὸ Δημ. Σχολ. Σισακαμπένειον Δημ. Σχ. Καλεντζίου, 11) τὸ Δημ. Σχ. Κάτω Πορροίων, 12) τὸ Δημ. Σχ. Κοιμησέως Σιντικῆς, 13) τὸ Δημ. Σχολ. Μεγαλοχωρίου Ἡρακλείου 14) τὸ Δημ. Σχολ. Πολίχνης Καλαμών 15) τὸ Δημ. Σχ. Πηγαδίων, 16) τὸ Δημ. Σχ. Ροδεῶν Ὀλυμπίας.

Τὰ εἶδη ταῦτα ἐστάλησαν εἰς τὰ Νοσοκομεῖα Ἀθηνῶν.

Οἱ Ε.Ε.Σ.Ν. μαθηταὶ τοῦ 11ου Δημοτ. Σχολείου Σεργίων φροντίζουν τὴν καθαριότητα τοῦ σχολείου τῶν καὶ τὴν ἰδικὴν καθαριότητα τῶν περιόλων τοῦ σχολείου τῶν. Βοηθοῦν τοὺς ἀδυνατοὺς εἰς τὰ μαθήματα καὶ τοὺς πτωχοὺς. Ἐπισκέπτονται τοὺς ἀρρώστους καὶ διενεμοῦν εἰς τοὺς ἀρρώστους διάφορα δῶρα. Ἐπίσης ἐπισκέπτονται τὸ Στρατιωτικὸν Νοσοκομεῖον, τοὺς τραυματίας τοῦ ὁποῖο ἐμψαλγῶνσαν.

Οἱ Ε.Ε.Σ.Ν. μαθηταὶ τοῦ Δημοτ. Σχολείου Ν. Σάντας Κιλκίς φροντίζουν τὴν καθαριότητα τοῦ σχολείου τῶν καὶ τὴν ἰδικὴν καθαριότητα τῶν περιόλων τοῦ σχολείου τῶν. Βοηθοῦν τὰς πτωχὰς βοήθειαι εἰς τοὺς ἀρρώστους καὶ τοὺς πτωχοὺς. Ἐπισκέπτονται τοὺς ἀρρώστους μαθητὰς. Ἐκδίδουν τὸ Νεκροταφεῖον τοῦ χωρίου. Προμηθεύουν καὶ κοσμήματα ὕλη γιὰ τὸν ἀσπίτι τῶν. Οἱ Ε.Ε.Σ.Ν. μαθηταὶ τοῦ 4ου Δημοτ. Σχολείου Δράμας Α' Περιφε-



ρείας φροντίζουν την καθαριότητα του σχολείου των. Βοηθούν τους πτωχούς μαθητές. 'Επισκέφθηκαν το Γηροκομείο, εις τους τρωφίμους του οποίου έμείρασαν διάφορα είδη, καθώς και τους τραυματίες του 502 Στρατ. Νοσοκομείου.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του 2ου Δημοτικού Σχολείου Διδυμοτείχου φροντίζουν την καθαριότητα του σχολείου. Βοηθούν τους πτωχούς μαθητές. 'Επλεξαν μάλλινα τα οποία έστειλαν εις τους μαχομένους. 'Επισκέφθηκαν το Νοσοκομείον Διδυμοτείχου με διάφορα δώρα και έψυχαγώγησαν τους τραυματίες.



'Ερ)ται Γυμν. Φλωρίνης διανέμουν τα δέματα των σχολείων 'Αθηνών εις τους τραυματίες. Juniors of the High Schol Florina distributing to the wounded, the gifts sent from the schools of Athens.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Δημοτ. Σχολείου Σταυρουπόλεως Ξάνθης φροντίζουν σχολ. κήπο. 'Εφύτευαν περί τα 20 δένδρα. 'Εβοήθησαν άρρωστο συμμαθητή των. Με χρήματα του ταμείου τους έπληρωσαν το συσσίτιο των άρρων.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Ιου Δημ. Σχολείου Φερρών 'Αλεξ)πόλεως φροντίζουν την καθαριότητα του χωριού των. Περιποιούνται τα δένδρα. 'Εφύτευαν πεύκα στην αλλη του σχολείου. Βοηθούν τους πτωχούς μαθητάς.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του 4ου Δημ. Σχολείου 'Αλεξανδρουπόλεως φροντίζουν την καθαριότητα του σχολείου των, την ιδιήν των και του χωριού των.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Δημοτ. Σχολείου Νέας Κεσσάνης Ξάνθης φροντίζουν την καθαριότητα του χωριού των. Καλλιεργούν σχολ. κήπο, τον οποίον και περιέφραξαν. 'Ελαβαν μέρος εις την άναδάσωσιν.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Δημοτ. Σχολείου Θεολόγου Θάσου φροντίζουν την καθαριότητα του σχολείου των και την ιδιήν των. 'Εκαθάρισαν τους δρόμους του χωριού και έφύτευαν δένδρα.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Δημοτ. Σχολείου 'Ολύμπων Χίου καλλιεργούν σχολικό κήπο. Βοηθούν τους άδυνάτους εις τα μαθήματα μαθητάς και τους πτωχούς. 'Αγόρασαν μαλλί και έπλεξαν μάλλινα διά τους στρατιώτας. 'Εμάζωσαν χαμομήλι και μαστίχα για τους 'Αμερικανούς 'Ερυθροσταρίτας.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Ιου Δημ. Σχολείου Καρδαμύλων Χίου φροντίζουν την καθαριότητα του σχολείου των. 'Επίασαν την καθαριότητα του σχολείου των. 'Εφύτευαν περί τα 100 δένδρ)λλα. Καλλιεργούν σχολ. κήπο. 'Ισοπέδωσαν την αλλη του σχολείου.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Δημοτ. Σχολείου Καλλιμασιίας Χίου με χρήματα από τα κάλανα άγόρασαν διάφορα είδη για τους συχωριανούς των στρατιώτας. 'Επίσης έμάζωσαν 130 αυγά και σοκολατάκια, τα οποία έστειλαν σ) Παιδοπόλεις. Βοηθούν τους έχοντας άνάγκη. Προστατεύουν τα πτηνά και φροντίζουν να μη καταστρέφουν τα τηλεγραφικά σύρματα.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Δημοτ. Σχολείου Π. Ψαρών Χίου έκαθάρισαν τους δρόμους του χωριού των. 'Εφύτευαν περί τα 87 δένδρα. Καλλιεργούν σχολ. κήπο, τον οποίον περιέφραξαν. Βοηθούν τους πτωχούς μαθητάς. 'Εστειλαν δέματα εις τους στρατιώτας και αυγά εις την Παιδοπόλιν.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του 'Εθνικού Μιχαλίου 'Ορφανοτροφείου Θηλέων Χίου φροντίζουν την καθαριότητα του σχολείου των και την ιδιήν των. Καλλιεργούν σχολικόν κήπον και περιποιούνται τα δένδρα τα οποία έφύτευαν.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του 2ου Δημ. Σχολείου Ληξουρίου Κεφαλληνίας έμάζωσαν 200 τετράδια και άλλα γραφικά είδη, τα οποία προσέφεραν στην Παιδοπολι Ληξουρίου.

ΑΙ Ε.Σ.Ν. μαθήτριά του Γυμνασίου Θηλέων 'Αργουστολίου φροντίζουν την καθαριότητα του σχολείου. 'Εχουν σχολ. φαρμακείο. Με χρήματα του ταμείου των άγόρασαν γλυκίσματα για τα άνταρτόπληκτα.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Δημοτ. Σχολείου Λεαξιάτων Κεφαλληνίας έκαθάρισαν το πλ)σιόν του σχολείου των δαούλλιον.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Δημοτ. Σχολείου Κεραμειών Κεφαλληνίας άσκούνται εις τας πρώτας βοηθείας. Προσέφεραν 80.000 δρχ. για τις οικογένειες των μαχομένων. Τρέφουν μεταδρασκόληκας.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Δημοτ. Σχολείου Μακρυωτικών Κεφαλληνίας έμάζωσαν διάφορα τρόφιμα για τις οικογένειες των μαχομένων και πτωχούς. 'Επίσης έμάζωσαν διάφορα είδη για τους τραυματίες.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του 3ου Δημ. Σχολείου Ληξουρίου Κεφαλληνίας φροντίζουν την καθαριότητα του σχολείου των και την ιδιήν των. Βοηθούν τους πτωχούς μαθητάς με γραφική ύλη και ιματισμόν. 'Εμάζωσαν χρήματα με τα οποία άγόρασαν κάλτσες και μανδήλια για τα παιδιά της Παιδοπόλεως.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Δημοτ. Σχολείου Κοντογουρατών Κεφαλληνίας φροντίζουν την καθαριότητα του σχολείου των και την ιδιήν των. Προσέφεραν 70 χιλ. δρχ. για τις οικογένειες των μαχομένων.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Δημοτ. Σχολείου Πλαγιάς Κεφαλληνίας φροντίζουν την καθαριότητα του σχολείου των, την ιδιήν των, των σπιτιών και των δρόμων του χωριού των. Βοηθούν τους πτωχούς μαθητάς και τους άδυνάτους εις τα μαθήματα. 'Επεσκεύασαν μόνι τον του σχολείου των. 'Ισοπέδωσαν τον γύρω χώρον και έφύτευαν φυτά και άνθη. Καλλιεργούν σχολικό κήπο.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Δημοτ. Σχολείου 'Αγ. Θέκλας Κεφαλληνίας φροντίζουν την καθαριότητα του σχολείου των και την ιδιήν των. Βοηθούν τους άδυνάτους εις τα μαθήματα μαθητάς.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Δημοτ. Σχολείου 'Αγ. Ειρήνης Κεφαλληνίας φροντίζουν την καθαριότητα του σχολείου των και την ιδιήν των. Βοηθούν τους άδυνάτους εις τα μαθήματα μαθητάς. 'Εφύτευαν γύρω από την αλλη του σχολείου των και σε άλλους χώ-



'Ερ)σαι του 9ου Δημ. Σχολ. Βόλου πλέκουν μάλλινα διά τους μαχομένους.

Juniors of the 9th Elem. School Volos knitting for the army.

ρους περί τα 100 δένδρ)λλα. Καλλιεργούν σχολ. κήπο. 'Ισοπέδωσαν την αλλη του σχολείου.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Δημοτ. Σχολείου Σάμης Κεφαλληνίας φροντίζουν την καθαριότητα του σχολείου των. 'Επισκέπτονται τους άσθενείς συμμαθητάς των.

Βοηθούν τους πτωχούς μαθητάς. Καλλιεργούν σχολ. κήπο.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Δημοτ. Σχολείου Κουρουκλάτων Κεφαλληνίας φροντίζουν την καθαριότητα του σχολείου των. 'Επιβλέπουν τους μικρούς μαθητάς κατά την ώρα του διαλείμματος. Βοηθούν τους άδυνάτους εις τα μαθήματα.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Δημοτ. Σχολείου Καρδακίων Κεφαλληνίας φροντίζουν την καθαριότητα του σχολείου των. Καλλιεργούν σχολ. κήπο.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Δημοτ. Σχολείου Φαρακλάτων Κεφαλληνίας φροντίζουν την καθαριότητα του σχολείου των. Καλλιεργούν άνθηκπον, το οποίον και περιέφραξαν. 'Αγόρασαν διάφορα είδη για τους Στρατιώτας. 'Εκαθάρισαν τα προσώλια 2 έκκλησιών και την Στήλην των Πεσόντων.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Δημοτ. Σχολ.



'Ερ)σαι του Δημ. Σχολ. 'Ολύμπων Χίου πλέκουν μάλλινα διά τον στρατόν.

Juniors of the Elem. School Olympos Chios knitting for the army.

λείου Φάρσων Κεφαλληνίας φροντίζουν την καθαριότητα του σχολείου των και την ιδιήν των. 'Εμάζωσαν διάφορα είδη και χρήματα για τις οικογένειες των μαχομένων.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Ιου Δημοτ. Σχολείου Σκοπέλου φροντίζουν την καθαριότητα του σχολείου των και την ιδιήν των. Καλλιεργούν σχολικό κήπο. 'Εφύτευαν δένδρα. 'Ασκούνται εις τας πρώτας βοηθείας. 'Εχουν σχολ. φαρμακείο.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Δημοτ. Σχολείου Κίνι Σύρου φροντίζουν την καθαριότητα του σχολείου των και την ιδιήν των. Βοηθούν τους άδυνάτους εις τα μαθήματα μαθητάς. Παρασκευάζουν και διανέμουν το συσσίτιο. 'Εβαλαν τα θρανία τους. 'Εφύτευαν 75 δασικά δένδρ)λλα.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Δημοτ. Σχολείου Χαλασμένης Αιγίνης φροντίζουν την καθαριότητα του σχολείου των, του χωριού και την ιδιήν των. Καλλιεργούν σχολικό κήπο. Τα χρήματα από τα κάλανα τα διέθεσαν για τον πλουτισμό της μαθητικής βιβλιοθήκης. 'Εβοήθησαν εις την κατασκευήν του μανδροτοίχου. 'Εμάζωσαν διάφορα είδη για τα άνταρτόπληκτα Πειραιώς και τους Τραυματίες.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Δημοτ. Σχολείου Σικίνου έφύτευαν σε διά-  
φόρους χώρους περί τα 400 δένδρ)λλα.

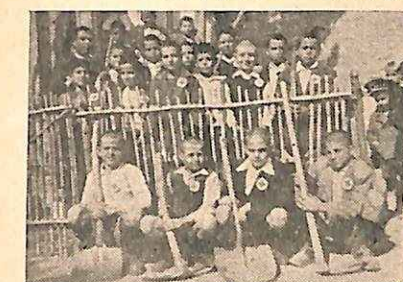
ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Δημοτ. Σχολείου Κατασταρίου Ζακύνθου φροντίζουν την καθαριότητα του σχολείου των και την ιδιήν των. Προσέφεραν φάρμακα, γάλα και ζάχαρι σε άρρώστους μαθητάς. Διωργάνωσαν παραστάσεις ύπ)ρ της Φανέλας του Στρατιώτου και την 'Ιδρ)σι Μαθητικής Βιβλιοθήκης. Βοηθούν τους πτωχούς μαθητάς με γραφική ύλη και ιματισμό. 'Εμάζωσαν ελαιόκαρπο και με τα χρήματα που έμάζωσαν άγόρασαν τραπέζομάνηλο και μελανοδοχείο για το γραφείο του σχολείου. 'Εφύτευαν άνθη.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Πυθαγορείου Γυμνασίου Σάμου φροντίζουν την καθαριότητα του σχολείου των και την ιδιήν των. Βοηθούν τους άδυνάτους εις τα μαθήματα μαθητάς. 'Επισκέπτονται τους άρρώστους συμμαθητάς των. 'Εχουν σχολ. φαρμακείο. 'Επισκέφθηκαν το Νοσοκομείο της πόλεως των και έμείρασαν εις τους άσθενείς και νοσηλευμένους τραυματίες διάφορα είδη τα οποία άγόρασαν με χρήματα ιδικά των. Καλλιεργούν σχολικό κήπο.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Δημοτ. Σχολείου Μαυρατζαίων Σάμου φροντίζουν την καθαριότητα του σχολείου των και την ιδιήν των. Καλλιεργούν σχολικό κήπο, τα προϊόντα του οποίου διαθέτουν ύπ)ρ του σχολικού ταμείου και του μαθητικού συσσιτίου. Διάρθρωσαν το ύδραγωγείο του σχολικού κήπου και έκαθάρισαν τον άμαξιτό δρόμο από τις πέτρες. 'Εχουν σχολικό φαρμακείο.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Δημοτ. Σχολείου Πατρειθιάς 'Ιθάκης καλλιεργούν σχολ. κήπο. Βοηθούν πτωχούς οικογένειες με τρόφιμα, τα οποία αγοράζουν με χρήματα του ταμείου των.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Δημοτ. Σχολείου 'Αποικιών 'Ανδρου



'Ερ)ται του Δημ. Σχολ. Διμηνίου Βόλου περιφράσσουν το 'Ηρώον και καλλιεργούν άνθη. Juniors of the Elem. School Volos cleanins the grund round the heroes tomb.

έπεσκέφθησαν τον άρρωστο δασκάλο τους και τους συμμαθητάς των εις τους οποίους προσέφεραν φάρμακα και τρόφιμα.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Δημοτ. Σχολείου Βουρβούλων Θήρας φροντίζουν την καθαριότητα του χωριού των. Βοηθούν τους έχοντας άνάγκη.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Δημοτ. Σχολείου 'Αγγερίας Πάρου φροντίζουν την καθαριότητα του σχολείου των, του χωριού και την ιδιήν των. Βοηθούν τους άδυνάτους εις τα μαθήματα μαθητάς. 'Εχουν σχολική βιβλιοθήκη, σχολικό φαρμακείο και παρέχουν τας πρώτας βοηθείας. Βοηθούν εις την παρασκευήν και διανομήν του μαθητικού συσσιτίου.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Δημοτ. Σχολείου Παροικίας Πάρου φροντίζουν την καθαριότητα του σχολείου των. Καλλιεργούν σχολ. κήπο.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Δημοτ. Σχολείου 'Αγ. Προκοπίου Κερκύρας φροντίζουν την καθαριότητα του σχολείου των και την ιδιήν των. 'Απεξήραν στάσιμα νερά.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Δημοτ. Σχολείου Κάτω Κορακιάνας Κερκύρας φροντίζουν την καθαριότητα του σχολείου των. Καλλιεργούν σχολ. κήπο. Βοηθούν τους πτωχούς μαθητάς και τους άδυνάτους εις τα μαθήματα. 'Απεράσαν να προσφέρουν το μνησίο αντίτιμο του λαδιού του συσσιτίου των αξίας 100.000 δρχ. στην Παιδοπολι του νησιού των.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Δημοτ. Σχολείου Πύργου Τήνου φροντίζουν την καθαριότητα του σχολείου των και την ιδιήν των. Παρασκευάζουν και διανέμουν μόνι τον το πρώτο ρόφημα. 'Εστειλαν στα άνταρτόπληκτα παιδιά 66 αυγά και 34 τετράδια.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Δημοτ. Σχολείου Καρυάς Τήνου φροντίζουν την καθαριότητα του σχολείου των. Βοηθούν εις την παρασκευήν και διανομήν του μαθητικού συσσιτίου. Βοηθούν στην άνεγερσιν του νέου διδακτηρίου. 'Εστειλαν το Πάσχα εύχας εις όλους τους Στρατιώτες της σχολικής περιόχης και προς τα παιδιά της Παιδοπόλεως Τήνου. Καλλιεργούν σχολ. κήπο.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Δημοτ. Σχολείου Φαλατάνου Τήνου φροντίζουν την καθαριότητα του σχολείου των και του χωριού. Καλλιεργούν σχολικό κήπο. Προσέφεραν εις την Παιδοπολι «'Η Μεγαλόχαρη Τήνου» 45 δκ. αυγά, 100 τετράδια και 112 αυγά. 'Εβοήθησαν εις τον έρωαν μεταξ) των κατοίκων για την Παιδοπολι. 'Εστειλαν μάλλινα είδη και χρήματα στους Στρατιώτας.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Δημοτ. Σχολείου Τριαντάρου Τήνου φροντίζουν την καθαριότητα του σχολείου των και την ιδιήν των. 'Εκαθάρισαν τον κεντρικό δρόμο του χωριού των. Μαζεύουν καύσιμο ύλη

για την παρασκευή του πρώτου ροφήματος. Βοηθούν εις την άνεγερσιν του διδακτηρίου. 'Ισοπέδωσαν την αλλη του σχολείου. Βοηθούν τους άδυνάτους εις τα μαθήματα μαθητάς. 'Επισκέπτονται τους άρρώστους συμμαθητάς των. 'Εκαμαν έρωαν για τα άνταρτόπληκτα παιδιά της Παιδοπόλεως «'Η Μεγαλόχαρη Τήνου» και έμάζωσαν 72 δκ. ρεβύθια, 29 δκ. κρεμμύδια και 75 δκ. αυγά και διά την Φανέλαν του Στρατιώτου. Βοηθούν τους έχοντας άνάγκη. 'Εφύτευαν 100 δένδρα. Καλλιεργούν σχολικό κήπο.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του 6ου Δημοτ. Σχολείου Χαλκίδος φροντίζουν την καθαριότητα του σχολείου των και την ιδιήν των. Βοηθούν τους άδυνάτους εις τα μαθήματα μαθητάς. Βοηθούν εις την παρασκευήν του πρώτου ροφήματος. 'Επισκέπτονται τους άσθενείς μαθητάς. 'Επεσκέφθησαν το 'Ορφανοτροφείο Χαλκίδος εις τα όρφανά του οποίου έμείρασαν σταφίδες, πορτοκάλια και καραμέλλες. 'Εβοήθησαν μιά πτωχή γυναίκα.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Δημοτ. Σχολείου Νέου Πύργου 'Ιστιαίας φροντίζουν την καθαριότητα του σχολείου των. Καλλιεργούν σχολ. κήπο. 'Εφύτευαν περί τα 200 δένδρα.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Δημοτ. Σχολείου Στουπαίων Καρυστίας φροντίζουν την καθαριότητα του σχολείου των και την ιδιήν των. Καλλιεργούν σχολ. κήπο. Περιποιούνται τα πεύκα της αλλής του σχολείου.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Δημοτ. Σχολείου Γιαλτρών 'Ιστιαίας φροντίζουν την καθαριότητα του σχολείου των και του χωριού. Περιέφραξαν τον σχολικό κήπο. 'Ιδρ)σαν όμ)δα προστασίας ζώων και πτηνών. 'Εχουν σχολικό φαρμακείο.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Ιου Δημοτ. Σχολείου Κούμης φροντίζουν την καθαριότητα του σχολείου των. Βοηθούν τους άδυνάτους εις τα μαθήματα μαθητάς και τους



'Ερ)ται του Δημ. Σχολ. 'Αμυγδάλων 'Εορδαίας με δώρα διά τους μαχομένους. Juniors of the Elem. School Amygthale - Fordea with gifts for the army.

πτωχούς. Με τα χρήματα, που έμάζωσαν από τα κάλανα και από παραστάς που έδωσαν, άγόρασαν φορεματάκια και παπούτσια στα άνταρτόπληκτα παιδιά, στα οποία προσέφεραν επίσης και γραφική ύλη.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Δημοτ. Σχολείου Πριγνέ Ρεθύμνης φροντίζουν την καθαριότητα του σχολείου των, την ιδιήν των και του χωριού των. 'Εφύτευαν δένδρα. 'Επεσκέφθησαν το Πάσχα το Σαταόριον και 'Ορφανοτροφείο Ρεθύμνης εις τους τρωφίμους των οποίον έμείρασαν κόκκινα αυγά και κουλουράκια. Με χρήματα από τα κάλανα άγόρασαν κουρευτική μηχανή. 'Ωργανώνουν έκδρομάς.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του 2ου Δημοτ. Σχολείου Χανίων φροντίζουν την καθαριότητα του σχολείου των και την ιδιήν των. Βοηθούν εις την παρασκευήν και διανομήν του συσσιτίου. Τα Χριστούγεννα διέθεσαν από το συσσίτιο τους άλειρι μίας ημέρας και παρασκευάσαν Χριστούγεννα, τα οποία προσέφεραν εις τους τραυματίες του Στρατ. Νοσοκομείου της πόλεως των. 'Εστειλαν δέματα εις τους Στρατιώτας. 'Εχουν σχολ. φαρμακείο. 'Ελαβαν μέρος στην άναδάσωσι. 'Επισκέπτονται τους άρρώστους μαθητάς. Βοηθούν τους πτωχούς.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Δημοτ. Σχολείου Μαρμακέτου Μεραμβέλλου φροντίζουν την καθαριότητα του σχολείου των και του χωριού. 'Εφύτευαν δένδρα. 'Εωσαν την ζωή ενός γέροντος συχωριανού των.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του ΙΙου Δημοτ. Σχολείου 'Ηρακλείου (Χρ)σοπηγής φροντίζουν την καθαριότητα του

σχολείου των. Καλλιεργούν σχολικό κήπο. 'Εφύτευαν 80 δένδρ)λλα. 'Εχουν σχολικό φαρμακείο και παρέχουν πρώτας βοηθείας εις τους έχοντας άνάγκη. Βοηθούν τους πτωχούς μαθητάς και συχωριανούς των. 'Επεσκέφθησαν το Βρεφοκομείο της πόλεως και έμείρασαν δώρα.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Δημοτ. Σχολείου Μύρθιου Ρεθύμνης φροντίζουν την καθαριότητα του σχολείου των, του χωριού και την ιδιήν των. Βοηθούνται μεταξ) των εις τα μαθήματα. 'Εφύτευαν περί τα 150 δένδρ)λλα. 'Εβοήθησαν εις την άνεγερσιν του διδακτηρίου μεταφέροντες πέτρες και νερό. Βοηθούν τους πτωχούς μαθητάς με γραφική ύλη.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Δημοτ. Σχολείου Πατήματος 'Αποκρώνου φροντίζουν την καθαριότητα του σχολείου των και του χωριού.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Δημοτ. Σχολείου Ξενίων Μεραμβέλλου καλλιεργούν σχολικό κήπο. 'Εφύτευαν περί τα 300 δένδρ)λλα, καθώς και άνθη εις την αλλη του σχολείου. Βοηθούν τους πτωχούς μαθητάς με γραφική ύλη. 'Εμάζωσαν 50.000 δρχ. τις όποιες προσέφεραν σε μιά πτωχή γυναίκα για φάρμακα της κόρης της. 'Εβοήθησαν τους ποιμένες να βγάλουν τα ζώα τους από τα χιόνια.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Δημοτ. Σχολείου Κουλουρίδας Σελεύνου φροντίζουν την καθαριότητα του σχολείου των, του χωριού και την ιδιήν των. Καλλιεργούν σχολ. κήπο. 'Εφύτευαν δένδρα. Βοηθούν τους πτωχούς μαθητάς και τους άδυνάτους εις τα μαθήματα.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Ιου Δημοτ. Σχολείου Χανίων φροντίζουν την καθαριότητα του σχολείου των και την ιδιήν των. Βοηθούν τους πτωχούς μαθητάς. 'Επισκέπτονται τους άρρώστους συμμαθητάς των. 'Επεσκέφθησαν τους νοσηλευμένους τραυματίες και τους προσέφεραν άνθη και γλυκά που έφτιαξαν μόνι τους. 'Εστειλαν δέματα στους Στρατιώτας.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Δημοτ. Σχολείου Σφακοπηγადίου Κισάμου φροντίζουν την καθαριότητα του σχολείου των και την ιδιήν των. Παρασκευάζουν και διανέμουν το συσσίτιο. Με χρήματα από τα κάλανα άγόρασαν διάφορα είδη για τους Στρατιώτας.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Δημοτ. Σχολείου Βλαχερνιτίσσης Κυνδωνίων φροντίζουν την καθαριότητα του σχολείου των και την ιδιήν των. Καλλιεργούν σχολ. κήπο. 'Εφύτευαν περί τα 300 δένδρα. 'Εδιόρθωσαν ένα δρόμο. 'Εκτίσαν 2 άνοχωρήτ)ρια.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Ιου Δημοτ. Σχολείου Ρεθύμνης καλλιεργούν σχολικό κήπο. 'Εβ)δρ)σ)τευσαν τον περιόλον του σχολείου. 'Εμάζωσαν χρήματα, τα οποία διέθεσαν για μιά πτωχή συμμαθητριά τους.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Δημοτ. Σχολείου Γρατικού Χωριού 'Ηγουμενίτσας φροντίζουν την καθαριότητα του σχολείου των, του χωριού των και την ιδιήν των. Καλλιεργούν σχολ. κήπο. 'Εχουν σχολ. φαρμακείο. 'Εκαμαν έρωαν και έμάζωσαν 155.000 δρχ. με τις όποιες άγόρασαν διάφορα είδη για τους Στρατιώτας.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Ιου Δημοτ. Σχολείου Γοργομούλου Πρεβέζης φροντίζουν την καθαριότητα του σχολείου των, του χωριού και την ιδιήν τους. 'Εχουν μαθητικό κουρετό. 'Εκαθάρισαν το Νεκροταφείο του χωριού. 'Εστειλαν 161 αυγά στο 212 Χειρουργείον της 'ΙΧ Μεραρχίας.

ΟΙ Ε.Σ.Ν. μαθηταί του Δημοτ. Σχολ.



'Ερ)ται του Δημ. Σχολ. Κυθήρων εις τον σχολ. κήπον.

Juniors of the Elem. School Kythera in their school garden.







# ΤΟ ΑΒΡΟ ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ

Στίχοι  
Ι. Μ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ.

Μουσική  
Ξ. Γ. ΑΣΤΕΡΙΑΔΗ.

Μέτρια.



*mf* Τὸ ἀ-βρὸ φδι- νό-πω-ρο ξα-νὰ μέ-τῃ φαι-δρή του ὀ-δύ-  
Στὸ δρό-μῳ ἡ πρῶ-ῖ-μη βρο-χὴ τὰ δέν-τρα μα-στι-γώ-



νη στὸ σπῆ-τι ἡ-κεά-θῃ-ρυ-δα καὶ πᾶσι να-πλα-νη-δεῖ, πλα-νη-  
νει κ' ἐ-πά-νω οἱ ἄ-γνω-στοῦ-ρα-νοῖ σα-λεύ-ουν με-λα-νοῖ, με-λα-



δεῖ στὸν κῆ-πο μέ-σα, πού' ἄ-γρυ-πνῇ πα-ρα-πο-νιέ-ται ἡ  
νοῖ σὰ μιὰν ἁ-σπί-δα, πού' ἡ γορ-γὴ φω-τιά τῇ χα-ρα-



κρή-νη, πού' ἡ λεύ-κα ἡ ἄρ-ρω-στη ἡ-ρε-μεῖ σὰν νά-χει κοι-μη-θεῖ, κοι-μη-  
κώ-νει. Κ' ἡ νύ-χτα πού' ἔρχε-ται ὡς βα-ριά κί' ἂ-νή-λη ἁ-πεί-λή, ἁ-πεί-



δεῖ κ' εἶ-ναι τὰ ρό-δα ὡς ἱ-σκιὸι ἄχ-νοὶ στῇ βρα-δυ-νῇ γα-λή-  
λή, στίς στέ-γες τὰ φα-σμα-τι-κά φτε-ρά της ξε-δι-πλώ-



νη, κ' εἶ-ναι τὰ ρό-δα ὡς ἱ-σκιὸι ἄχ-νοὶ στῇ βρα-δυ-νῇ γα-λή-νη.  
νει, στίς στέ-γες τὰ φα-σμα-τι-κά φτε-ρά της ξε-δι-πλώ-νει.



*pp*  
φρεσκαί

Ἄ - - - - - Ἄ - - - - - στῇ βρα-δυ-νῇ γα-λή-νη.  
Ἄ - - - - - Ἄ - - - - - φτε-ρά της ξε-δι-πλώ-νει.